VILKAI IR AVYS

VEIKĖJAI

MEROPIJA DAVYDOVNA MURZAVECKAJA, 65 metų mergina, dvarininkė, didelio, bet pairusio dvaro savininkė, asmuo, turįs didelę galią gubernijoje

APOLONAS VIKTOROVIČIUS MURZAVECKIS, 24 metų jaunuolis, atsargos praporščikas, Murzaveckos sūnėnas

GLAFIRA ALEKSIEJEVNA, neturtinga mergina, Murzaveckos giminaitė

EULAMPIJA NIKOLAJEVNA KUPAVINA, turtinga jauna našlė

ANFUSA TICHONOVNA, jos teta, senė

VUKOLAS NAUMOVIČIUS ČIUGUNOVAS, buvęs apskrities teismo narys, 60 metų

KLAVDIJUS GORECKIS, Čiugunovo sūnėnas, gražus, raudonskruostis garbanotais plaukais jaunuolis, apsirengęs lengvu, visomis sagomis susegiotu vasarišku surdutu, rusiškais spalvotais marškiniais, be kaklaraiščio, su pantalonais ir auliniais batais

VASILIJUS IVANOVIČIUS BERKUTOVAS, dvarininkas, Kupavinos kaimynas; stuomeningas vidutinio amžiaus vyras, jau truputį paplikęs, bet labai gyvas ir vikrus

MICHAILAS BORISOVIČIUS LYNIAJEVAS — turtingas, nutukęs ponas, apie 50 metų, garbės taikos teisėjas

PAVLINAS SAVELJIČIUS — ekonomas
VLASAS — bufetininkas
KORNILIJUS — liokajus
} Murzaveckos

KUPAVINOS LIOKAJUS

STROPILINAS, rangovas

DAŽYTOJAS

STALIUS

VALSTIETIS, buvęs Murzaveckos seniūnas

AMATININKAI, VALSTIEČIAI, MURZAVECKOS ĮNAMĖS

Pirmas veiksmas vyksta gubernijos mieste, Murzaveckos namuose

PIRMASIS VEIKSMAS

Senoviškai mebliuota salė, dešinėje (nuo žiūrovų) trys langai, tarpulangėse siauri, aukšti veidrodžiai su padėklais. Prie pirmo lango, arčiau prie avanscenos, aukštas krėslas ir staliukas; ant jo atskleista senoviška knyga ir varpelis; gilumoj, dešiniame kampe, suveriamos durys į didelį prieškambarį, kairėj durys į Murzaveckio kambarį, tarp durų krosnis; iš kairės pusės, kampe, durys į koridorių, einantį į vidaus kambarius, arčiau prie avanscenos — durys į svečių kambarį; tarp durų, pristumtas prie sienos, didelis valgomasis stalas

PIRMOJI SCENA

Pavlinas prie durų į prieškambarį, rangovas, dažytojas, stalius, seniūnas, valstiečiai ir amatininkai

Pavlinas *(paduodamas ranką rangovui)*. Ponui Stropilinui! *(Kitiems)* Negalima, ponai, negalima. Kas per turgus?

Stalius. Kiekvienas irgi su reikalu.

Dažytojas. Kitam pinigai kaip reikalingi, — baisiai.

Seniūnas. Šventadienį laisvi, na, vadinas, ir einame uždarbio atsiimti.

Rangovas. Šventadienį taip jau būva, mielasis drauge, kad ir gauni, bet namo neparneši.

Stalius. Parneštumėm, sugebėtumėm, kad tik būtų ką.

Dažytojas. Kad tik kaip nors įmasinčiau pinigus, tai jau taip sugniaušiu — jėga neišlupsi.

Pavlinas. Vadinasi, jūs panelės norite laukti?

1-sis valstietis. Tai jau palauksim; toks jau mūsų darbas — laukti.

2-sis valstietis. Reikia laukti, nieko nepadarysi... Mes dar užpernai rudenį mišką vežėm pirtelei. *(Rodydamas į rangovą)* Va jis, rudasis, statė.

Dažytojas. O mes štai tvorą dažėme dvylika dienų ir altaną umbra padailinome.

Seniūnas. O mes tai veršiuką tuo laiku sūdymui...

Stalius. Kiekvienas savo; mes štai du staliukus, riešutinės spalvos, panelės miegamajam...

Pavlinas. O jūs, ponas Stropilinai?

Rangovas. Su senąja sąskaita. Rytą išėjau iš namų su reikalais, tai jau, manau, gal eisiu vietoj mociono.

Pavlinas. Ką gi man veikti įsakysite? Įleisti jūsų aš ne drįstu. Namo eikite, mieli bičiuliai, štai ką aš jums pasakysiu. Vėliau ateikite, ir ne visi iš karto.

Rangovas. Ne, jau mane tai leiskite prie panelės, Pavlinai Saveljičiau.

Balsai. Leisk pas ją! Visus leisk pas ją!

Pavlinas. Aš gal ir leisiu, bet tiktai su sąlyga, ponai. Štai pirmiausia: kurie švaresni *(rodydamas į rangovą, dažytoją, stalių ir seniūną)* likite čia, *(kitiems)* o jūs į priebutį. Antras dalykas: kai tik panelė iš ekipažo — tuoj visi prie rankutės, o kas iš uolumo — gali ir į kojytes. Apie pinigus nė nežiobtelėti, su švente galima pasveikinti, o apie pinigus kad nė žodžio.

Dažytojas. Bet jei mes jų iš tikrųjų esame atėję, kaip tat nė žodžio?

Pavlinas. O taip — nė žodžio, ir viskas. Ateis panelė į svetainę, arbatos atsigers, aš jai pranešimą padarysiu; tada jums visiems ir bus rezoliucija. Kaipgi jūs norite, kad šventadienį, rytą, ir tuoj tuštybių nusitvertų? Panelė tuo laiku tylą mėgsta, kad niekas jai netrukdytų, ypač dėl pinigų. Jūs tik pagalvokite: kai ji grįš iš soboro, susimąsčiusi atsisės ir pakels akeles į viršų, kur jos siela tuo laiku?

Rangovas. Aukštai, Pavlinai Saveljičiau, aukštai.

Seniūnas. Taip aukštai, kad oi!

Pavlinas. Na, taigi! *(Dažytojui)* O tu su umbra! Ech, stuobriai! Kada jūs sušvelnėsite bent kiek? Pinigai tai pinigai, bet ir

laiką reikia žinot. Mes tuštybės visomis priemonėmis stengiamės išvengti, o jis už veršiuką atėjo atsiimti. Na, eikit į savo vietą.

Valstiečiai ir amatininkai išeina. Įeina Čiugunovas su portfeliu

ANTROJI SCENA

Pavlinas, Čiugunovas prie durų į prieškambarį, rangovas, dažytojas, stalius, seniūnas, paskui Kornilijus

Čiugunovas *(rodydamas akimis į būrį)*. Susirinko svečių iš valsčių visų.

Pavlinas *(uostydamas taboką)*. Komisija, pone.

Čiugunovas. Duokš beržiniškio! *(Pavlinas paduoda tabokinę. Čiugunovas pauostęs)* Skirstai: kam — palaukti, kam paskiau atkeliauti!

Pavlinas. Pinigo nėra, pone.

Čiugunovas. Taip jau būva. Ypač, sako, prieš gaunant pinigus.

Pavlinas. Duok dieve! Tai vis moterys, pone... Iš moteriško proto daug tvarkos ir reikalauti negalima.

Čiugunovas. Na, nesakykl Meropos Davydovnos moteriško proto penkiems vyrams pakaktų.

Pavlinas. Kaipgi taip galima prieš vyrus! Jei tiek proto būtų, tai jūsų nekviestų; o kai tik koks teisminis reikaliukas, tuoj jus ir kviečia.

Čiugunovas. Argi teisminiams reikaliukams protas būtinas? Būk tu nors ir kažin koks išminčius, bet jei įstatymų nežinai...

Pavlinas. Suprantu aš. Bet dideliam protui teisminiais reikaliukais užsiimti neverta. Žinoma, smerkti ponų mes negalim, bet ir pagirti negalima. Meropos Davydovnos toks būdas: kaip tik kiek susipyksta su pažį tamais, tuoj bylą užveda. Susimildami, pažintys plačios, nesantaikos dažnos, — tik ir težinom — bylinėtis.

Čiugunovas. Taip, kartais tiesiog iš niekų bylą pradedi.

Pavlinas. Tiktai iš visų pažįstamų ponų nemalonumai.

Čiugunovas. Bet juk mes nieko dar nenuskriaudėme: mums vis atmeta — dar nė vienos bylos nelaimėjome.

Pavlinas. Tai juk nuostolių daug: teismo išlaidas apmokame ir raštininkus maitinam.

Čiugunovas. Kas gi juos maitins? Juk ir jie valgyti nori, žmonės irgi.

Pavlinas. Nelaikau aš jų žmonėmis, pone.

Čiugunovas. Be reikalo. Juk ir aš raštininkas, Pavlinai Saveljičiau.

Pavlinas. Žinau.

Čiugunovas. O jei žinote, tai būkit mandagesnis. Pas mane tokių chamų kaip jūs pusantro šimto buvo.

Pavlinas. Buvo, bet pražuvo.

Čiugunovas. Taip, pražuvo; buvau ponas, o dabar štai bylininkas pasidariau ir prasčiokiškų kalbų klausaus.

Pavlinas. Sunku nekalbėti; pasakai nenoromis, kai jūs mūsų panelę tiktai neriman varote. Galėtumėt jūs dabar, pone, mesti teisminius reikalus ir vėl ponu pradėti gyventi: puikų darbą turite.

Čiugunovas. Turiu.

Pavlinas. Per mūsų panelės malonę pas ponią Kupaviną visą dvarą valdote, — ar tai juokai! Bet ir matoma: ir namelį pasistatėte, ir arkliukus įsitaisėte, be to, ir pinigų, sako...

Čiugunovas. Iš pavydo ėmėt šnekėti!

Pavlinas. Ne. Ką gi, duok dieve, prasigyvenkit.

Čiugunovas. Ir pasipelnysiu, ir prasigyvensiu. Kalbėk dar! Žiūrėsiu, mat, aš į ką! Žinau, kaip atrodo vargas. Mundierių mano atsimeni, ar seniai aš jį nusivilkau? Taip buvo nusitrynęs, kad tiktai vieni siūlai bebuvo likę; sunku buvo atskirti, ar čia mundierius, ar sarafanas.

Pavlinas. Ponia jauna, gera, supratimo apie nieką neturi; jei jau sąžinė negraužia...

Čiugunovas. Kam čia sąžinė? Kam čia sąžinę painioji? Į filosofiją leistis tavo rangui nedera...

Pavlinas *(žvilgterėjęs pro l ngą)*. Panelė eina. *(Išeina)*

Kornilijus, baltu kaklaraiščiu ir baltom pirštinėm, išeina iš svečių kambario, atidaro abi durų puses ir atsistoja kairėj

TREČIOJI SCENA

Čiugunovas atsikelia nuo kėdės ir atsistoja netoli svečių kambario durų; už jo tiesia linija išėjimo kryptimi sustoja: rangovas, paskui seniūnas, paskui dažytojas ir stalius. Murzaveckaja apsivilkusi juoda šilkine bliūze, sujuosta stora šilkine pynele; ant galvos juoda megztinė skarelė, kuri kaip vualis iki pusės uždengia veidą; kairėj rankoj juoda lazda su balta dramblio kaulo rankena. Nuo prieškambario durų į svetainę praeina lėtai, nė į ką nežiūrėdama. Visi, stovintieji salėj, iš eilės bučiuoja jai dešinę ranką. Pora žingsnių paskui ją praeina, nuleidus į žemę akis, Glafira, — apsivilkusi stora vilnone suknele. Paskui dvi įnamės, juodai apsivilkusios. Pavlinas eina iš kairės Murzaveckos pusės ir, pagarbiai susilenkęs, neša ant rankos kažką panašu į juodą skraistę. Kornilijus, praleidęs visus, įeina į svetainę ir uždaro duris

KETVIRTOJI SCENA

Čiugunovas, rangovas, seniūnas, dažytojas, stalius, paskui Pavlinas

Seniūnas. Ak, motinėle!! Duok dieve jai sveikatos! Suteik jai, viešpatie! Ir lazdelė vis ta pati.

Rangovas. Argi atsimeni?

Seniūnas. Kaip neatsiminsiu? Irgi, kai baudžiauninkai buvom...

Rangovas. Tai skalbė jums nugaras?

Seniūnas. Ir dar kaip skalbė!

Įeina Pavlinas

Pavlinas. Ne laiku, ponai, atėjote.

Čiugunovas. Kas gi?

Pavlinas. Nė pranešti nedrįstu. *(Čiugunovui)* Dabar tikra bausmė tie tarnai, ponas Vukolai Naumyčiau. Grietinėlės pavirinti nemoka arba nenori. Tiktai nuolat ir kartoji, kad putelės kaip galima daugiau, nes panelė ją baisiai mėgsta. Tokiu mažmožiu nenori panelei malonumo padaryti, na, ir rūstauja.

Seniūnas. Ką gi dabartės mums?

Pavlinas. Pamatysim per savaitę, kaip ten dievas duos.

Dažytojas. Vaikštai, vaikštai, tik vargas vienas.

Pavlinas. Na, jau užteks! Pakalbėjai, ir gana! Ar meiliai aš su jumis kalbu, ar ne? Tad šiurkštaus žodžio nelaukite.

Stalius. Tai ir viskas? Vadinas, taip be nieko ir keliauk?

Pavlinas. Ko gi tau? Vaišių jums neparengta. *(Rangovui)* Iki malonaus pasimatymo, ponas Stropilinai. *(Kitiems)* Na, tai keliaukite sveiki, gerieji žmonės!

Rangovas, seniūnas, dažytojas ir stalius išeina

Jums, pone, valgomajame frištiką paruoš.

Čiugunovas. Na, duokš tabokėlės!

Pavlinas *(paduodamas tabokinę)*. Prašom. Jau teks jum pasėdėti, nes panelė Apolono Viktoryčiaus laukia.

Čiugunovas. Kurgi jis dabar?

Pavlinas. Vieną vietą ir težino. Tiesiog sarmata, pone! Mieste, mat, gėda, tai pasiėmė šautuvą, lyg į medžioklę, o iš tikrųjų pas Razorichą į traktierių, ten ir vėsinasi. O traktierpalaikis tikras laužas, galite įsivaizduoti — kaime, prie vieškelio, įstaiga, iškaboje parašyta: „Štai jis!" Jau taip negerai, kad ir apsakyti sunku. Po dvi dienas ten ūžauja, kivirčus kelia, — ir kokia jam ten kompanija? Panelė jau nusiuntė bufetininką Vlasą, liepė jį namo parkviesti.

Čiugunovas. O ką gi jis namuose veiks?

Pavlinas. Panelė nori jį sutvarkyti ir į gerą draugiją įvesti; į svečius norėjo su juo šiandien važiuoti ir net naujus drabužius įsakė pasiūti.

Čiugunovas. Ar tik nenori apvesdinti?

Pavlinas. Panašu į tai.

Čiugunovas. Jaunikis pavydėtinas.

Pavlinas. Štai dabar Eulampija Nikolavna našlauja, ponas Lyniajevas irgi viengungis.

Čiugunovas. Tai visais motušėlė Meropija Davydovna rūpinasi.

Pavlinas. Negalima kitaip. Ir kaip ji puikiai samprotauja! Eulampija Nikolavna labai turtinga, vadinas, jai galima ir neturtingą jaunikį, tiktai jauną, štai tokį, kaip mūsų Apolonas Viktoryčius; Michailas Borysičius Lyniajevas irgi turtingas ir jau metuose; jam dabar yra nužiūrėta panelė, kunigaikščių giminės;

nebejauna, tas tiesa, ir galvutė jos kažkaip lyg dreba, bet jau taip išmokslinta, taip išmokslinta, kad sunku apsakyti. *(Žvilgterėjęs pro langą)* Štai, tur būt, poną parvežė.

Įeina M u r z a v e c k i s, *apsirengęs juodu visomis sagomis užsegtu surdutu, su pantalonais ir auliniais batais, ant galvos kepurė su raudonu lanku ir kokarda;* V l a s a s *su šautuvu, patrontaše, jagdtaše ir rimbu*

C i u g u n o v a s. Tai aš į valgomąjį. *(Išeina)*

PENKTOJI SCENA

M u r z a v e c k i s, P a v l i n a s, V l a s a s

M u r z a v e c k i s *(nenusiimdamas kepurės)*. Ma tant namie?

P a v l i n a s. Namie.

M u r z a v e c k i s. Och, toji medžioklė! Pavargau, broliuk. O ką daryti? Aistra! Gyventi be medžioklės negaliu. Chalatą apsivilksiu ir krisiu miegoti. *(Nori eiti į savo kambarį)*

P a v l i n a s. Na ne, malonėkite čia palaukti, taip įsakyta.

Murzaveckis sėdasi prie lango

V l a s a s. Iš rankų į rankas, Pavlinai Saveljičiau, ir poną, ir visus pakinktus, ir amuniciją.

P a v l i n a s *(žvilgterėjęs į jagdtašę)*. Jagdtašėje, pone, ne tik kad paukščių, bet ir plunksnelių nėra.

M u r z a v e c k i s. Nepasisekė, broliuk, šėtoniškai nepasisekė. Jau išeinant blogas ženklas pasitaikė, grįžti reikėjo: kiškis kelią perbėgo, kokia čia medžioklė begalėjo būti? Kur tik taikau, paf! — arba pudelis, arba užsikirsdavo.

P a v l i n a s *(Vlasui)*. Nunešk ponui į kambarį, atsargiai padėk!

V l a s a s išeina

M u r z a v e c k i s *(atidarydamas langą)*. Fu, kaip tvanku! *(Prasisveria pro langą ir švilpia)* Tamerlanai! Ak, prakeiktasis! Na, palauk! Žmogau, atvesk čia Tamerlaną ir paduok man rimbą!

P a v l i n a s. Ne jau, šito jokiu būdu negalima: neliepta. Ir koks gi čia Tamerlanas? Argi tokie Tamerlanai būva? Jei jau pavadintumėt jį Trezoru, ir tai per daug garbės; o tikras jo vardas — Šalajus.

M u r z a v e c k i s. Daug tu suprantil

P a v l i n a s. Aš gi visą jo giminę žinau. Jis jokio kito mokslo neišmano — tik iš vištidės kiaušinius nešioti. Jau seniai laikas jį ant drebulės, bet nereikia nė ant drebulės! Štai, dievas duos, ateis ruduo, tai jį už kvailumą būtinai vilkai suės. Ne veltui mes jį vilko kotletėle vadiname. O jūs, pone, kepurę nusiimtumėte, gali panelė įeiti.

M u r z a v e c k i s *(nusiimdamas kepurę)*. Ne tavo dalykas; tu žinok savo vietą! Su tokiais kaip tu nemėgstu kalbėtis.

P a v l i n a s. Klausau.

M u r z a v e c k i s. Fu, velniai rautų, kas čia man, lyg nesavas, nesveikuoju kažkas? Kojas, tur būt, sušlapau pelkėj. *(Garsiai)* Žmogau, degtinės!

P a v l i n a s. Čia, pone, ne Razorichino traktierius.

M u r z a v e c k i s. Na, tai kas, kad ne Razorichino traktierius, na, tai kas?

P a v l i n a s. O tas, kad čia nepaduos.

M u r z a v e c k i s. Na, prašau, Pavlinai Saveljičiau, na, būk draugas, aš tave prašau. Ne iš pareigos, bet iš draugiškumo, broliuk, supranti?

P a v l i n a s. Taigi, pone.

M u r z a v e c k i s. Tikrai, taip kažkaip, fantazija užėjo. Pavlinai Saveljičiau, aš su tavim būsiu atviras: pragariškai norisi, broliuk!

P a v l i n a s. Jau, matyti, nėra ką su jumis daryti. *(Išeina)*

Iš svetainės ateina G l a f i r a ir eina į koridoriaus pusę

ŠEŠTOJI SCENA

M u r z a v e c k i s, G l a f i r a, paskui P a v l i n a s ir V l a s a s

M u r z a v e c k i s. Kuzina, apdovanokite žvilgsniu! Akutės — ak! Viską atiduočiau!

G l a f i r a. Ko jūs norite?

M u r z a v e c k i s. Ko aš noriu? Keista! Aš noriu išbučiuoti jus, bet...

G l a f i r a. Jūs kvailys.

M u r z a v e c k i s. Pardon, mademuazel!

G l a f i r a. Adieu, monsieur! *(Nori eiti)*

Murzaveckis. Palaukite! Ne, iš tikrųjų ma tant irrite?

Glafira. Kaip jūs blogai kalbate prancūziškai!

Murzaveckis. Nieko, mūsų gubernijai bus gerai.

Glafira. Taip, aš nemanau, kad ji būtų jumis patenkinta. *(Nori eiti)*

Murzaveckis. Atande! Labų dienų.

Glafira. Nuo ko?

Murzaveckis. Nuo Lyniajevo!

Glafira. Dėkoju! Ką gi jis sugalvojo?

Murzaveckis. Medžioklėj susitikom, pinigų iš jo pasiskolinau, velniai jį rautų! Burkuoti pradėjote? Na, prisipažinkite! O dar puikuojatės.

Glafira, patraukus pečius, išeina. Įeina Pavlinas ir Vlasas su padėklu, ant kurio degtinės stikliukas ir užkandis

Pavlinas. Malonėkite valgyti greičiau, nes, ko gero, panelė išeis.

Murzaveckis *(išgėręs ir užkandęs)*. Fu, karčiamos degtinė, šuns užkandis. *(Vlasui)* Nešdinkis!

Vlasas išeina

Pavlinas. Kokia yra, ir už tokią dėkui pasakykite, pone!

Murzaveckis. Ko tu čia nosį rieti? Lyg kokią paslaugą man būtum padaręs. Aš tau įsakiau, tu man padavei, štai ir viskas. Išdrįstumei tu nepaduoti!

Pavlinas. Gerai, taip ir žinosim.

Murzaveckis. Chamas — ir didžiu dedasi! Tai net juokinga.

Įeina Murzaveckaja

SEPTINTOJI SCENA

Murzaveckis, Murzaveckaja ir Pavlinas

Murzaveckaja. Ko tu atsisėdai? Nematai! *(Pakeldama lazdą)* Stokis!

Murzaveckis. Ak, pardon, ma tant! Aš taip, kažko šiandien blogai nusiteikęs.

Murzaveckaja. O, labai man reikia! *(Pavlinui)* Eik, uždaryk duris; nieko nepriimti, kol aš įsakysiu.

Pavlinas *(paduodamas fotelį)*. Klausau. *(Išeina)*

Murzaveckaja *(rodydama kėdę)*. Stai dabar sėskis, kada įsakoma.

Murzaveckis. O, ma tant, nesirūpinkit.

Murzaveckaja. O kaip čia nesirūpinsi? Stypčiosi čia prieš mane kaip velnias; pakęsti negaliu. *(Stuksena lazda)* Sėskis!

Murzaveckis sėdasi

Ilgai tu mane kankinsi ir man gėdą darysi?

Murzaveckis *(nustebęs)*. Kas tokio! Aš, ma tant, jūsų žodžių nesuprantu.

Murzaveckaja. O tai, kad tu valkiojies po traktierius, draugauji su mužikais, — kivirčijiesi ten... Ar tai tinka Murzaveckiui, a?

Murzaveckis. Tai puiku, tai puiku! Vis dėlto jums mane gudriai apšmeižė.

Murzaveckaja. Kur jau čia šmeiš, tiesą apie tave pasakyti man ir tai žmonės gėdijasi. Nieko kito ir netenka laukti iš tavęs! Iš pulko išvarė...

Murzaveckis. Leiskite, ma tant!

Murzaveckaja. Tylėk! Neskaudėtų man taip širdies, jei tai būtų už kokį nors šaunų darbą: na, išeikvojai valdiškus pinigus, kortomis prasilošei, — vis aš tavęs pasigailėčiau; o dabar išvarė savieji draugai už smulkias niekšybes, už tai, kad mundierių terši.

Murzaveckis. Bet leiskite gi!

Murzaveckaja. Kaip tai gera, kaip malonu visai mūsų šeimai!

Murzaveckis. Bet leiskite gi pasiteisinti... nors pora žodžių.

Murzaveckaja. Nieko tu nepasakysi, — tu neturi ko sakyti.

Murzaveckis. O ne, leiskite!

Murzaveckaja. Na, sakyk, labai prašau!

Murzaveckis. Likimas, ma tant, likimas; o likimas kalakutas.

Murzaveckaja. Tiktai?

Murzaveckis. Likimas — kalakutas, aš jums sakau, štai ir viskas.

Murzaveckaja *(palingavus galvą)*. Ak, Apolonai, Apolonai! Jeigu tavęs gailiesi ir iš tikrųjų myli, tai iš proto gali išeiti, žiūrėdama į tave. Štai ką tu man pasakyk: ar gali tu susivaldyti, ar ne, — na, bent neilgam.

Murzaveckis. Ar aš, aš nesusivaldysiu? Labai miela! Nuolankiai jums dėkoju.

Murzaveckaja *(neklausydama jo)*. Juk, jei tu būtumei nors truputį padoresnis, aš tau ir tarnybą surasčiau, ir nuotaką su geru kraičiu.

Murzaveckis. Ma tant, rankutę! *(Bučiuoja Murzaveckai ranką)* Mersi!

Murzaveckaja. Tiktai jau kad ni-ni, kad nė kvapo to nebūtų!

Murzaveckis. Ką jūs man sakote? Lyg aš nesuprantu, aš labai gerai suprantu. Juokus krėčiau, o jei jūs norite, tai nors tuoj, — nė lašo, absoliuman.

Murzaveckaja. Netikiu.

Murzaveckis. Parol doniorl Tauraus žmogaus garbės žodis!

Murzaveckaja. Seniai tą žodį aš girdėjau.

Murzaveckis *(pakyla)*. Na, einame lažybų, lažybų, ma tant, iš ko norite?

Murzaveckaja. Na, jau aš verčiau be lažybų; aš va neleisiu tavęs niekur iš namų, palaikysiu gerokai...

Murzaveckis *(žiūrėdamas į langą)*. Viską, ką jūs norite, ma tant.

Murzaveckaja. Važinėsi tu tiktai su manim ir štai jau šiandieną...

Murzaveckis *(pro langą, mušdamas delnu sau per krūtinę)*. Tamerlanai, sote, sote!

Murzaveckaja. Pusproti! Ką tu, atsipeikėk! Su nešvariom letenom į langą!

Murzaveckis. Pardon. *(Pro langą)* Kuš, kuš, prakeiktasis!

Murzaveckaja. Atsipeikėk, atsipeikėk! Sėsk, tučtuojau sėsk!

Murzaveckis. Ak, ma tant, jūs nesuprantate: šuniui reikalingas griežtumas, kitaip teks jį praginti, pasmaugti.

Murzaveckaja *(trinkterėdama lazda)*. Plevėsa! Kam aš sakau?

Murzaveckis. Tuoj, ma tant, jūsų paslaugoms. *(Pro langą)* Kuš, tau sakau! Kur rimbas? *(Garsiai)* Žmogau, paduok rimbą!

Murzaveckaja *(ima jį už rankos ir sodina)*. Rimbas reikalingas tau. Ką aš tau sakiau, tu girdėjai, girdėjai?

Murzaveckis. Ak, ma tant, kaip mane šitas šuo išnervino!

Murzaveckaja. Na, štai tau mano įsakymas: eik, išsimiegok, vakare pas nuotaką važiuosim! Apsirenk gerai, pas Eulampiją Nikolavną važiuosim!

Murzaveckis. Dieve mano, kaip aš ją įsimylėjęs! Tai jau... čia... čia, ma tant, žodžių trūksta. Mersi, mersi! Už šitą mersi! *(Bučiuoja Murzaveckai ranką)*

Murzaveckaja. Eik miegoti!

Murzaveckis *(eina prie durų, paskui grįžta)*. Done mua de liaržan.

Murzaveckaja. Nelaikau reikalinga.

Murzaveckis. Tai liepkite atnešti!

Murzaveckaja. Ko dar?

Murzaveckis. Enpio, mažą flakonėlį ir užkąsti. Įsivaizduokite, vakar iki nakties po pelkes, baisu, ma tant, kąsnio burnoj neturėjau.

Murzaveckaja. O kas lažybų ėjo?

Murzaveckis. Ak, aš liausiuos; jei pasakiau, tai ir liausiuos. Tik palaipsniui, staiga negalima: žinote, būva tokių atsitikimų, ma tant? Tragiškų atsitikimų būva. Štai vienas staiga nutraukė, kaip sėdėjo, taip... be jokių preliudijų, tiesiog net be atgailos, ma tant. Štai kas!

Murzaveckaja. Dievas gailestingas, gal ir nemirsi.

Murzaveckis *(balsiai surinka)*. Ak! *(Griebiasi už krūtinės)* Ai, ai, ai! Štai jau!

Murzaveckaja. Kas atsitiko?

Murzaveckis *(griebiasi už krūtinės)*. Kiaurai, ma tant, nuo širdies iki pečiomentės.

Murzaveckaja. Praeis, nieko.

Murzaveckis *(sušunka balsiau)*. Oi, och, och! Lyg durklu.

Murzaveckaja. Na, eik! Aš liepsiu, bet jau paskutinį kartą, girdi?

Murzaveckis. Jau nežinau, ar benueisiu iki kambario. Ar čia daug reikia žmogui numirti! Man gyvenimas — skatikas, bet juk be atgailos, ma tant... *(Išeina)*

Murzaveckaja skambina. Įeina Pavlinas

AŠTUNTOJI SCENA

Murzaveckaja ir Pavlinas

Murzaveckaja. Žiūrėk, kad Apolonas Viktoryčius nė žingsnio nežengtų iš namų! Liepk žmonėms visą laiką sėdėti prieškambary! Tau aš įsakau, iš tavęs ir reikalausiu.

Pavlinas. Drįstu pranešti, ponia, jis kartais net pro langą...

Murzaveckaja. Paimk visus rūbus! Liepk paimti neva išvalyti ir neduok! Vienu chalatu neišeis.

Pavlinas. Drįstu pranešti, ponia, jis ir vienu chalatu, jei taip į vakarą...

Murzaveckaja. Kur jis pinigų gauna?

Pavlinas. Skolinasi.

Murzaveckaja. Iš ko?

Pavlinas. Iš visokių ponų, kurie pažįstami, štai iš pono Lyniajevo ir iš kitų. Drįstu pranešti, ponia, nė vieno svečio nepraleidžia nepaprašęs.

Murzaveckaja. Ne, jau kantrybės aš nebetenku!.. Apvesdinsiu aš jį... Tegu teisia mane dievas, o aš jį apvesdinsiu.

Pavlinas. Jau geriau ir nereikėtų!

Murzaveckaja. Kas per žmonės buvo čia priebutyje?

Pavlinas. Nori pinigų gauti; seniai laukia, ponia.

Murzaveckaja. Na, tegu dar palauks.

Pavlinas. Visą laiką lenda, ponia, ramybės jums nėra.

Murzaveckaja. O ko man nerimauti? Aš vargo nematau — mano reikalams siunčiama, kiek reikia. Ko tu žiūri? Taip, kiek reikia, tiek ir bus atsiųsta: reikės man tūkstančio — bus tūkstantis, reikės penkiasdešimt tūkstančių — bus ir penkiasdešimt. O ar sakei tu jiems, kad kam aš skolinga, tuos atsimenu, už tuos meldžiuos; o kam užmokėjau, tuos iš galvos šalin?

Pavlinas. Sakiau, bet suprasti nenori, — pinigų reikalauja. Tamsūs žmonės, o be to, ir užkietėję.

Murzaveckaja. O juk buvo pavyzdžių, Pavlinai, kad už mano maldas laimės susilaukdavo, didelio pelno... Na, ką gi, jei jiems pinigai reikalingi, tai užmokėsim.

Pavlinas. Terminą jiems kokį reikėtų paskirti.

Murzaveckaja. Kam terminas? Kam man save surištil Atiduosim, štai ir viskas. Aš dar nežinau, kiek turiu pinigų,

ir iš viso ar turiu pinigų, — ir raustis juose nuodėme laikau. Kai prireiks, ir ne tik kada prireiks, o kada panorėsiu atiduoti, tai pinigų atsiras, reikia tiktai paieškoti aplink save. Ir atsiras lygiai tiek, kiek reikia. Štai kokie stebuklai su manim būva. O tu tiki, ar ne?

Pavlinas. Kaipgi aš drįsiu netikėti?

Murzaveckaja. Tai kam čia ir kalbėti? Nerimauti dėl skolų aš nenoriu. Kam skubėti? Ką mes žinom, gal būt, taip ir reikia, kad jie lauktų, — gal būt, jiems per mane bandymas siunčiamas?

Pavlinas. Iš tikrųjų.

Murzaveckaja. Pašauk man Čiugunovą.

Pavlinas *(prie durų)*. Vukolai Naumyčiau, malonėkite pas panelę. *(Murzaveckai)* Ateina. *(Išeina į prieškambarį)*

Įeina Čiugunovas

DEVINTOJI SCENA

Murzaveckaja ir Čiugunovas

Čiugunovas. Su šventėmis, Meropa Davydovna.

Murzaveckaja. Sveikas, Vukolai Naumyčiau. Sėsk!

Čiugunovas. Leiskite rankutę, geradare! *(Bučiuoja Murzaveckai ranką ir sėdasi)* Malonėjote pakviesti?

Murzaveckaja. Kviečiau. Dalykas svarbus, Vukolai, dalykas didelis; trečią naktį aš apie jį galvoju, bet nežinau, kaip pasikliauti tavimi, patikėti tavimi bijau.

Čiugunovas. Argi sąžinė man leistų ką nors prieš savo geradarę...

Murzaveckaja. Tu sąžinės neturi.

Čiugunovas. Negaliu visai neturėti, motušėle geradare. Vis jau šiek tiek turiu.

Murzaveckaja *(stuksena lazda)*. Tu sąžinės neturi.

Čiugunovas. Na, kaip jūs norite, kaip jūs norite, ginčytis nedrįstu. Aš tiktai viena pasakysiu: man jūs po dievo pirmoji...

Murzaveckaja. Meluoji.

Čiugunovas. Aš neturiu jokios nuodėmės prieš jus.

Murzaveckaja. Todėl, kad bijai manęs, žinai, kad aš galiu tave ir iš šiltos vietelės išjoti, ir iš miesto išvaryti — išdaigų tu ne-

mažai esi pridaręs; ir teks tau į valsčiaus raštininkus prašytis. Aš galiu greitai, aš kaip tik.

Čiugunovas *(atsikelia ir bučiuoja jai ranką)*. Ne jau, geradare, neatimkit savo malonių!

Murzaveckaja. Sėskis!

Čiugunovas sėdasi

Reikalas štai koks: mano brolis, Viktoras Davydyčius, Apolono tėvas, turėjo reikalų su Kupavinu, su Eulampijos vyru.

Čiugunovas. Pinigų skolinosi iš Kupavino, o daugiau jokių reikalų neturėjo.

Murzaveckaja. Taip, skolindavosi, ir Kupavinas jam duodavo. O štai prieš mirtį brolelis pradėjo popieriaus fabriką statyti ir pritrūko pinigų; Kupavinas pažadėjo duoti, bet nedavė.

Čiugunovas. Tai tiesa.

Murzaveckaja. O jei Kupavinas nebūtų atsisakęs?

Čiugunovas. Tada jūsų brolelis būtų pastatęs fabriką. Kodėl gi svetimais pinigais nepastatyti?

Murzaveckaja. Taip, būtų pastatęs ir, jo apskaičiavimu grąžinęs visas skolas, dar būtų turėjęs pelno penkiasdešimt tūkstančių. Vadinasi, kaltas Kupavinas, kad Apolonas liko elgeta. Na, reikia tiesą pasakyti, Vukolai, velionis brolelis mėgo pasigirti, aš visada juo tiktai pusiau tikėjau; tai štai aš dabar, gal ir save skriausdama, bet laikau, jog Kupavinas kaltas tiktai dvidešimt penkis tūkstančius, o ne penkiasdešimt.

Čiugunovas. Laikyti galima.

Murzaveckaja. Ir kalbu visur, po visą miestą skelbiu, kad Kupavinai skolingi Apolonui, kad jie apiplėšė mano sūnėną.

Čiugunovas. Ir kalbėti galima.

Murzaveckaja. „Galima" ir „galima". O ko negalima pagal tave?

Čiugunovas. Negalima tų pinigų gauti. Niekas neįpareigotas skolinti pinigų, tas daroma gera valia. Nors Kupavinas ir nepaskolino jūsų broleliui, o vis dėlto pagal įstatymus išieškoti iš jo už tai negalima, todėl kad statoma už savo pinigus...

Murzaveckaja. Ak tu, varna! Argi aš kvailesnė už tave? Argi aš nesuprantu, kad pagal įstatymus, pagal tuos, kurie jūsų knygose surašyti, čia skolos nėra. Bet jūs turit savo įstatymus, o aš

savo; aš štai nė žinoti nieko nenoriu, visur šaukiu, kad apiplėšė mano sūnėną.

Čiugunovas. Jūsų valia, jums uždrausti niekas negali.

Murzaveckaja. Taigi ne iš kvailumo aš. Kaip tu manai, a, iš kvailumo aš, ar iš tikrųjų turiu ką nors galvoje?

Čiugunovas. Žinoma, turite.

Murzaveckaja. Aš žmonių sąžine pasitikiu; vis dar nenustojau žmonių sąžine tikėti... Manau: Eulampija moteris gera, subtili, nepakęs, kad apie ją tokia kalba sklistų.

Čiugunovas. Manote, sumokės?

Murzaveckaja. Ne, nemanau. Dideli pinigai, kurgi sumokės? Mes geruoju susitaikysim.

Čiugunovas. Tai kiek jūs geruoju tikitės gauti?

Murzaveckaja. Nieko nenoriu aš gauti, o apvesdinsim Apoloną su ja, štai ir viskas. Tiktai dėl to aš ir stengiuosi, dėl to ir kilo gaisras, ir kalba apie skolą prasidėjo.

Čiugunovas *(išsigandęs atsistoja)*. Motušėle, motušėle!

Murzaveckaja. Ko tu išsigandai?

Čiugunovas. Juk tada jūs, geradare, viską pati paimsite valdyti.

Murzaveckaja. Suprantama, paimsiu.

Čiugunovas. O aš tada kur, geradare?

Murzaveckaja. O kur tik nori. Labai jau čia man reikalingas! Pakaks tau, pasipelnei!

Čiugunovas. Ne, motušėle geradare, ne, gal nors mažmožėlį. Štai prie sodybėlės dyklaukį pripirkti noriu, greta parduodamas, tris tūkstančius prašo.

Murzaveckaja. Ar ne per riebiai, Vukolai?

Čiugunovas. Ir nieko daugiau aš nesivaikyčiau, visam gyvenimui duonos kąsnis, ir teismo reikalus mesčiau.

Murzaveckaja. Jei dalykas pavyks, aš tau tūkstantį rublių duosiu, o kitus pats susirask, kaip nors sukalk, aš tavęs nesmerksiu. Tik ne daugiau; o porą tūkstančių nors ir iš Kupavinos pavok, nebijok, jos nesusmukdysi.

Čiugunovas. Tiktai jūs, geradare, nepasmerkit, jūs nepasmerkit; kito nieko aš nebijau, jau aš savęs nenuskriausiu.

Murzaveckaja. Na, apie tave gana kalbėti; tu manęs pasiklausyk!

Čiugunovas. Klausau, geradare.

Murzaveckaja. Mano nuomone, kiekviena boba — šlamštas: nors tu ją auksu apipilk, vis tiek ji skatiko teverta. O Eulampija dabar su pinigais, tai iš tikrųjų gal save labai brangiai vertina: tas jai ne pora, kitas ne jaunikis.

Čiugunovas. To aš jos mintyse nemoku išskaityti.

Murzaveckaja. Aš juk — sena pana, vyrų išskirti nemoku; gal būt, Apolonas ir iš tikrųjų blogas jaunikis, bet, supranti tu, aš to nė žinoti nenoriu; aš tik savo giminaičiui gera trokštu, o ji man nerūpi... Taigi, jei ji užsispirs, mudu, Vukolai, turime sugalvoti, kuo ją pabaidyti.

Čiugunovas. Sugalvosim, geradare!

Murzaveckaja. Na, ir galvok! Kaip tu manai, kam tu turi tarnauti: man ar jai?

Čiugunovas. Niekam, tik jums, geradare.

Murzaveckaja. Tai ir padaryk savo geradarei tinkamą paslaugą, išvaduok ją nuo rūpesčio! Ir iškankino mane tas sūnėnas!

Čiugunovas. Nieko, bus galima, prašom nesirūpinti. Aš turiu Eulampijos Nikolavnos pilną įgaliojimą, galiu visas bylas vesti ir susitaikyti.

Murzaveckaja. Na, tai kas?

Čiugunovas. Reiktų kokią nors seną sąskaitėlę rasti, kontoros knygose gal yra kokių sąskaitų, kuriomis savo pretenziją būtų galima pagrįsti... aš paieškosiu. Paskui mes su Apolonu Viktoryčium bylą ir baigtume taikiai pas taikos teisėją. Kokią tik norite skolą aš pripažinsiu, nors šimto tūkstančių. Išduos Apolonui Viktoryčiui vykdomąjį raštą, tada jis turės rankose rimtą priemonę, tokiu dokumentu pabaidyti galima! Tekėk už manęs, girdi, nes kitaip sulikviduosiu.

Murzaveckaja. Taip, taip, taip... va, va, man to ir reikia. Na, bet šį dalyką numatysim ateičiai, gal būt, ir be to susikalbėsim, o jei užsispirs, tai jau tada tegu neįsižeidžia... Ką čia nuodėmę slėpti, savo giminei norėdama padėti, galiu ir paveidmainiauti.

Čiugunovas. O kas gi be nuodėmės? Kas tuo gali pasigirti, geradare?

Murzaveckaja. Eulampija grynų pinigų turi?

Čiugunovas. Kaip neturės, turi.

Murzaveckaja. Tai ji užmiršo, ar ką? Aš jai jau ne kartą esu priminusi. Jos vyras prižadėjo duoti man tūkstantį rublių vargšams... Jau aš ir nebeatsimenu, ar žodžiais jis sakė, ar raštą buvo parašęs. „Testamente, — sako, — aš šitų pinigų neminiu, vis vien, kai numirsiu, jums mano žmona išmokės." Rodos, buvo laiškas. Tu žiūrėjai mano raštuose?

Čiugunovas. Penkis kartus esu peržiūrėjęs, į namus ėmiau.

Murzaveckaja. Nėra?

Čiugunovas. Nėra.

Murzaveckaja. Gaila. Manimi netikėti ji nedrįsta, o vis dėlto, tur būt, susirauks.

Čiugunovas. Tai ką gi, galima...

Murzaveckaja. Kas „galima"?

Čiugunovas. Laišką rasti, jei jis reikalingas.

Murzaveckaja. Juk tu jau ieškojai?

Čiugunovas. Ieškojau, bet ne ten, kur reikia; per kvailumą tiktai veltui sugaišau. *(Išima iš kišenės laišką ir paduoda Murzaveckai)* Štai malonėkite, motušėle geradare, atsirado.

Murzaveckaja *(tyliai perskaičiusi raštą)*. Jo ranka, jo. Kaip čia yra? Ar tik ne burtai?

Čiugunovas. Kaip tai galima, geradare... Tokia nuodėmė! Argi aš savo sąžinę apsunkinčiau?

Murzaveckaja. O jei ne burtai, tai nedaug ir gera — tai suklastojimas; už tai Sibiras. *(Atiduoda laišką Čiugunovui)*

Čiugunovas. Kokius žodžius jūs sakote? Kam, geradare, tokius žodžius sakyti? Na, koks čia suklastojimas? Protingas dalykas — štai kaip tas vadinasi. Tokia buvo pono Kupavino valia, ir ar ne vis tiek, žodžiais ar raštu jis ją išreiškė. O be laiško — Eulampija Nikolavna nepatikės ir pinigų neduos, tai ar ne didesnė tada bus nuodėmė? Ir mirusiojo valia nebus išpildyta, ir vargšams jo geros sielos atminimui nieko neteks.

Muržaveckaja. O jei aš tave apgavau, jei jis neprižadėjo man?

Čiugunovas *(nori suplėšyti laišką)*. Taigi štai... suplėšyti?

Murzaveckaja. Ką tu, ką tu! Palauk! Duok šen. *(Ima laišką)*

Čiugunovas. Tik gaila, kad mažai, Meropa Davydovna, — štai ką reikia pasakyti.

Murzaveckaja. Ko mažai?

Čiugunovas. Pinigų. Vienu kartu būtų...

Murzaveckaja. Ką tu, žuvęs žmogau! Juk tik prižadėta

Čiugunovas. Taigi aš ir sakau, kad mažai prižadėta, o jau rašyti tai vis vien.

Murzaveckaja. Tu tikras plėšikas, Vukolai, kaip pažiūriu į tave. Štai aš vargšams padedu, dėl jų galima ir neteisiai elgtis, nuodėmė nedidelė; o tu tikriausiai ir savo naudai pataikai taip padaryti. *(Slepia laišką į kišenę ir graso Čiugunovui)* Oi, Vukolai, sąžinės, sąžinės nepamiršk visų labiausiai! Juk tai — kriminalinis dalykas.

Čiugunovas. Kriminalinis, geradare, kriminalinis.

Murzaveckaja. Tur būt, pats?

Čiugunovas. Kur jau pačiam! Rankos dreba... Sūnėnas.

Murzaveckaja. Goreckis?

Čiugunovas. Jis, geradare... Manėm, nieko iš vaikino neišeis, niekur nesimokė, iš viso mažai raštingas, atidavėm privačiam matininkui padėjėju, tai vis tiek, kaip likimo valiai kad būtume palikę... Ir staiga toks sugebėjimas pasirodė! Ką tik norite, duokite, tašką į tašką padarys.

Murzaveckaja. Įklampins jis tave į bėdą su tuo sugebėjimu.

Čiugunovas. Prisibijau, geradare... O išvaryti gaila; gali pasitaikyti, kad ir prireiks; jei ne sau, tai geriems žmonėms pasitarnauti. *(Žvilgterėjęs į langą)* Kažkas atvažiavo pas jus. Jau jūs mane atleiskite! *(Bučiuoja ranką Murzaveckai)*

Murzaveckaja. Lik sveikas, Vukolai, dėkui.

Čiugunovas. Jei vėl ko prireiks, tiktai, geradare, mirktelėkit, aš iš visos širdies. *(Išeina)*

Įeina Pavlinas

Pavlinas. Ponas Lyniajevas su Anfusa Tichonovna atvažiavo.

Murzaveckaja. Prašyk!

Pavlinas išeina. Įeina Lyniajevas ir Anfusa

DEŠIMTOJI SCENA

Murzaveckaja, Lyniajevas, Anfusa ir Pavlinas prie durų

Lyniajevas. Uch! Sveiki.

Murzaveckaja *(pasibučiavus su Anfusa)*. Sveikas, storuli! Sėskitės, būsite svečiai. Kur tu tą gražuolę pagavai?

Lyniajevas. Prie prekybos rūmų. Eulampija Nikolavna užkorė; ji pas jus užvažiuos.

Murzaveckaja. *(Anfusai)*. Tau, našlaite, arbatytės?

Anfusa. Tai jau arbatytės...

Murzaveckaja *(Pavlinui)*. Paduok arbatos Anfusai Tichonovnai.

Pavlinas išeina

(Lyniajevui) Jei ne ji, tu gal būtum pas mane nė neužvažiavęs?

Lyniajevas. Nebūčiau šiandien užvažiavęs: reikalų juk pas jus jokių neturiu.

Murzaveckaja. Kodėl visada turi būti reikalai; šiaip, senės aplankyti, pasikalbėti?..

Lyniajevas. Juk mes teturime vieną kalbą: artimuosius teisti. O aš šiandieną neturiu laiko kritika užsiimti, namo reikia.

Murzaveckaja. Na, kaipgi! Darbštus žmogus, svarbūs užsiėmimai! O grįši namo, sofoje išsitiesi ir viskas, aš juk žinau. Visas sofas nugulėjai, nuolatos spyruokles taiso.

Lyniajevas. Labai jau vilioja horizontalinė padėtis...

Pavlinas atneša ant padėklo arbatinuką, puodelį ir cukrinę. Anfusa įsipila ir geria atsikąsdama cukraus

Murzaveckaja *(Anfusai)*. Štai tau ir darbas, ir sėdėk, ir gerk! *(Lyniajevui)* Į ką tai panašu, kaip tu išsipūtei!

Lyniajevas. Širdis mano gera ir sąžinė švari, tai ir storėju. Bet dabar suliesėsiu greitai, rūpestį turiu.

Murzaveckaja. Tai retas dalykas! Koks gi rūpestis?

Lyniajevas. Vilką norisi sugauti, jau piudytą. Pėdsakų niekaip neužtinku.

Murzaveckaja. Ak tu, teisėjau teisusis! Na, duok dieve mūsų veršiukui pagauti vilkiuką!

Lyniajevas. Atsirado mūsų apskrity toksai bylininkas: kiek-

vieną sesiją dvi trys bylos, ir pikčiausiai sumanytos. Na ir suklastojimai pradėjo rodytis. Kad taip pagavus, ir į apskrities teismą!

Murzaveckaja. Ak, koks narsus! O tu štai ką pasakyk: kodėl tu žmonėms nesirodai, nė pas ką nebūvi?

Lyniajevas. Bijau.

Murzaveckaja. Bene tu mažas, ar ką?

Lyniajevas. Jei būčiau mažas, tai nebijočiau: mažiems nebaisu.

Murzaveckaja. Ko gi bijai, pasakyk, susimildamas?

Lyniajevas. Apvesdins.

Murzaveckaja. Tai baisumėlis! Nejau geriau viengungiu gyventi?

Lyniajevas. Gal kam ir nebaisu, o aš mirtinai bijau, kur yra merginų, aš į tuos namus — nė kojos.

Murzaveckaja. Kaipgi tu pas mane važinėji? Mes abi mergin s: ir aš, ir Glafira.

Lyniajevas. Juk pas jus vienuolynas, romybė, nuolankumas, tyla.

Murzaveckaja. Na, ir su mumis atsargiau! Tai štai kodėl tu žmonių bijai!

Lyniajevas. Argi aplink mus žmonės gyvena?

Murzaveckaja. Še tai tau! O kas gi, tu manai?

Lyniajevas. Vilkai ir avys. Vilkai ėda avis, o avys ramiai leidžiasi ėdamos.

Murzaveckaja. Ir panelės irgi vilkai?

Lyniajevas. Patys pavojingieji. Žiūri laputė, visi judesiai tokie švelnūs, akutės lyg pavargusios, o tik truputį užsižiopsojai, taip į gerklę ir įkibs. *(Atsikelia ir ima kepurę)*

Murzaveckaja. Tau vis vilkai vaidenasi, — išgąsdinta varna ir krūmo bijo. O mane kur skiri? Bet ne, jau geriau į vilkus įrašyk; aš nors ir moteris, bet avele su tavim vienoj kaimenėj nenoriu būti.

Lyniajevas. Turiu garbės atsisveikinti! Iki pasimatymo, Anfusa Tichonovna. *(Išeina)*

Murzaveckaja. Na, štai atvažiavo, o ką protinga pasakė? Dažnai jis pas jus būva?

Anfusa. Ne tai kad, o taip jau... kaimynystėj... žinoma jau...

Murzaveckaja. Meilinasi Eulampijai?

Anfusa. Tai jau... Kur jau... ką jau...

Murzaveckaja. Ką gi jis pas jus veikia?

Anfusa. Tai jau viską... *(Numojusi ranka, žiovauja)* Štai irgi.

Murzaveckaja. Jis žiovauja, o tu, tur būt, ir visai miegi. Blogas tu sargas, reikia tau gerą padėjėją duoti.

Pavlinas *(atidarydamas duris)*. Eulampija Nikolavna.

Įeina Kupavina

VIENUOLIKTOJI SCENA

Murzaveckaja, Anfusa ir Kupavina

Murzaveckaja. Sveika, turtingoji ponia! Dėkoju, kad pagerbėte savo apsilankymu!

Kupavina. Aš neretai būvu pas jus, Meropa Davydovna.

Murzaveckaja *(sodina Kupaviną į savo krėslą)*. Čia, čia, į garbingą vietą!

Kupavina. Dėkoju. *(Sėdasi)*

Murzaveckaja. Kaip gyvenate?

Kupavina. Nuobodžiauju, Meropa Davydovna.

Murzaveckaja. Ištekėti norisi?

Kupavina. Kam man skubėti? Man jau nusibodo svetimų globojamai gyventi, norisi pabandyti pagyventi savo valia.

Murzaveckaja. Taip, taip, taip! Štai kas? Bet juk sunku apsisaugoti, kai jaunikiai kavalieriai nuolat aplink sukasi.

Kupavina. Kokie jaunikiai? Kokie kavalieriai? Aš nė vieno dar nesu mačiusi.

Murzaveckaja. Liaukis, tamstele! Ką tu man akis dumi? Aš senas žvirblis, manęs pelais neapgausi.

Kupavina. Tai jūs, vadinasi, daugiau už mane žinote?

Murzaveckaja. O Lyniajevas? Lyniajevas ko ten pas tave?

Kupavina. Neatspėjot! Apsirikote, Meropa Davydovna. Koks man reikalas tekėti už Lyniajevo? Pirma, jis jau labai nejaunas, o antra, visiškai ne toks vyras, kad galėtų patikti.

Murzaveckaja. Tikrai per senas tau. Kokia nauda, kad ir ištekėtum už jo? Nei našlė, nei ištekėjusi. Koks jau čia vyras Lyniajevas? Kažkoks gaidžiapalaikis.

Anfusa. O kas gi... jau... Kaipgi tai, jau?

Murzaveckaja. Ir dar reikia tau aiškinti? Aš juk mergina, panelė. Štai pradėk su bobomis kalbą, be nuodėmės nusidėsi.

Kupavina. Ne, aš noriu palaukti.

Murzaveckaja. O aš sakau: tekėk!

Kupavina. Jūs patariat?

Murzaveckaja. Tekėk, tekėk!

Kupavina. Už ko?

Murzaveckaja. Pagalvosim, už ko, tam dievas ir protą davė.

Anfusa. Taip, taip... jau...

Murzaveckaja. Ką tu čia vis „taip, taip"? Davė dievas protą, bet ne kiekvienam; tave nuskriaudė, nedavė, — nesigraužk.

Anfusa *(numojus ranka)*. Na, na, jau jūs... pati; o aš.. ką jau!

Murzaveckaja. Nepasakysi, kad iš meilės ir už senio Kupavino tekėjai, o dėl jo pinigų, dėl pinigų.

Kupavina. Bet juk jūs...

Murzaveckaja. Kas gi: „jūs"! Na, na, jau! Pardavei save. O tai negerai, nuodėmė.

Kupavina. Bet juk jūs pati supiršote, o aš argi supratau tada?

Murzaveckaja. O tu nesiožiuok, aš tau priekaištų nedarau, aš tavo siela rūpinuos. Kas dabar tau reikalinga sąžinei nuvalyti? Pamilti neturtingą, ištekėti už jo ir apdovanoti mylimąjį žmogų turtu — štai savo nuodėmę ir atpirksi.

Kupavina. Lengva pasakyti: pamilti.

Murzaveckaja. Tavo metų ar daug reikia, kad pamiltum, tik per daug nesirink. Tu jauna, tai ir ieškok jauno; tau norisi savo valia pagyventi, pačiai vyresniąja būti, tai susirask neturtingą, jis pagal tavo dūdelę ir šoks; proto didelio pertekliaus tu neturi, tai rinkis paprastesnį, kad jis prieš tave nesipūstų. Teisingai aš sakau, ar ne?

Kupavina. Aš su jumis sutinku, bet kurgi tokį rasi?

Murzaveckaja. Rasim, pasaulis nėra jau toks mažas. Aš rasiu, aš rasiu. Tik jau tu, jei sau gera nori, pati negudragalviauk, o manimi pasitikėk. Tu manęs klausyk, nes aš susirūpinau tavimi. Ne kiekviena jau aš taip rūpinuos, o tik ta, kurią pamilstu.

Kupavina. Dėkoju jums.

Murzaveckaja. Och, mielosios jūs mano, naudokitės mano gerumu, kol aš gyva; numirsiu, tai šit ką reikia pasakyti: tikrosios motino neteksite.

Anfusa *(šluostydamasi ašaras)*. Jau ką jau... jau...

Murzaveckaja *(Anfusai)*. Neverk, palauk, aš dar gyventi noriu. *(Kupavinai)* O štai kas, gražuole tu mano, save tu atsimeni, o už vyrą — ar meldiesi kaip reikia?

Kupavina. Meldžiuos.

Murzaveckaja. Taigi, meldies! O reikia, kad ir kiti melstųsi, vargšų — neužmiršk, jų maldų labiau išklauso...

Kupavina. Aš atsimenu... jūs sakėt man... aš atvežiau.

Murzaveckaja. Ką gi tu, lyg pro dantis sunki? Jei taip, tai man nė nereikia. Argi taip gerai darai? Ne savo žodžius tau sakiau.

Kupavina. Aš gi jumis tikiu.

Murzaveckaja. Matyti, menkai tiki. Gal manai, kad aš iš tavęs šventeiviškai išgauti noriu? Tai va, pažiūrėk! *(Išima iš kišenės laišką)*

Kupavina. Bet nereikia, iš tikrųjų.

Murzaveckaja. Ne, tamstele, kito širdis paslaptis. *(Paduoda laišką)* Ko bijai — paimk.

Kupavina ima laišką

Kas čia rašė?

Kupavina. Vyras mano.

Murzaveckaja. O kas parašyta?

Kupavina. Tas pats, apie ką jūs kalbėjote!

Murzaveckaja. Na, tai va, tu ir tikėk manim!

Kupavina. Bet aš niekad nė neabejojau. *(Atidaro rankinuką, deda tenai laišką ir išima pinigus)* Štai prašau!

Murzaveckaja. Ką tu čia man duodi?

Kupavina. Pinigus.

Murzaveckaja. Bet aš nemėgstu jų nė imti: kažkaip biauru rankose laikyti tą šlykštybę.

Kupavina. Suskaičiuokit bent.

Murzaveckaja. Taigi, reikia labai! Ne man šitie pinigai, nėra ko man jais ir rankas tepti! Jei stigs, tai tu ne mane būsi apgavusi, o našlaičius: bus viršaus, tai daugiau žmonių už tavo vyrą pasimels. Tu dar, gal būt, ir pakvitavimo paprašysi, — neduosiu, tamstele, nebijok, antrą kartą nereikalausiu.

Kupavina. Kurgi man juos padėti?

Murzaveckaja. O padėk ant staliuko į knygą.

Kupavina *(padėjusi į knygą pinigus)*. Teta, ar ne laikas mums?

Anfusa. Bet aš... Ką gi aš... aš va...

Kupavina *(Murzaveckai)*. Aš girdėjau, kad jūsų sūnėnas turi kažkokią pretenziją mano vyrui?

Murzaveckaja. O tu rūpinies? Be reikalo. Kas tau darbo, kad tavo vyras jį apiplėšė? Ir tegyvena dabar kaip elgeta, ir teprašo išmaldos arba iš vargo po karčiamas tesivalkioja! Štai kaip gyvenk, tai turtinga būsi! O gal tu ne tokia? Na, gerai, aš pati pas tave užvažiuosiu, pasikalbėsime apie tai: greitai, greitai užvažiuosiu.

Kupavina. Tai iki pasimatymo, Meropa Davydovna.

Murzaveckaja. Iki pasimatymo, brangiosios viešniosi! *(Žiūri į Kupaviną)* Gerą širdį turi, Eulampiejuška! Duok dieve tau laimės *(pašnibždomis)* ir gerą vyrą! Štai kaip aš tave myliu, kaip tikrą dukterį. *(Anfusai)* Mat, kaip apsikutojo, lyg į Kijevą.

Kupavina *(tarpduryje)*. Likite sveikos!

Murzaveckaja *(tarpduryje)*. Įsakykite vežėjui atsargiau važiuoti!

Anfusa. Jau mes jau... aš jau...

Kupavina ir Anfusa išeina. Murzaveckaja išima pinigus iš knygos ir skaičiuoja, dalį įdeda atgal į knygą, o likusius sau į kišenę. Sėdasi į fotelį ir skambina. Įeina Pavlinas ir Glafira

DVYLIKTOJI SCENA

Murzaveckaja, Glafira ir Pavlinas

Pavlinas. Ką įsakysite, ponia?

Glafira, nuleidusi akis, stovi šalia Murzaveckos

Murzaveckaja *(Pavlinui)*. Klausyk gerai! Aš pergalvojau, reikia atsiskaityti su visais. Žmonės ne angelai, kam juos gundyti. Pažiūrėk, ar nėra knygoj pinigų.

Pavlinas *(atskleidęs knygą)*. Yra, ponia.

Murzaveckaja. Paimk!

Pavlinas ima pinigus

Ar daug mes skolingi?

Pavlinas. Bemaž penkis šimtus rublių.

Murzaveckaja. O čia kiek?

Pavlinas *(suskaitęs)*. Lygiai tiek.

Murzaveckaja. Atiduoti visiems. Eik!

Pavlinas Klausau. Į laikraščius reikėtų apie tokius atsitikimus parašyti. *(Išeina)*

Murzaveckaja. Glafira, aš noriu tau duoti vieną uždavinį atlikti.

Glafira. Įsakykite, motinėle.

Murzaveckaja. Aš tave nuvešiu šiandien pas Kupaviną; susidraugauk su ja, įsiskverbk į jos sielą; ji moteriškė negudri; o tavęs mokyti nereikia.

Glafira. Klausau, motinėle.

Murzaveckaja. Ir jei pamatysi, kad Miška Lyniajevas sukasi aplink ją, tai neleisk jiems meilintis, o pasistenk išardyti, apjuodinti jį prieš ją, o Apoloną girk!

Glafira. O, su malonumu, motinėle, su malonumu.

Murzaveckaja. Bet ir pati nesižvalgyk į Lyniajevą! Aš jau turiu numačiusi jam sužadėtinę.

Glafira. Mano svajonės kitokios, motinėle; mano svajonė — celė.

Murzaveckaja. Šitas kąsnis ne tau.

Glafira. Aš apie žemišką negalvoju.

Murzaveckaja *(pakelia akis į dangų)*. Ak, prakeiktoji aš, prakeiktoji! *(Glafirai)* Glafira, aš prakeiktoji. Ko tu į mane žiūri? Taip, štai aš prakeiktoji, o tu kaip manei? Atrodo, kad neišpirksiu aš maldomis tų nuodėmių, kurias šiandien padariau. Bobą mažaprotę apgavau — tai tas pats, kaip mažą vaiką. Ir nepietausiu, lenksiuosi iki žemės. Ir tu nepietauk, pasninkauk su manim! Einam tuoj prie šventųjų paveikslų! Ir tu, ir tu. *(Atsikelia)*

Glafira ima ją už parankės

Vesk mane! *(Eina, lyg visiškai netekusi jėgų)* Nusidėjau aš, prakeiktoji, nusidėjau.

ANTRASIS VEIKSMAS

Dailiai mebliuotas kambarys Kupavinos sodyboje. Moteriškas rašomasis stalas su visais reikmenimis; gilumoj atidarytos durys į salę; dvejos durys iš šonų

PIRMOJI SCENA

Kupavina įeina pro šonines duris iš dešinės pusės, vėliau įeina Čiugunovas

Kupavina *(sėda prie stalo)*. Kas ten salėj?

Čiugunovas *(iš salės)*. Mes, Eulampija Nikolavna, mes su Anfusa Tichonovna kvailį lošiame, mūsų senių darbas.

Kupavina. Ateikite čia, Vukolai Naumyčiau!

Čiugunovas įeina

Sėskite!

Čiugunovas. Nuolankiai dėkoju. Sėsiu, sėsiu. *(Sėda)*

Kupavina. Kokius reikalus turėjo mano vyras su Murzaveckos sūnėnu?

Čiugunovas. Su jo tėvu buvo kažkokios sąskaitos.

Kupavina. Meropa Davydovna visur rėkia, kad mes jos sūnėną apiplėšėme.

Čiugunovas. Griežta ji, ponia Meropa Davydovna.

Kupavina. Ko gi jiems iš manęs reikia?

Čiugunovas Bet kam jums rūpintis, galvelę varginti? Kam gi aš pas jus? Ar veltui aš algą gaunu?

Kupavina. Man šita kalba labai nemaloni. Baikite su jais kaip nors greičiau!

Čiugunovas. Geruoju įsakysite?

Kupavina. Aš juk nesuprantu, bet, žinoma, geriausia būtų geruoju.

Čiugunovas. Klausau. O kaip su pinigais, jei prireiks?

Kupavina. Aš grynais pinigų turiu nedaug.

Čiugunovas. Tai gaila. Jūs tokia žymi ponia ir taip varžotės dėl pinigų, net nuostabu.

Kupavina. Bet kurgi aš juos paimsiu?

Čiugunovas. Susimildama! Įsakykite man, kiek jums reikia, tiek pas jus ir bus.

Kupavina. Tai suraskite man pinigų, Vukolai Naumyčiau.

Čiugunovas. Aš ir neieškosiu, tiktai vienas jūsų aukso vardelis reikalingas. Visas darbas — tik pasirašyti savo vardelį, ir bus pinigai.

Kupavina. Ką pasirašyti? Aš jūsų nesuprantu.

Čiugunovas. O štai aš jums tuoj praktiškai paaiškinsiu. Malonėkite plunksną paimti. Štai ir popierėlis kaip tik atsirado. *(Išima iš kišenės vekselio blanką)*

Kupavina. Koks keistas popierius!

Čiugunovas. Taip, keistų tokių pridarė. Malonėkite rašyti čia apačioje: „Pulkininko našlė, Eulampija Nikolajevna Kupavina."

Kupavina rašo

Tiktai tiek, štai ir pinigai. *(Užberia smėlių)* Kai reikės kam mokėti, tada parašysim štai čia ant popierėlio penkis šimtus rublių arba tūkstantį, ir baigta.

Kupavina. Suprantu dabar.

Čiugunovas keletą kartų nedrąsiai tiesia ranką į vekselį, bet, žvilgterėjus Kupavinai, atitraukia

Ką jūs darote?

Čiugunovas. Kad nepasimestų kur.

Kupavina. Tai paslėpkite.

Čiugunovas. Kur įsakysite?

Kupavina. Kur norite. Paimkit į savo portfelį!

Čiugunovas. Kaip jūs teikėtės pasakyti? Man paimti?

Kupavina. Na taip. Ko gi jūs abejojate?

Čiugunovas. Aš tai neabejoju, bet kaipgi jūs tat? O jei jūsų toks noras, tai nuolankiai dėkoju. *(Ima vekselį)*

Kupavina. Už ką jūs man dėkojate?

Čiugunovas. Kaipgi, taip apdovanojote.

Kupavina. Kaip apdovanojau?

Čiugunovas. O pasitikėjimas ko vertas? Kas gi tai padarys pas mus gubernijoje? Nė vienas žmogus. Čiugunovui į rankas vekselį! Žinoma, visi mes žmonės, Eulampija Nikolavna, visi žmogeliai, neturtas, šeima... o žiūrėk, jau ir apšaukia! „Vukolka sukčius, Vukolkai skatiko negalima patikėti", o jūs štai ką! Še tau!

Kupavina. Gerai, gerai! Tiktai prašom atsiskaityti greičiau su Murzaveckiais.

Čiugunovas. Kas Murzaveckiai! Nykščio jūsų neverti. O dar — sukčius! Na, sukčius; o juk taip pat turi jausmą. *(Muša sau į krūtinę)* Štai kur ašaros! Jos veltui nesilieja. *(Bučiuoja Kupavinai ranką)* Na, kaip aš dabar galėčiau jums kokią nors tokią... didelę niekšybę padaryti? Tai man būtų labai sunku, ir net sąžinė neleistų.

Kupavina. Palaukite! Rodos, kažkas yra salėje.

Čiugunovas. Svečiai, tur būt. Aš kontoroj būsiu. *(Išeina į kairę)*

Kupavina *(priėjusi prie salės durų)*. Teta, su kuo jūs ten kalbatės?

Įeina Lyniajevas

ANTROJI SCENA

Kupavina ir Lyniajevas

Kupavina. A, tai jūs, Michailai Borisyčiau!

Lyniajevas. Sveikos! Ar seniai jūs iš miesto?

Kupavina. Tik grįžome.

Lyniajevas. O aš jūsų pašte laukiau. Ar jums sunku buvo žvilgterėti ten! O privertėt mane du varstus į šalį sukti, užvažiuoti pas jus.

Kupavina. Atleiskite! Aš nelaukiau iš nieko laiškų.

Lyniajevas. O ne pro šalį būtų pasiteirauti.

Kupavina. Argi yra?

Lyniajevas. Nuo draugo, nuo Vasilijaus Ivanyčiaus Berkutovo, du laiškai: vienas man, kitas jums. *(Atiduoda Kupavinai laišką)*

Kupavina *(padėjusi laišką ant stalo)*. Jūs jau, tur būt, savo perskaitėt? Ką gi jis rašo?

Lyniajevas. Nagi jūs savo neatidėkite, perskaitykite, be ceremonijų.

Kupavina. Suspėsiu, suspėsiu. Kam skubėti, Michailai Borisyčiau!

Lyniajevas. Perskaitykite, perskaitykite greičiau! Malonią naujieną sužinosite.

Kupavina. Argi?

Lyniajevas. Jis šiandien ar ryt atvažiuoja į dvarą. Tai džiaug mas!

Kupavina. Kam?

Lyniajevas. Man ir visiems, aš manau. Argi jūs?..

Kupavina. Tai jau ne taip, kaip jums. Jūs man atleiskite, Michailai Borisyčiau, jei aš nebėgsiu jo pasitikti už penkių varstų.

Lyniajevas. Vargšas draugas mano! Ar jaučia jo širdis, koks abejingumas čia jo laukia?

Kupavina. Ką gi daryti, iš kur čia daug to džiaugsmo imsiu? Jau kiek yra.

Lyniajevas. Ko jūs buvote mieste?

Kupavina. Tūkstantį rublių nuvežiau.

Lyniajevas. Kam?

Kupavina. Meropai Davydovnai.

Lyniajevas. Ką jūs! Kam, kuriems galams?

Kupavina. Vargšams, mirusiojo vyro paliepimu.

Lyniajevas. Bet jokio paliepimo nebuvo, jis niekad nė negalvojo liepti. Jis negalėjo pakęsti Murzaveckos ir vadino ją šundavatke. Kaip jus apgauna, ai, ai!

Kupavina. Štai jūs visada toks neteisus Meropai Davydovnai. Kada jūs nustosite skriausti ją, šitą garbingą moterį? Štai pažiūrėkite! *(Paduoda jam raštą, kurį paėmė iš Murzaveckos)*

Lyniajevas *(žiūrinėdamas raštą)*. Na, ką norite, man darykite, o čia suklastojimas.

Kupavina. Ką, ką jūs, Michailai Borisyčiau! Ar tai galimas daiktas?

Lyniajevas *(su įkarščiu)*. Kas jai tokius pokštus daro?

Kupavina. Liaukitės! Man nemalonu klausytis.

Lyniajevas. Leiskit man paimti tą laišką neilgam.

Kupavina. Imkite, tiktai prašom nedaryti skandalo ir nepykinti manęs su Meropa Davydovna; aš turiu su ja rimtą reikalą.

Lyniajevas. Jokio čia reikalo nėra, tikėkite manimi. Aš visus jūsų reikalus žinau.

Kupavina. Ne aš, bet mano vyras turėjo kažkokias sąskaitas su Murzaveckiu, jos broliu.

Lyniajevas *(su įkarščiu)*. Jokių sąskaitų nebuvo, tai vėl kokia nors raštininko teisminė intriga.

Kupavina. Nusiraminkite, tas reikalas jūsų neliečia. Aš pavedžiau Vukolui Naumyčiui viską baigti taikiu būdu, aš jau ir pasirašiau.

Lyniajevas. Ak, dieve mano! Nepasirašinėkit jūs nieko, nepasitarusi su manim! Ką jūs pasirašėte?

Kupavina. Nebijokite! Ką aš pasirašiau, ten nieko nebuvo.

Lyniajevas. Bet iš kur jūs žinote, kad nieko nebuvo?

Kupavina. Tai dabar! Juk aš turiu akis.

Lyniajevas. Na ką jūs savo akimis įžiūrėsite? Čia reikia juristu būti.

Kupavina. Ak, tai juokinga pagaliau. Kam juristu, jei nieko ten nebuvo?

Lyniajevas. Kaip „nieko"?

Kupavina. Taip, nieko, švarus popierius.

Lyniajevas. Tai jūs pasirašėte blanką?

Kupavina. Kokį blanką?

Lyniajevas. Vekselį. Ten, kur nieko nėra, gali parašyti, ką nori, ir išieškoti iš jūsų penkiasdešimt, šimtą tūkstančių.

Kupavina. Kokios baisenybės! Kaip jūs blogai galvojate apie žmones! Bet Čiugunovas su ašaromis dėkojo man už pasitikėjimą. Jis verkė, sakau aš jums.

Lyniajevas. Ir krokodilai verkia, o vis dėlto po visą veršelį ryja.

Kupavina. Tai iš manęs būtinai išieškos šimtą tūkstančių?

Lyniajevas. Gal ir ne šimtą tūkstančių, o ką nors būtinai išieškos.

Kupavina. Iš kurgi jūs žinote?

Lyniajevas. Į tai aš jums atsakysiu rusų pasaka: „Įlipo čigonas į medį ir kerta šaką, ant kurios sėdi. Eina pro šalį rusas ir sako: „Čigone, tu nukrisi!" — „O iš kur tu žinai, — klausia čigonas, — argi tu pranašas?"

Kupavina. Tai kvaila, Michailai Borisyčiau. Kas kirs tą šakelę, ant kurios sėdi?

Lyniajevas. Ne, labai protinga. Aš kiekviename žingsny matau žmones, kurie lygiai tą patį daro, kaip tas čigonas. Ir jau kiek kartų man teko būti tokiu pranašu.

Kupavina. Aš suprantu, kur linksta šitoji kalba: jūs norite nusitverti savo mėgiamąją temą, kad moterys nieko nežino, nieko nemoka, kad jos be globos gyventi negali. Na, tai aš jums įrodysiu, kad įstengsiu tvarkyti savo reikalus ir be pašalinės pagalbos.

Lyniajevas. Padėk jums dieve! O dar geriau būtų, jei jūs atitaisytumėte savo klaidą kaip galima greičiau, kol dar nesuspėjote pražudyti savo turto.

Kupavina. Likite pietautiI

Lyniajevas. Gal aš tiktai truputį pailsėsiu altanoje. Leisite?

Kupavina. Eikite, dar pietūs negreitai.

Anfusa *(iš salės)*. Svečiai... jau čia... jie.

Kupavina. Kas, Murzaveckaja?

Anfusa *(iš salės)*. Taip, jau...

Lyniajevas. Ne, atleiskite. Po du kartus per dieną ją matyti man per daug. Aš eisiu į sodą, ji manęs nė nepastebės. Galima čia praeiti? *(Rodo į duris kairėj)*

Kupavina. Labai prašom! Iki pasimatymo! *(Eina į salę)*

Lyniajevas išeina pro duris kairėj. Iš salės įeina Kupavina, Murzaveckaja, Murzaveckis, Glafira ir Anfusa

TREČIOJI SCENA

Kupavina, Murzaveckaja, Murzaveckis, Glafira ir Anfusa

Murzaveckaja. Na, štai aš pas tave su visu dvaru, išskyrus pačius rūmus.

Kupavina. Labai malonu!

Murzaveckaja. Na jau, džiaugies tu ar nesidžiaugi, nėra kas daryti, priimti reikia. Štai *(rodydama į sūnėną)* pristojo.

Murzaveckis. Ak, ma tant, lese!

Murzaveckaja. Prašau nutilti! Argi aš ką bloga sakau? Tu visados gali pas ją atvažiuoti, ir priimti tave ji privalo gar-

bingai; tu ne laiko gaišti, ne juokus krėsti; tu savo gyvu reikalu. Štai tegu ji pasiklauso.

Kupavina. Aš su malonumu.

Murzaveckaja. Na jau, koks čia malonumas! Šitas reikalas, tamstele, dievo šaukiasi; štai ką aš tau pasakysiu.

Kupavina. Tai paaiškinkite man, kas yra.

Murzaveckaja. Ne mano; tai man ir aiškinti nėra ko. Jis nuskriaustas, jis tau ir papasakos. Pasikalbėsite, dievas duos, ir susitaikysite. Jei protinga, tai suprasi, nesiduosi naikinama, o jei spirsies, tai tada jau nesiskųsk, savi marškiniai artimesni.

Kupavina. Kuo vaišinti įsakysite?

Murzaveckaja. Kokios čia vaišės! Aš tiesiai iš tavęs šventėms į svečius važiuoju. Pas jus čia atlaidai netoli, o tu, tur būt, nė nežinai?

Kupavina. Kaip nežinosiu? Mano pievoj pasilinksminimai būva. Bet nuo arbatos vis dėlto neatsisakysite?

Murzaveckaja. Na, prašom...

Kupavina. Teta!

Anfusa. Jau aš... jau seniai... jau... metai, parengta...

Murzaveckaja. O štai šitą merginą, atleisk man, pas tave paviešėti atvežiau.

Kupavina. Labai jums dėkinga.

Murzaveckaja. Maniau, nuobodu vienai, o su Anfusa nedaug išsikalbėsi; tai, sakau aš, jau paukštelę putpelėlę atvesiu, vis dėlto bus su kuo dantukus pagaląsti.

Kupavina. Atleiskite man! Aš vienai valandėlei, aš tiktai parodysiu Glafirai Aleksiejevnai jos kambarį. *(Glafirai)* Einame.

Kupavina ir Glafira išeina pro duris dešinėj

KETVIRTOJI SCENA

Murzaveckaja, Murzaveckis, Anfusa, paskui Kupavina

Murzaveckaja. Gera sodyba?

Murzaveckis. Manjifik.

Murzaveckaja. Užkariauk našlės širdį, tavo bus. Tik nepasidaryk gėdos!

Murzaveckis. Ką jūs, ma tant? Aš?

Murzaveckaja. Taip, tu. Kalbi drąsiai, o įtikinti nemoki.

Murzaveckis. Dešimt žodžių.

Murzaveckaja. Kas: „dešimt žodžių"?

Murzaveckis. Aš daugiau su moterimis niekad nekalbu. Dešimt žodžių, ir gana, užtenka, štai iki čia. *(Parodo į ausis)*

Murzaveckaja. Na, kad ir ne dešimt, tiktai kad...

Murzaveckis. Ne, daugiau kaip dešimt, ma tant, negalima, pavojinga, velniai rautų!

Murzaveckaja. Argi pavojinga?

Murzaveckis. Parol donior. Į upę šoka, koks čia gali būti malonumas!

Murzaveckaja. Ogi pažiūrėsim.

Įeina Kupavina

Kupavina. Teta, pilstykite arbatą!

Anfusa. Aš va... aš... *(Nori eiti)*

Murzaveckaja. Einam, ir aš su tavim; negaliu pakęsti, kai liokajus paduoda; kitas reikalas atsisėsti prie virtuvo. *(Išeina su Anfusa pro duris dešinėj)*

PENKTOJI SCENA

Murzaveckis ir Kupavina

Kupavina. O jūs arbatos nenorite?

Murzaveckis. Mua? Arbatos? Už jokius meduolius! Žame de ma vi! Bobų užsiėmimas.

Kupavina. Na, kaip jums patinka. Jūs norėjote su manimi apie jūsų reikalą pakalbėti?

Murzaveckis. Norėjau, baisiai norėjau.

Kupavina. Tai kreipkitės į Vukolą Naumyčių, aš jam pavedžiau tą reikalą.

Murzaveckis. Kas tas Vukolas Naumyčius? Komprene vu, raštininkas; o jūs, jūs! Ne... kaip sau norite, yra skirtumas.

Kupavina. Bet aš su jumis kalbėti negaliu: aš nieko nesuprantu šituo reikalu.

Murzaveckis. Ką tai reiškia reikalas? Kas yra reikalas? Sąskaitos — ataskaitos. Draiskalai — virbalai! Ką reiškia šitas rei-

kalas palyginus su amžinybe, vos tik nepasakiau — su raugintu agurku! Pardon. Aš pasakiau kvailybę. Niekšiškas paprotys sąmojum švaistytis! Bet nekreipkite dėmesio.

Kupavina. Ko gi jums reikia, aš jūsų nesuprantu.

Murzaveckis. Žemos sielos ieško pinigų, kilnios sielos ieško palaimos, kaip pasakė vienas pulko raštininkas.

Kupavina. Bet kokios palaimos jūs ieškote?

Murzaveckis. Aš? O! Žodžių trūksta! Žodžių trūksta aprašyti šiai palaimai.

Kupavina. Tai, vadinas, aš ir nesužinosiu? Gaila.

Murzaveckis. Dangiškos akys, malonios šypsenos, ten visokie fikli-migli, švelnumai — baltumai ir taip toliau, ir taip toliau, — visa tai niekai. Leiskite su jumis kalbėti atvirai!

Kupavina. Labai prašom!

Murzaveckis. Jūs nepamatysite manęs prieš save ant kelių. Ne, tai jau atande. Aš išdidus.

Kupavina. Ak, aš labai džiaugiuos.

Murzaveckis. Bet turite mane pamilti.

Kupavina. Sakykite, aš nė nežinojau.

Murzaveckis. Pagaliau kaip sau norite.

Kupavina. Taip, aš manau.

Murzaveckis. Aš išdidus, kartoju jums.

Kupavina. Girdėjau.

Murzaveckis. Taip... Bet žinote, kokia aplinkybė, velniai rautų! Dėl kai kurių priežasčių... aš jums būčiau jas pasakęs, bet jūs nesuprasite... aš netarnauju, užtenka! Stengiausi, neįvertino, na, ir užtenka! Šeimyninio turto neturiu, pats neįsigijau...

Kupavina. Jeigu mano vyras tikrai buvo jums skolingas, jūs gausite...

Murzaveckis. Ak, palikite, lese! Jūs man įkyrėjote. Mil pardon, madam! Aš visai apie kitką. Teikiatės matyti, aš švarus... Ma tant — sena merga, ji nesupranta ir negali suprasti jauno nevedusio karininko reikalų, ir šykšti kaip...

Kupavina. Aš jums sakau, kad jūs gausite.

Murzaveckis. Jūs vėl savo? Tai nuobodu!.. Aš kartais turiu atsisakyti nuo pačių reikalingųjų malonumų! Na, sakysim, tabako... Man net gėda prisipažinti. Imažine vu, bajoras — ir be tabako!

Kupavina. Ko gi jūs norite?

Murzaveckis. Aprezan kelk šoz.

Kupavina. Kiek jums?

Murzaveckis. Žinoma, paskolon...

Kupavina. Na taip, suprantama, bet kiek?

Murzaveckis. Kiek jūs norite. Enpio, labai nedaug... Bet vis dėlto ne dviejų grivinų.

Kupavina *(išima iš piniginės banknotą)*. Penkių rublių pakaks?

Murzaveckis. Setase. Mersi, gran mersi! Po dviejų dienų, parol donior!

Kupavina. Prašau atleisti! Aš einu pas ponias. *(Išeina)*

Murzaveckis. Ne, romas... trauk devynios! Kenkia man, su mano būdu negalima. Pamėginsiu paskiau *(sprigteli piršlu per kaklaraištį)* tą krambambulienę. Kad tik pasprukčiau iš ma tant! *(Deda pinigus į kišenę)*

Eina Murzaveckaja

ŠEŠTOJI SCENA

Murzaveckis ir Murzaveckaja

Murzaveckaja. Ką tu čia slepi?

Murzaveckis. Taip, atminimui išprašiau niekutį, mažą suvenirėlį. Ma tant, žinote, ko man dabar reikia? Man reikia laisvės.

Murzaveckaja. Netiesa.

Murzaveckis. Reikia, ma tant, reikia. Štai, pavyzdžiui, šiandien vakare, jei jūs manęs neišleisite...

Murzaveckaja. Kur? Į pasilinksminimą, su girtais mužikais?

Murzaveckis. Kel ide! Ko aš ten eisiu?

Murzaveckaja. Tai kurgi?

Murzaveckis *(trindamas kaktą)*. Paskui, ma tant, paskui sužinosite.

Murzaveckaja. Ne, sakyk dabar!

Murzaveckis *(paslaptingai)*. Į čia.

Murzaveckaja. Kam?

Murzaveckis. Galutino atsakymo.

Murzaveckaja. Kaip „galutino"? Argi tu pasipiršai?

Murzaveckis. Dešimt žodžių. Aš juk, ma tant, tiesiai: taip ir taip, sakau, vule vu? Ji beveik sutinka, liepė vakare atvažiuoti galutino atsakymo. Negalima nebūti.

Murzaveckaja. O tu ar nemeluoji?

Murzaveckis. Že vu zasiur. Tik jūs jai ni-ni! Ji prašė, kad tas dalykas kol kas liktų antr nu de.

Murzaveckaja. O jei tiesa? Ar tu supranti, kaip tas svarbu mums?

Murzaveckis *(rimtai)*. Labai, ma tant, svarbu, labai.

Murzaveckaja. Tikrai kažkaip nesinori tikėti; jau perdaug gerai būtų. Pagaliau nelabasis ko nepadaro.

Murzaveckis. Tikrai, ma tant, ji mano.

Murzaveckaja. Važiuok, važiuok! Tik paskui greičiau grįžk: aš tavęs lauksiu. Jokiu būdu neužmigsiu, tik tu pagalvok!

Įeina Kupavina, Glafira ir Anfusa

SEPTINTOJI SCENA

Murzaveckaja, Murzaveckis, Kupavina, Glafira ir Anfusa

Murzaveckaja. Sitiems namams dėkojame ir į kitus važiuojame. Likit sveikos, gražuolės! Jau nežinau, ar greitai vėl tave aplankysiu.

Kupavina. Aš pati pas jus užvažiuosiu.

Murzaveckis. Bet aš, ma tant, greitai būsiu pas madam Kupaviną. Aš privalau būti.

Murzaveckaja. Na, ir gerai. *(Kupavinai)* O tu jį gerai priimk! Štai aš ir sužinosiu tavo nuoširdumą: jei maloniai jį priimsi, vadinas, mane myli; jei tu jį nuskriausi, vadinasi, mane norėjai nuskriausti. Lik sveika! Kalboms galo nebus.

Išeina Murzaveckaja, Murzaveckis, Kupavina ir Anfusa. Įeina Glafira

AŠTUNTOJI SCENA

Glafira sėda, išima iš kišenės mažą knygutę, skaito. Įeina Kupavina

Kupavina. Pagaliau aš prisiviliojau jus pas save.

Glafira. Ak, tai jūs? *(Nuleidžia knygą)* Aš seniai ruošiausi pas jus; kaimo gamta taip nuteikia dievobaimingiems mąstymams.

Kupavina. Tikiuos, kad jūs ilgiau pas mane paviešėsite.

Glafira. Labai dėkinga, bet bijau, kad jums su manim bus nuobodu. Aš prasta pašnekovė, aš mėgstu vienumą.

Kupavina. O aš girdėjau, kad jūs Peterburge gyvenote linksmai.

Glafira. Jūsų tiesa. Aš tada dar nesupratau gyvenimo, dabar aš žiūriu į dalykus daug rimčiau; gyvenimo tuštybė neturi man jokios vertės.

Kupavina. Kada gi jūs suspėjote taip pakeisti savo mąstyseną?

Glafira. Aš jauna dar, žinoma; bet, vadovaujama tokios moters, kurią beveik galima pavadinti šventąja, trumpu laiku suspėjau daug padaryti savo sielai.

Kupavina. O jūs laiku atvažiavot.

Glafira. Kodėl gi?

Kupavina. Man reikia pasitarti, o nebuvo su kuo. Jūs man neatsakysite?

Glafira. Su didžiausiu malonumu jums patarnausiu, kuo tik galiu. Atverkit man savo širdį. Pagaliau nereikia, aš pati suprantu. Jūs moteris iš aukštuomenės, vadinasi, lengvabūdė — jūs įsimylėjusi?

Kupavina. Jūs beveik atspėjote.

Glafira. Man gaila jūsų.

Kupavina. Kodėl gi?

Glafira. Todėl, kad tai nuodėmė.

Kupavina. Nedidelė, aš manau.

Glafira. Na, tai sprendžiant pagal žmogų, kurį jūs mylite. Turtingas jis, ar neturtingas?

Kupavina. Turtingas.

Glafira. Tada didelė nuodėmė.

Kupavina. Aš jį myliu ne dėl turto.

Glafira. Bet jis vis vien labai džiaugsis jūsų turtu. O jei jūs nesipirštumėt su savo meile turtingam žmogui, gal būt, jis vestų neturtingą mergaitę ir padarytų ją laimingą. O jei ir turtingos moterys griebiasi turtingų, tai kas gi mums, neturtingoms merginoms, lieka? Aš apsirikau, pasakiusi: mums — man nieko nereikia, aš sakau bendrai.

Kupavina. Ką gi man daryti?

Glafira. Paimkite save į rankas — nustokite jį mylėjus! O jei jau be meilės gyventi negalite, tai pamilkite neturtingą žmogų, mažesnė bus nuodėmė! Jį nustoti mylėti lengva: reikia tik gerai įsižiūrėti į jį.

Kupavina. Į ką? Argi jūs jį pažįstate?

Glafira. Žinoma, pažįstu.

Kupavina. Abejoju.

Glafira. Jūs blogai gudraujate, jūsų paslaptis žinoma visiems: jūs mylite Lyniajevą.

Kupavina. Jūs klystate.

Glafira *(gyviau)*. Klystu? Jūs sakote, kad aš klystu?

Kupavina. Taip, tikėkite manim.

Glafira. Tai jūs mylite ne jį?

Kupavina. Ne. Iš kur jums į galvą atėjo?

Glafira. Sakykite tiesą! Aš maldauju jus, sakykite tiesą!

Kupavina. Tik pagalvokite gerai! Na, kas jame įdomaus?

Glafira. Tai atleiskite man, atleiskite! Gana vaidinti komediją. Mylėkite ką norite ir kiek norite. Kokį šlykštų vaidmenį aš vaidinau prieš jus! Juk aš pastatyta prie jūsų šnipinėti, ir aš pasiėmiau šitą vaidmenį su malonumu.

Kupavina. Kodėl?

Glafira. Aš maniau, kad jūs mano konkurentė.

Kupavina. Tai jūs pati mylite Lyniajevą?

Glafira. Myliu? O ne, kam gi! Bet aš noriu už jo ištekėti, tai mano vienintelė viltis, vienintelė svajonė.

Kupavina. Bet ką gi reiškia jūsų drabužiai, jūsų elgesys, jūsų pamokslai?

Glafira. Mano drabužiai, elgesys, pamokslai, — visa tai kaukė. Aš būsiu su jumis atvira, tiktai padėkite man.

Kupavina. Mielai.

Glafira. Aš tikrai gyvenau Peterburge labai linksmai: mano sesuo ištekėjusi už jaunuolio, labai apsukraus; jis staiga

susikrovė didelį turtą. Aplink mus buvo tiktai turtingi žmonės — advokatai, bankininkai, akcininkai. Mes su seserim gyvenom lyg kokiame svaigulyje: važinėjimasis Nevskiu, aksomas, sabalai, prabangiški pietūs namie arba restoranuose, visada draugijoje, opera: prancūzų teatras, o dažniausiai Bufas; piknikai, kaukių baliai... Žinoma, toks gyvenimas nerimtas; bet kas jį išmėgino, tam čionykštis, skatikinis, nepakeliamas. Ak, kaip nepakeliamas, jei jūs žinotumėte!

Kupavina. Kas privertė jus išvažiuoti iš Peterburgo?

Glafira. Aš nežinau, kas pasidarė. Staiga kažkas nelaukta atsitiko. Sesuo dėl kažko verkė, pradėjo viską išpardavinėti, mane išsiuntė pas Meropą Davydovną, o patys dingo kažkur, išnyko, rodos, į užsienį. Žinoma, aš pati kalta, labai kalta: man reikėjo ten jaunikį susirast, tai buvo labai lengva; o man apsisuko, apsvaigo galva kaip kvailai mergiotei; aš sau šito niekad nedovanosiu.

Kupavina. Kodėl jūs rengiatės juodai?

Glafira. O kaipgi man rengtis? Senomis, nušutusiomis, išdėvėtomis, seniai išėjusiomis iš mados suknelėmis? Stori juodi drabužiai bent originalu ir patraukia dėmesį; be to, ir nusišypsoti kam nors, ir drąsiai apmesti akimis daug efektingiau iš po juodos skaros negu iš po senos mados skrybėlaitės. Bet nešioti tuos drabužius galima neilgai ir tiktai su tam tikru tikslu; bet įsivaizdavus, kad teks visą gyvenimą nešioti tuos skarmalus... O, čia galima iš proto išeiti.

Kupavina. Negi Meropa Davydovna nesuras jums padorios partijos; ji tokia meistrė įtaisyti savo gimines.

Glafira. Ne, mano naudai ji nieko nepadarys. Ji visada išskaičiuoja! Ji apsukri moteris, ji mokės išleisti ir už turtingo žmogaus, bet tik tuo tikslu, kad paskui viską paimtų į savo rankas ir naudotųsi, kuo tik galima, ir dar nuolat sakytų, kad štai kaip gera padarė.

Kupavina. Taip, tas tiesa.

Glafira. Mudvi permatom viena antrą kiaurai, ir ji gerai žino, kad jei aš išspruksiu iš jos rankų, išeisiu už vyro, tai ji tiek ir bematys mane. Pagaliau aš jai labai dėkinga.

Kupavina. Už ką gi?

Glafira. Aš išmokau iš jos daug naudingo, daug ko, kas neturtingai moteriai reikalinga gyvenime.

Kupavina. Būtent?

Glafira. Išmokau gudrauti, nesakyti veltui nė vieno žodžio, neturėti gėdos, kada ko nors sieki, išmokau elgtis nesivaržydama, tiesiog akiplėšiškai, davatkų žodžiais tariant, atvirai ir paprastai. Auką aš radau: Lyniajevas vienintelis žmogus, kurio globoje aš galiu gyventi taip, kaip aš noriu, kaip esu pripratusi; visoks kitoks gyvenimas man sunkenybė, našta, nelaimė — blogiau už mirtį. O aš pati sau ne priešas, Eulampija Nikolavna, ir todėl pasistengsiu, kaip ten bebūtų, ištekėti už Lyniajevo, ir tam aš pasiryžus panaudoti visas leistinas ir net neleistinas priemones. Man rodosi, aš jau labai atvira su jumis. Atleiskite man!

Kupavina. Ne, ne, aš labai gerai suprantu jūsų padėtį. *(Ilgai žiūri į Glafirą, paskui apkabina ją)* Ak, jei man jūsų energija!

Glafira. O man jūsų pinigai! *(Žiūri tiesiai į akis Kupavinai)* Padėsi man? Tu matai, kokia aš mergina, pažiūrėsi, kokia būsiu moteris, pamatysi, kas iš manęs išeis!

Kupavina. Visa, kas nuo manęs priklauso, aš su džiaugsmu... Bent pažiūrėsiu į ištekėjusią moterį, kuri turi savo valią. O aš, vargšė, ir už to vyro gyvenau griežtoj globoj, ir vėl tikriausiai tas pats bus.

Glafira. Kodėl tokios niūrios mintys?

Kupavina. Taip, matyt, lemta. Aš sprendžiu iš to laiško, kurį man parašė mano mylimasis. Apie tai aš ir norėjau pasitarti su tavim!

Glafira. Tai papasakok, kaip ten yra?

Kupavina. Prieš trejus metus, kai dar mano vyras buvo gyvas, atvažiavo čia vasarai mūsų kaimynas Berkutovas.

Glafira. Na, ir...

Kupavina. Na, ir... neteisk manęs griežtai! Mano vyrui buvo šešiasdešimt penkeri metai. Berkutovas man patiko. Bet aš elgiausi labai atsargiai, ir jis niekur negalėjo pastebėti mano ypatingo palankumo.

Glafira. O gal ir pastebėjo?

Kupavina. Nežinau... gal. Jis išgyveno čia tiktai vieną vasarą ir išvažiavo į Peterburgą; nuo to laiko aš jo nemačiau; bet jis kiekviename laiške Lyniajevui siuntė man linkėjimų ir įvairių komplimentų.

Glafira. Kaip visa tai nekalta!

Kupavina. Labai nekalta, o vis dėlto aš įkliuvau. Kartą, prieš tris mėnesius, prikibo prie manęs Lyniajevas: parašykit ir parašykit Berkutovui, kad atvažiuotų vasarą čia, jis neatsisakys.

Glafira. Tu ir paklausei, parašei?

Kupavina. Parašiau kažkokius niekus, jau ir neatsimenu ką; negaliu sau atleisti už tokią kvailybę.

Glafira. Ar atsakymą gavai?

Kupavina. Tas ir yra, kad gavau. Pirmiausia, visas laiškas parašytas raštinės bylų stilium; antra, jo prasmė tokia: man grožėtis gamta nėra laiko; aš turiu svarbių piniginių reikalų, bet jei jūs norite, atvažiuosiu. Prašau nedaryti jokių pakeitimų dvare, niekam nepatikėti valdymo, nieko nepardavinėti, ypač miško.

Glafira. Rimtas žmogus ir, tur būt, labai protingas.

Kupavina. Sutinku; bet kas jam davė teisę mokyti mane? Ar aš mažametė? Tai įžeidžia. Aš neatsakiau ir, prisipažinsiu, gerokai atvėsau. Jis atvažiuos šiandien arba ryt; štai aš pažiūrėsiu, kaip jis elgsis, ir, jei pastebėsiu, kad jis turi sumanymų mano atžvilgiu, meiliai pakalbėsiu, paskui pasijuoksiu ir paleisiu jį į Peterburgą be nieko.

Glafira. Planas geras; reikia tiktai jį įvykdyti.

Kupavina. Pasistengsiu, aš bijau prarasti savo laisvę. Štai jo laiškas, aš dar neskaičiau, matai, kaip aš abejinga. Man atvežė jį Lyniajevas.

Glafi a. Lyniajevas jau buvo pas tave, vadinas, aš jį pamatysiu negreitai, o gal ir visai nepamatysiu. Pakviesk jį!

Kupavina. Kviesti jo nereikia: jis sode, pasislėpė nuo Meropos Davydovnos ir tuoj ateis pietų.

Glafira. Tai ir puiku! Liepk duoti šampano; aš jau seniai begėriau, baisiai nusibodo pasninkauti.

Kupavina. Prašom, prašom!

Glafira. Aš turiu dar prašymą į tave. Duok man apsivilkti ką nors padoresnio! Visos šitos drapanos tokios biaurios.

Kupavina. Štai tau raktas nuo garderobo, rinkis, ką tik nori. Ten daug kas nauja, nedėvėta: aš prisisiuvau begalę, bet po gedulo vis dar nesiryžtu puošniai vilkėti.

Glafira. Mersi! Aš vieną valandėlę. *(Išbėga)*

DEVINTOJI SCENA

Kupavina *(viena, atplėšia laišką)*. Pažiūrėsim, ką jis rašo. *(Skaito)* „Pildau jūsų įsakymą, rengiuosi atvykti. Bet nuo tos pačios valandėlės, kai pasiryžau važiuoti, aš jau kenčiu kankinantį nekantrumo jausmą. Man apmaudu, kad mane veš garvežys, anglų sugalvotas sunkiesiems kroviniams vežioti; man reikalingi sparnai, greiti Amuro sparnai." Koks banalumas! *(Tyliai skaito)* Toliau dar geriau: kas jam pasidarė? Negi jis mano, kad aš patikėsiu tokioms kvailybėms? Na, puiku, reikia palikti jį šitaip manantį; juo tikriau jis įklius.

Tarpdury pasirodo Glafira, tik su sijonu ir ant pečių užsimetusi skarelę

DEŠIMTOJI SCENA

Kupavina ir Glafira

Glafira. Aš viską, ir šilkines kojines radau, ir batelius, ir viskas kaip man. Pažiūrėk! *(Pakelia ir ištiesia koją kaip šokėja)* Juk gaila tokią kojytę apauti kokiomis nors vyžomis.

Kupavina. Tu nuostabiai miela! Jeigu jis ir akmeninis būtų, ir tai, rodosi... *(Į duris)* Teta, liepkite paduoti pietus. Štai ir Michailas Borisyčius ateina.

Glafira. Palaukite manęs, aš tuoj! Na! Ar žūt, ar būt. *(Išeina pro duris dešinėje, Kupavina — į salę)*

TREČIASIS VEIKSMAS

Per visą sceną sodo tvorelė su varteliais vidury. Prie vartelių suolas. Už tvorelės matyti tankus Kupavinos sodybos parkas. Temsta

PIRMOJI SCENA

Goreckis stovi prie tvorelės ir švilpauja. Pro vartelius įeina Čiugunovas

Čiugunovas. Ką čia tu? Eik namo! Tuoj namo!

Goreckis. Ne, namo aš neisiu. Aš jūsų laukiau. Labai reikia

Čiugunovas. Kam aš tau?

Goreckis. Pinigų prašau, banknotų!

Čiugunovas. Pinigų? Ne, nė negalvok. Kam tau pinigai?

Goreckis. Aš noriu pasismaginti, į pasilinksminimą einu. *(Švilpauja)*

Čiugunovas. Į kokį pasilinksminimą? Sėdėk namie! Liaukis švilpavęs. Ką aš tau įsakiau? Nė žingsnio, kad ni-ni...

Goreckis. Čia jūs be reikalo, būkite ramus! Be teismo sprendimo aš nesėdėsiu kalėjime; nuteis — tada atsisėsiu.

Čiugunovas. Kam tu tokius žodžius kalbi? Kam?..

Goreckis. Na, dar kas, žodžiai! Labai jau čia reikia žodžius rinktis... Duokite pinigų.

Čiugunovas. Iš kur aš tau paimsiu?

Goreckis. Tai jūsų reikalas, manęs neliečia. Aš tiek težinau: šiandien įsileisiu gerti, tai tikriausiai dvylika dienų!

Čiugunovas. Taip jau ir dvylika? Iš anksto žinai, kad dvylika?

Goreckis. Kad tik ne daugiau, dėdut. Prašau duotil

Čiugunovas. Tu iš miesto pėsčias?

Goreckis. Pėsčias.

Čiugunovas. Nėr ką sakyti, randa malonumą dėl kokių nors dviejų grivinų dešimt varstų pėsčias drožti.

Goreckis. Varstai tai man niekis, aš su astroliabija po du tūkstančius suvaikščiodavau. Ir dėl grivinos, kai ji man reikalinga, toli galiu nueiti; tiktai šit kas: būkim garbingi, dviejų grivinų maža.

Čiugunovas. Žiūrėk tu man, mažai Užteks, per akis užteks.

Goreckis. Sakau, kad mažai. Dievagotis, ar ką?

Čiugunovas. Tai kiek tau reikia?

Goreckis. Penkiasdešimt rublių.

Čiugunovas. Tu nenustojai proto, Klaška, nenustojai?

Goreckis. Ne. Kas po pasilinksminimo bus, nežinau, o dabar dar nenustojau.

Čiugunovas. Iš ko tu prašai? Iš ko tu prašai, sakyk!

Goreckis. Iš jūsų. Iš ko gi man prašyti? Kas turi pinigų, to ir prašau.

Čiugunovas. Gal banką aš laikau, ar ką?

Goreckis. Prieš ką jūs vargšu apsimetate? Jūs jau geriau prieš svetimus, o aš savas, giminaitis. Ponios dvarą valdote... štai sodyba kokia! Yra ko plėšti!

Čiugunovas. „Plėšti, plėšti!" Nemokša! Lumkis neišmokslintas. Na, tai va — yra pinigų, bet neduosiu.

Goreckis *(užsidėdamas kepurę)*. Pasigailėsite.

Čiugunovas. Ko?

Goreckis. Kad nedavėt. Galite didelio nemalonumo susilaukti.

Čiugunovas. Iš ko?

Goreckis. Iš manęs.

Čiugunovas. Kas tu čia per paukštis, a?

Goreckis. Kad ir ne paukštis, o nemalonumą padarysiu.

Čiugunovas. Kokį?

Goreckis. Namus sudeginsiu.

Čiugunovas. Ką tu! Kokius namus? Ką tu!

Goreckis. Jūsų.

Čiugunovas. Ak tu!.. Ech, brolau! Bet kaip tu...

Goreckis. Ogi taip: nueisiu ir uždegsiu.

Čiugunovas. Į ką tu toks niekšas apsigimei?

Goreckis. O kas gi mūsų giminėj šventieji? Gal jūs? Į ką doru apsigimti?

Čiugunovas. Nebūk stačiokas, Klaška, nebūk stačiokas!

Goreckis. Duokite pinigus, tai ir nebūsiu stačiokas.

Čiugunovas *(išsiima pinigus)*. Atstok tu nuo manęs! Te! Kad tu prasmegtum kur! *(Duoda penkis rublius)*

Goreckis. Kas čia? Penki rubliai? *(Atiduoda atgal)* Ne, aš brangiau kaštuoju.

Čiugunovas. Tiesa, tiesa, brangiau kaštuoji; už tave ir penkis šimtus rublių būtų galima gauti, į kareivius tave pardavus.

Goreckis. Ne apie kareivius kalbu. O dėl savo meistrystės aš brangiai kaštuoju.

Čiugunovas. Gera meistrystė! Girkis, girkis! Yra kuo pasigirti!

Goreckis. Geras ar blogas, o jums prireikė, tai ir mokėkite. Pirkite jūs mane, kitaip bus blogai.

Čiugunovas. Na, te dar! *(Duoda dar penkis rublius)*

Goreckis. Maža.

Čiugunovas. Žiūrėk tik, kaip plėšikas miške žmogų užpuolė. Daugiau neduosiu, baigta.

Goreckis. Na, o jei man kas nors daugiau duos, tai, vadinas, parduoti jus su Murzaveckaja?

Čiugunovas. Tyliau tu! Pas Eulampiją Nikolavną sode svečiai.

Goreckis. O man kas darbo?

Čiugunovas. Tegu tave galai! Reikia pasišalinti, dar nelaimę užtrauksi. *(Išeina)*

Goreckis *(išeinančiam Čiugunovui)*. Dėde! Klausyk! Jei daugiau duos, aš jus parduosiu; jūs taip ir žinokite. Sakau tau, kad man užėjo noras ūžti. Jei man tuo laiku pinigų neduosi, tai aš pasidarysiu blogesnis už žvėrį. *(Išeina paskui Čiugunovą)*

Iš sodo ateina Kupavina, Glafira, Anfusa, Lyniajevas

ANTROJI SCENA

Kupavina, Glafira, Anfusa, Lyniajevas

Lyniajevas *(Kupavinai)*. Nesuprantu, nesuprantu, kokia čia fantazija vaikščioti po rasą, kada galima labai patogiai sėdėti kambary, na, pagaliau balkone, jei norite būti ore.

Kupavina. Aš noriu liaudies pasilinksminimo pažiūrėti.

Lyniajevas. Neikite! Koks čia malonumas eiti už dviejų varstų, ir dar kalnais, girtų pažiūrėti!

Kupavina. Sakykite geriau, kad jūs tingite! Likite čia!

Lyniajevas Aš nueičiau; bet ten, tur būt, jūsų žmonės linksminasi: mes juos tik varžysime. Kam ardyti svetimą linksmybę!

Kupavina. Mes iš tolo pažiūrėsim, nuo kalno. Tai jau likite, likite, aš tetą pasiimsiu.

Lyniajevas. Tai ir puiku; o pagaliau ir aš galiu.

Kupavina. Ne, ne! Dūsausit ir dejuosit visą kelią, auką vaidinsite; ir be jūsų apsieisim. Einam, teta!

Anfusa. Aš. Ką gi... aš galiu.

Kupavina *(Glafirai)*. Tu liksi irgi? Lik, lik!

Glafira. Taip, man nuo triukšmo galva svaigsta.

Kupavina. Palaukite mūsų čia!

Lyniajevas. Palauksim, palauksim.

Kupavina ir Anfusa išeina

TREČIOJI SCENA

Lyniajevas ir Glafira

Lyniajevas. Jūs tiktai drabužius pakeitėte, o kuklumą pasilikote?

Glafira. Jums nepatinka per didelis kuklumas?

Lyniajevas. Kaip nepatinka? Ką jūs, susimildama! Ne, tai gerai, tai labai gerai.

Glafira. Gal būt, ir gerai, bet užtat nuobodu.

Lyniajevas. Argi jūs privalote mane linksminti? Tai greičiau mano pareiga, bet ir aš... atleiskite, ir aš galiu pasiūlyti jums tiktai panuobodžiauti su manim kartu.

Glafira. Ir puiku, labai jums dėkinga.

Lyniajevas. Neverta dėkoti.

Glafira. Ne, labai verta.

Lyniajevas. Bet už ką gi?

Glafira. Už ramumą, argi tai maža? Praleidus vakarą su jumis, galima užmigti be jokio nerimo, palaiminto žmogaus miegu. Aš dar nieko nemylėjau, Michailai Borisyčiau, bet juk tas laikas ateis; aš tokių metų, kad kiekvieną minutę turiu laukti meilės karštligės.

Lyniajevas. Vadinasi, jūs tokia pat, kaip ir visi. O aš maniau, kad jūs...

Glafira. Ką? Kad aš nesugebu mylėti? Tokių merginų nebūva, Michailai Borisyčiau.

Lyniajevas. Tai jūs bijotės mylėti?

Glafira. Kaipgi nebijosi? Meilė man nieko neduos, išskyrus kančią. Aš mergina gero skonio ir galiu pamilti tiktai padorų žmogų, o padorūs žmonės ieško turtingų. Štai kodėl aš slepiuos ir bėgu nuo draugijos, — aš bijau pamilti. Jūs nežiūrėkite, kad aš kukli, tylūs vandenys gilūs, ir aš jaučiu, kad jei pamilsiu...

Lyniajevas. Oi, baisu! Nekalbėkite, prašau jus, nustokite.

Glafira. Bet su jumis aš nieko nebijau.

Lyniajevas. Nebijote?

Glafira. Nė kiek: jūs manęs neviliosite, ir susivilioti jumis nėra jokios galimybės.

Lyniajevas *(užsigavęs)*. Bet kodėl gi jūs taip manote?

Glafira. Na, liaukitės, koks jūs galite būti mylimasis! Jūs neužsigaukite, Michailai Borisyčiau! Jūs labai geras žmogus, jus visi gerbia; bet mylėti jūsų neįmanoma. Jūs jau ir nebejaunas, ir nutukęs, namie, tur būt, su šiltu chalatu ir su kepuraite vaikščiojate; na, vienu žodžiu, jūs pasidarėt panašus į mielą, gerą tėvelį.

Lyniajevas. Jūs jau labai negailestinga man... Ne, aš dar...

Glafira. Ne, ne, neapgaudinėkite savęs, — atsisakykite nuo pergalių, Michailai Borisyčiau! Cha, cha, cha! *(Kvatoja)*

Lyniajevas. Bet ko gi jūs juokiatės, susimildama?

Glafira. Prašau atleisti! Man juokinga mintis atėjo į galvą. Pavyzdžiui, jei jūs mane įsimylėtumėt ir pabertumėte visokius švelnumus man, — tai, nežiūrint didžiausios pagarbos jums, neišlaikyčiau, pradėčiau kvatotis.

L y n i a j e v a s. Bet kokios lengvapėdiškos mintys jums ateina į galvą!

G l a f i r a. Taip, juokus krečiu. Jums keista, kad aš įsilinksminau? Neilgai aš čia.

L y n i a j e v a s. Kodėl gi neilgai?

G l a f i r a. Šiomis dienomis ruošiuosi į vienuolyną.

L y n i a j e v a s. Jūs juokaujat?

G l a f i r a. Nejuokauju. Likit sveiki! Neminėkit bloguoju! Tikrai, nepykit ant manęs už mano pokštus! Aš noriu palikti apie save gerą atminimą.

L y n i a j e v a s. Palikti apie save gerą atminimą jūs labai galite.

G l a f i r a. Kokiu būdu?

L y n i a j e v a s. Padarykit man mažą paslaugą.

G l a f i r a. Su didžiausiu malonumu.

L y n i a j e v a s. Kodėl gi su didžiausiu?

G l a f i r a. Taip, jūs labai mielas žmogus.

L y n i a j e v a s. Man reikalingas geras raštininkas kuriam laikui.

G l a f i r a. Negaliu. Nors ir gerai rašau, bet raštininku pas jus neisiu.

L y n i a j e v a s. Jūs nesupratote arba nenorite suprasti.

G l a f i r a. Jei aš būčiau vyras, tai kitas dalykas; o dabar ką žmonės pagalvos, mielasis Michailai Borisyčiau! Beje...

L y n i a j e v a s. O ne! Meropai Davydovnai raštininko darbą atlieka Čiugunovas, aš jo rašyseną pažįstu; bet kartais pasitaiko iš jos raštai, rašyti puikia rašysena.

G l a f i r a. Tai jums reikia lygiai tokio pat raštininko?

L y n i a j e v a s. Man reikia žinoti, kas tai rašo?

G l a f i r a. Paklauskite Čiugunovą.

L y n i a j e v a s. Nepasakys.

G l a f i r a. Čia kažko ypatingo jūs norite?

L y n i a j e v a s. O jūs žinote?

G l a f i r a. Gal būt, žinau daugiau, negu jūs manote.

L y n i a j e v a s. Tai pasakykite!

G l a f i r a. Negaliu.

L y n i a j e v a s. Kodėl?

G l a f i r a. Todėl, kad jis mano mylimasis

L y n i a j e v a s. Kaskart vis blogiau.

Glafira. Aš truputį per stipriai išsireiškiau. Jis tikrai mane įsimylėjęs ir rašo man eilėmis laiškus beveik kiekvieną dieną. Toks mielas — atsakymo nereikalauja, o tik išlieja man savo jausmus.

Lyniajevas. Bet kas gi jis, pasakykite?

Glafira. Jis jums labai reikalingas?

Lyniajevas. Labai.

Glafira. Aš ne tik galiu jums jo vardą pasakyti, bet po dešimties minučių atvesti jį čia ir supažindinti.

Lyniajevas *(trina rankas iš džiaugsmo)*. Ką jūs? Nejaugi?

Glafira. Tik veltui to nepadarysiu.

Lyniajevas. Reikalaukite iš manęs ko tiktai norite, ko tiktai norite.

Glafira. Aš paprašysiu nedaug.

Lyniajevas. Viską, viską, ką norite.

Glafira. Apsimeskite mane įsimylėjęs ir visą vakarą šiandien man meilinkitės.

Lyniajevas. O jūs juoksitės?

Glafira. Tur būt, jei tai bus juokinga.

Lyniajevas. Na, vieną vakarą tiek to. Nors ir sunkoka, bet ką padarysi, pats prižadėjau. Tai kada gi man jūs jį parodysit?

Glafira. Nors ir tuoj. Aš mačiau, kaip jis nuėjo į pasilinksminimą, aš nueisiu ir atvesiu jį. Palaukite manęs čia! Štai ir Eulampija Nikolavna. *(Išeina)*

Įeina Kupavina ir Anfusa

KETVIRTOJI SCENA

Lyniajevas, Kupavina, Anfusa

Lyniajevas. Kodėl gi jūs taip greitai?

Kupavina. Norėčiau dar pasivaikščioti, bet noriu pasislėpti nuo persekiotojų.

Lyniajevas. Aš gi jums sakiau, kad ten girti; kas gi jus persekioja?

Kupavina. Mūsų bendras pažįstamas Murzaveckis. Palydėkite mane iki namų...

Lyniajevas. Anfusa Tichonovna, būkite gera, palaukite čia Glafiros Aleksiejevnos ir, kai grįš, pasakykit jai, kad aš tuoj ateisiu.

Kupavina. Ir neleiskite Murzaveckio į sodą; pasakykite, kad manęs nėra namie, kad aš išvažiavusi.

Anfusa. Gerai jau... aš jau...

Lyniajevas. Kam čia su juo ceremonijas daryti, išvaryti lauk tą malonųjį berniuką ir viskas!

Kupavina. Ak ne, negalima! Su juo reikia kaip galima atsargiau. Dar pasakys Meropai Davydovnai, tada didelę bėdą užsitrauksime. Kaip nors mandagiau, kitaip ji mane sugrauš.

Kupavina ir Lyniajevas išeina. Anfusa sėdasi ant suolo. Įeina Murzaveckis

PENKTOJI SCENA

Anfusa ir Murzaveckis

Murzaveckis *(švilpia)*. Tamerlanai, Tamerlanai, sa! Koks gyvulys! Pakarsiu, baigta, ne, brolau, pakarsiu, — baigta! Pardon, madam! Kurgi jos? *(Dairosi)* O, štai! Rodos, kad abi čia. Taip kažkas, lyg akys temsta, mirga kažkas, tai viena, tai dvi... ne, dvi, na, žinoma, dvi. *(Lenkiasi iš tolo)* Turiu garbės.

Anfusa *(nusigręždama)*. Na jau... nereikia jau...

Murzaveckis. Ne, malonėkite, Eulampija Nikolavna.

Anfusa. Bet kokia... kur jau jinai?..

Murzaveckis. Ne, Eulampija Nikolavna, ne, ji čia mano krūtinėj, parol donior. *(Dūsauja)* Tokių kančių, tokių kančių.

Anfusa. Na jau... gana jau...

Murzaveckis. Aš su jumis sutinku, bet jei trūksta jėgų, kas gi man daryti, aš jūsų klausiu. Įsimylėjęs, na ir... na ir... baigta.

Anfusa. Ak, tikrai jau... na, ką čia?

Murzaveckis. Nenorite, nenorite atsakyti? O aš štai čia... pas jus... prie jūsų kojų... galiu numirti. Atsakykite, atsakykite, mon anž! Nu, en mo!

Anfusa. Tai ką jau... eik sau!

Murzaveckis. Anfusa Tichonovna, ką jūs, aš ne jums.

Anfusa. Ne man... taip, na, tai kam?

Murzaveckis. Kam? Tai keista. Cha, cha, cha! Tai keista! Jūs manėte, kad jums?

Anfusa. Tai jau... nieko čia daugiau... dar kas?

Murzaveckis. Anfusa Tichonovna, tezevu, Eulampija Nikolavna, būna gyvenime valandėlės... Ką aš! Viena valandėlė, kada žmogus...

Anfusa. Ak jau... Ką man su juo?..

Murzaveckis. Jūs tylite, už jus atsakinėja Anfusa Tichonovna. Tas mano tauriai širdžiai... aš jums pasakysiu... *(dūsauja)* sunku.

Anfusa. Bet kurgi ji... jei jos nėra?

Murzaveckis *(prieidamas)*. Ko nėra? Kaip nėra?

Anfusa. Tai jau taip štai...

Murzaveckis *(apžiūrinėdamas Anfusą ir suolą)*. Bet kurgi ji?

Anfusa. Jei nėra... kaipgi bus?

Murzaveckis *(sudavęs sau per kaktą)*. Dieve mano! Dieve mano!

Anfusa. Na jau... ko dar?

Murzaveckis. Vis dėlto koks apgavimas!

Anfusa. Kam jau... reikia?

Murzaveckis. Kas gi tai galėtų būti? Jausmų apgavimas, vaizduotės žaidimas?

Įeina Lyniajevas

ŠEŠTOJI SCENA

Murzaveckis, Anfusa, Lyniajevas

Murzaveckis. Bet ne, juokauti iš savęs neleisiu, ne!

Anfusa *(pamačiusi Lyniajevą)*. Ak, jūs jau... na tai... jau patys... *(Eina į sodą)*

Murzaveckis. Josiu, josiu, nešvilpausiu, o atjojęs reikalausiu.

Anfusa. Na, malk jau... vėjais! *(Išeina)*

Murzaveckis. Bet aš, ne, aš eisiu.

Lyniajevas. Kur?

Murzaveckis. Pas ją.

Lyniajevas. Deja!

Murzaveckis. Kas „deja"? Ką tai reiškia, gerbiamasis pone, „deja"?

Lyniajevas. Negalima, įsakyta jūsų nepriimti.

Murzaveckis. Manęs nepriimti? O! Na, pažiūrėsiu. *(Nori eiti į sodą)*

Lyniajevas *(užstodamas vartelius)*. Klausykite! Aš jums štai ką draugiškai patarsiu: važiuokite namo, kitaip bus negerai.

Murzaveckis. Ką tai reiškia „negerai"? Leiskite jus. Leiskite jus paklausti.

Lyniajevas *(paslaptingai)*. Sode pastatyti žmonės, ir kai jūs įeisite, tai *(parodydamas ženklu)* suprantate?

Murzaveckis. Ką, ką?

Lyniajevas. Aš čia niekuo dėtas, Eulampija Nikolavna tokį teikėsi duoti nurodymą.

Murzaveckis. Manęs neišgąsdinsi; na, aš galiu ir neiti, nereikia. Aš, žinote, norėjau bylą su jąja geruoju, o dabar ne, nieku gyvu, morgen fri!

Lyniajevas. Kodėl jūs norite geruoju?

Murzaveckis. Juk gaila, velniai rautų, penkiasdešimt tūkstančių skolinga.

Lyniajevas. Geri pinigai.

Murzaveckis. Bet aš nenorėjau imti, kam? Aš tiesiog, mon šer, norėjau, san-fason, pasiūlyti ranką, kad, komprene vu, sujungtume kapitalus. Aš nieko neturiu... tai yra, ką aš! Aš turiu turtus, ji — turtus, kokie čia gali būti ieškojimai ir išieškojimai?

Lyniajevas. Gerai būtų, tik ji už jūsų netekės.

Murzaveckis. Na, tai jau tegu nesiskundžia, nepasigailėsiu. Ak, mon šer, štai ką aš jai padarysiu! Apiplėšiu, visiškai apiplėšiu!

Lyniajevas. Penkiasdešimt tūkstančių pareikalausite?

Murzaveckis. Čia jau nebe penkiasdešimčia kvepia. Pusantro šimto! Šita sodyba mano bus, po savaitės mano.

Lyniajevas. Tai ir gerai, kaimynai būsime. *(Spaudžia ranką Murzaveckiui)* Prašau mylėti ir gerbti. O dabar jums laikas namo! Ar tai ne jūsų ekipažas? Tur būt, Meropa Davydovna jūsų atsiuntė.

Murzaveckis. Taip, ji laukia, aš prižadėjau galutiną atsakymą atvežti.

Lyniajevas. Jau labiau galutinas negali būti!

Murzaveckis. O juk gaila madam Kupavinos, verks. Orevuar. *(Išeina)*

Girdėti švilpimas ir balsas: „Tamerlanai, sa!" Iš priešingos pusės įeina Glafira ir Goreckis

SEPTINTOJI SCENA

Lyniajevas, Glafira, Goreckis

Glafira. Prašau susipažinti: Goreckis Klavdijus. *(Goreckiui)* O čia Michailas Borisyčius Lyniajevas, mūsų kaimynas, dvarininkas.

Goreckis *(nusiimdamas kepurę)*. Aš jus pažįstu.

Lyniajevas. Prašau užsidėti!

Goreckis. Niekol Glafira Aleksiejevna, leiskite dėl jūsų kokią nors niekšybę padaryti!

Lyniajevas. Tai keistas prašymas.

Goreckis. Nė kiek, nekeistas. Kuo gi aš galiu įrodyti? Ne, jau jūs netrukdykite, Glafira Aleksiejevna, norite, visą tą tvorą sulaužysiu?

Glafira. Ne, kam?

Goreckis. Jei man reikėtų dėl jūsų ką nors mušti, tai jau gerai išvanočiau.

Lyniajevas. Bet juk už tai teis?

Goreckis. O tegu teisia.

Lyniajevas. Bet juk pasodins?

Goreckis. O jei pasodins, tai sėdėsim. Glafira Aleksiejevna, įsakykite kokią nors niekšybę padaryti!

Glafira. Aš jau tikrai nežinau, ką jums įsakyti.

Lyniajevas. Bet kam būtinai niekšybę? Paprašykite jį tiesą pasakyti.

Glafira. Na, štai aš prašau jus man tiesą pasakyti, pasakysite?

Goreckis. Kokią tiesą?

Glafira. Ką mes paklausim.

Goreckis. Prašau, viską, ką norite.

Lyniajevas. O jei paslaptis?

Goreckis. Nors ir paslapčių paslaptis. Aš savų paslapčių neturiu, o jei kokia svetima, tai koks man reikalas saugoti ją. Aš dėl Glafiros Aleksiejevnos viską pasauly...

Lyniajevas *(paduodamas Glafirai laišką)*. Paklauskite, kas šį laišką rašė.

Glafira *(Goreckiui)*. Kas rašė?

Goreckis. Ak! Klauskite ką nors kita!

Lyniajevas. O sakėte, kad viską pasauly.

Goreckis. Žinoma, galėčiau; bet už tai pinigai sumokėti.

Lyniajevas. Kiek?

Goreckis. Dešimt rublių.

Lyniajevas. O jei aš duosiu penkiolika?

Goreckis. O jei duosite, pasakysiu.

Lyniajevas. Tai šekit, imkite! *(Duoda pinigus)*

Goreckis *(ima pinigus)*. Nuolankiai dėkoju. *(Deda pinigus į įvairias kišenes)* Dešimt grąžinsiu, pasakysiu, mažai davėte. Aš rašiau.

Lyniajevas. Jūs? Na, tai jūs man būsite labai reikalingas. Jūs turite laisvo laiko?

Goreckis. Aš visada turiu laisvo laiko.

Lyniajevas. Norite važiuoti pas mane šiandieną? Aš jums ir užmokėsiu gerai, ir valgis pas mane geras, ir vynas, koks tik jums patiks.

Goreckis. Su mielu noru. Ką gi, Glafira Aleksiejevna, įsakykite kokią nors niekšybę padarytil

Glafira. Bet juk jau padarėte.

Goreckis. Tai būta niekšybės! Ir dar už pinigus.

Lyniajevas. Atleiskite už nekuklų klausimą. Jūs žinojote kada nors skirtumą tarp gero darbo ir blogo?

Goreckis. Kaip čia jums pasakyti. Ne, gerai tai nežinau.

Lyniajevas. Taip ir nežinote?

Goreckis. Juk tai filosofija; iš kur tą mums žinotil

Lyniajevas. Kodėl gi?

Goreckis. Šeima labai didelė buvo.

Lyniajevas. Tai kas gi?

Goreckis. Nuo šešerių metų reikėjo į namus ką nors tempti, alkanus vaikus maitinti.

Lyniajevas. Jūsų nemokė?

Goreckis. Kaip nemokys! Juk mokyti pas mus tai reiškia mušti, taip mokė ir namiškiai, ir pašaliniai, ir kas tik netingėjo. Ypač girti teismo valdininkai gatvėse, būdavo, taip ir gaudo vaikezus už kuodų; tai jiems vienas malonumas.

Lyniajevas. Jūs sakėte, kad jūsų buvo didelė šeima, kurgi visi pasidėjo?

Goreckis. Visi į žmones išėjo: vienas brolis mokytas, į fer-šelius išėjo, bet toli išgujo, į Alando salas; vienas buvo vaistinėje pasiuntiniu, bet pramoko vokiškai, tai dabar konduktorium iki vokiečių pasienio važinėja; vienas Maskvoj pas dailininką dažus trina; kiti raštininkais pas antstolius ir nuovados viršininkus; du sufleriais po miestus trankosi, vienas telegrafe kažkur už Saratovo; o vienas Rostove prie Dono su graikiška pavarde krautuvėlėje tabaku prekiauja; aš va į matininkus išėjau. Daug mūsų, visokiose tarnybose yra.

Lyniajevas. Įdomu jūsų paklausyti. Jūs jau tiesiai iš čia pas mane. Aš jus su savim pasiimsiu.

Goreckis. Gerai. Aš jūsų palauksiu kontoroje. Iki pasimatymo, Glafira Aleksiejevna! *(Išeina)*

AŠTUNTOJI SCENA

Lyniajevas, Glafira

Glafira. Na, patenkintas jūs?

Lyniajevas. Negaliu apsakyti, kaip aš jums dėkingas. Aš taip džiaugiuos, kad pasiryžęs šokinėti kaip vaikas.

Glafira. Vaiku būti negerai, geriau būkite jaunuoliu.

Lyniajevas. O kaip juo būti?

Glafira. Ištesėkite savo žodį!

Lyniajevas. Kokį?

Glafira. Meilintis man.

Lyniajevas. Netinku aš tokiems dalykams, Glafira Aleksiejevna. Koks jums gali būti džiaugsmas, kai aš, tokio amžiaus, juokdarį vaidinsiu?

Glafira. Na, nors truputį, šiek tiek.

Lyniajevas. Kaip meilintis? Įsakysite girti jūsų akutes?

Glafira. Ne, tai kvaila.

Lyniajevas. Gal rusiškai, kaip bernai su mergomis meilinasi, tie labai paprastai, be ceremonijų.

Glafira. O tai jau per daug. Bet vis vien geriau, negu kalbėti banalybes. Vargas jums! Meilintis nemokate, o meilintis reikia. Na, nesirūpinkit, aš jums padėsiu. Apsisiauskit pledu, užsikimškit ausis vata, pasidarė drėgna! Štai taip. *(Apsupa Lyniajevą pledu)*

Lyniajevas. Dėkoju jums.

Glafira. Dabar pasakykite: nejaugi jūs gyvenime nieko nemylėjote?

Lyniajevas. Kaip nemylėjęs!

Glafira. Jūs kalbėjot ką nors su savo aistros objektu?

Lyniajevas. Daug kalbėjau, bet tada aš buvau jaunas.

Glafira. Na, tai atsiminkite dabar, ką jūs kalbėjote.

Lyniajevas. Tai nesunku. Aš sakiau vienai šviesiaplaukei, kad mūsų sielos, dar prieš atsirasdamos žemėje, buvo giminingos, kad jos skrajojo drauge begalinėj visatoj, plazdeno kaip peteliškės mėnulio spinduliuose.

Glafira. Na, o kitai ką jūs sakėte?

Lyniajevas. O kitai, tamsiaplaukei, aš sakiau, kad išnuomosiu jai puikų vasarnamį, nupirksiu porą juodbėrių ristūnų.

Glafira. Tai gerai, man toji kalba labiau patinka. Štai ir tęskite tokiu stiliumi!

Lyniajevas. Aš siūliau jai aukso kalnus, sakiau, kad negaliu be jos gyventi, norėjau nusišauti, pasiskandinti.

Glafira. O ką gi ji?

Lyniajevas. O ji man atsakė: „Kam jums šautis ar skandintis? Veskite, tai ir nebus jum dėl ko nerimauti!" Ne, sakau, mano angele, man tas blogiau negu pasiskandinti... „Na, tai, sako, pasiskandinkit, todėl kad aš nenoriu sukelti sielvarto motušėlei ir savo giminėms."

Glafira. O ji buvo neturtinga mergaitė?

Lyniajevas. Neturtinga.

Glafira. Tai kvaila.

Lyniajevas. O ką gi jūs būtumėte padariusi jos vietoje?

Glafira. Aš jums niekur nebūčiau prieštaravusi, aš būčiau priėmusi ir vasarnamį, ir ristūnus, ir pinigus — ir vis dėlto jūs būtumėte mane vedęs.

Lyniajevas. Bet tai neįmanoma: mano nusistatymas nepajudinamas.

Glafira. Labai paprastai būčiau padariusi.

Lyniajevas. Bet kaip, kokiu būdu, pasakykite, paaiškinkite man!

Glafira. Sėskime.

Sėdasi ant suolo

Na, įsivaizduokite, kad jūs mane truputį mylite, nors taip, kaip tą brunetę! Kitaip, žinoma, negalima nieko. *(Sėdasi, užkeldama ir kojas ant suolo, ir prisišlieja prie Lyniajevo)*

Lyniajevas. Atleiskite, ką gi čia jūs?

Glafira *(atsitraukdama)*. Ak, atsiprašau!

Lyniajevas. Ne, nieko. Aš tik norėjau jūsų paklausti, ar jūs į savo vaidmenį įsijaučiate todėl, kad manęs vyru nelaikote?

Glafira. Aš truputį sušalau.

Lyniajevas. Tai labai prašau, nesirūpinkit, jei tas jums sudaro malonumo.

Glafira *(vėl prisišliedama prie Lyniajevo)*. Taigi, jūs mane mylite, mes gyvename santaikoje. Aš — įkūnytas romumas ir paklusnumas; aš ne tik vykdau, bet ir įspėju jūsų norus, o tuo tarpu po truputį imu į rankas jus ir visą jūsų ūkį, pažįstu mažiausius jūsų įpročius ir kaprizus ir pagaliau trumpu laiku pasidarau jums būtinai reikalinga, taip kad jūs be manęs nė žingsnio žengti negalite.

Lyniajevas. Taip, aš sutinku, tas yra galima.

Glafira. Štai vieną gražų rytą aš sakau jums: „Tėveli, aš jaučiu reikalą pasimelsti, išleisk mane trims dienoms šventųjų vietų lankyti!" Jūs, suprantama, iš pradžių užsispiriate; aš paklusniai nusileidžiu. Paskui retkarčiais nedrąsiai kartoju savo prašymą ir žiūriu į jus keletą dienų iš eilės maldaujamu žvilgsniu; jūs vis diena po dienos atidedate ir pagaliau išleidžiate. Be manęs prasideda namuose tikra netvarka: tas — ne taip, kitas — ne pagal jūsų skonį; čia kava karti, čia pietūs pavėlavo; čia jūsų kabinetas nesutvarkytas, o jei ir sutvarkytas, tai ant stalo raštai ir knygos ne toj vietoj, kur jiems reikia. Jūs pradedat nebesitverti pykčiu, dažnai dūsaujat, bėgiojate po kambarį, sustojęs skėtriojate rankomis, kalbatės su savimi; pradedat klausytis, ar nevažiuoja, dažnai bėgate į priebutį; o aš tyčia sugaištu dvi tris dienas. Pagaliau jūs jau nebenusėdite vietoje, netenkate kantrybės ir pradedate vaikščioti keliu per kokius du varstus nuo namų. Štai aš važiuoju. Kiek

džiaugsmo! Vėl tylus, ramus gyvenimas, jūsų akyse tiktai laimė ir begalinis švelnumas.

Lyniajevas *(atsidusdamas)*. Na ir ko dar norėti, ko dar norėti!

Glafira. Bet štai vieną kartą, kai jūsų švelnumas jau nebežino ribų, aš sakau jums su ašaromis: „Mielasis tėveli, man gėda savo giminių, savo pažįstamų, man gėda žmonėms į akis pažiūrėti. Aš turiu slėptis nuo visų, gyvą save palaidoti, o aš dar jauna, man norisi gyventi..."

Lyniajevas. Taip... ak, tikrai.

Glafira. Sudie, mielasis tėveli! Man nereikia jokių tavo turtų.

Lyniajevas. Ak, velnias rautų, tai būtų blogai!

Glafira. Aš išteku.

Lyniajevas. Už ko?

Glafira. Na, kad ir už Goreckio.

Lyniajevas. Puiki partija!

Glafira. Taip, jis neturtingas; bet aš vis dėlto turėsiu nors kokią padėtį visuomenėje. Ir tas jau baigta, aš pasiryžau.

Lyniajevas. Bet negalima taip staiga, nei iš šio, nei iš to, pamesti žmogų! Reikėjo anksčiau pagalvoti ir iš anksto perspėti.

Glafira. Aš bijojau, mielasis tėveli. Argi tu nematai, aš liesėju, džiūstu kas diena, aš galiu susirgti rimtai, numirti.

Lyniajevas. Tai nesąžiningai! Visa tai apsimetimas!

Glafira. Jei netiki, kaip sau nori; aš pasiryžus paaukoti dėl tavęs net savo gyvybę.

Lyniajevas. Na, taigi.

Glafira. Ką daryti, vyrai tokio kieto būdo.

Lyniajevas. Vis dėlto aš išlaikiau savo nusistatymą.

Glafira. Taip, išlaikei. Kur čia mums su jumis ginčytis? Tiktai tos pačios dienos vakare aš nepastebimai išnykstu, ir niekas nežino, tai yra, niekas nepasakys jums, kur aš. Praeina diena, kita; jūs siuntinėjate visais keliais pasiuntinius, seklius, patys blaškotės ten ir šen, netenkate miego, apetito, einate iš proto. Ir štai keletą minučių prieš tai, kai jums tikrai reikia išeiti iš proto, jums slaptai pasako, kur aš esu. Jūs puolate pas mane su dovanomis, su briliantais, su ašaromis maldaujate mane grįžti, aš nepalenkiama! Jūs verkiate, aš pati raudu! Aš myliu jus, man gaila su jumis skirtis, bet aš nepermaldaujama. Pagaliau aš sakau jums: „Mielas tėveli, tu mėgsti viengungio gyvenimą, tu negali gyventi

kitaip, — padarykime štai kąl Susituokime patylomis, taip, kad niekas nežinotų, tu vėl gyvensi viengungio gyvenimą; viskas bus kaip ir seniau, niekas nepasikeis, — tiktai aš būsiu rami, nebekentėsiu." Jūs, trumpai pasvyravęs, sutinkate.

Lyniajevas. Taip, labai gali būti, labai gali būti, tikrai tas galima. Bet aš vis dėlto pasielgiau pagal savo nusistatymą.

Glafira. Taip, pagal savo... Ir kitą dieną iš kur man staiga atsiranda tas aukštuomenės tonas, tas tingumas, tas judesių lėtumas! Iš kur atsiranda tie puošnūs tualetai!

Lyniajevas. Tai šit kaip!

Glafira. Atvimpa apatinė lūputė, atsiranda įsakantis tonas, didingi mostai. Kokia maloni ir švelni aš pašaliniams ir kokia griežta jums! Koks laimingas jūs būsite, kai susilauksite iš manęs maloningo žodžio! Jau aš nebebėginėsiu ir nebeplušėsiu dėl jūsų, ir nebūsite jūs man tėvelis, o tiesiog Mišelis... *(Tingiai sako)* „Mišeli, nubėk, aš užmiršau sode ant suolo savo skepetą!" Ir jūs nubėgsite. Štai viena priemonė priversti vesti; ji, nors ir sena, bet tikra; o be to, yra dar ir kitų.

Lyniajevas. Taip, bet juk šitaip pagauti žmogų galima tiktai tada, kai jis myli.

Glafira. Suprantama. Jūs visiškai saugus, todėl kad nieko nemylite.

Lyniajevas. Aš saugus, ir labai tuo džiaugiuosi. Bet jei jau man tektų ką nors pamilti, tai aš pamilčiau jus. *(Bučiuoja ranką Glafirai)*

Glafira. Kas čia dabar? Kam tai?

Lyniajevas. Taipsau.

Glafira. Jei tik „taipsau", tai liūdna. Pajutote švelnumo jausmą, tai ir griebiatės manęs todėl, kad aš čia pripuolamai šalia jūsų.

Lyniajevas. Ne todėl. Juk jūs pati norėjote, kad aš meilinčiausi jums.

Glafira. Ak, aš ir užmiršau. Na, tai galite bučiuoti.

Lyniaj-evas. Na ir bučiuosiu. *(Bučiuoja kitą ranką)*

Glafira. Jūs, matyti, irgi pradedat savo vaidmenį pamėgti.

Lyniajevas. Aš pirma kažkaip bijojau, o dabar matau, kad tai labai malonus žaidimas.

Glafira *(atsidusdama)*. Taip, taip, deja, tiktai žaidimas.

Įeina Anfusa

DEVINTOJI SCENA

Lyniajevas, Glafira, Anfusa

Anfusa. Vakarieniauti jau... laukia... Ką čia naktį!.. Drėgna... Atsiuntė jau... mane...

Glafira *(Lyniajevui)*. Einam.

Lyniajevas. Aš tuoj ateisiu.

Glafira ir Anfusa išeina

O kokia ji gražutė, kokia meili, protinga! Ar daug reikia! Pasėdėsi taip su jąja porą vakarų ir pradėsi svajoti, o tik užsižiopsok — ir pakinkys. Gerai dar, kad ji į vienuolyną išeina, o šiaip reiktų ir nuo jos bėgti. Ne, greičiau pavakarieniausiu čia ir namo, nuo nuodėmės toliau, tiek ji mane ir tematys. O paskui, nors ir susitiksiu, tai tiktai: „sveikos!" ir „iki pasimatymui". Graži tu, Glafira Aleksiejevna, o laisvė, ramybė ir mano viengungio gyvenimas vertesni už tave.

KETVIRTASIS VEIKSMAS

Kupavinos namų kambarys — azijiečių stiliaus, su vienu išėjimu į terasą; atidarytos stiklinės durys su portjeromis, iš abiejų durų pusių du dideli drapiruoti langai, prie sienų ir po langais minkštos sofos. Už terasos baliustrados matyti sodas, o už jo — kaimo vietovės vaizdas

PIRMOJI SCENA

Kupavina, Glafira, paskui liokajus

Kupavina. Rodos, tavo reikalai su Lyniajevu eina pirmyn?

Glafira. Ak, tai tik rodosi.

Kupavina. Jis vakar buvo tau toks meilus.

Glafira. Pagal užsakymą, — tai buvo žaidimas.

Kupavina. Tu nustoji vilties, vargše?

Glafira. Na, ne visai. Reikia dar kartą jį pamatyti, tada aš tikrai žinosiu, galima ko nors tikėtis, ar ne.

Kupavina. O štai šiandieną pamatysi. Man Goreckis atnešė iš jo laišką; jis atvažiuos... na, įspėk su kuo?

Glafira. Ko čia spėti? Iš akių matyti, kad sužadėtinio lauki.

Kupavina. Taip, suteikė mums laimę Vasilijus Ivanyčius Berkutovas, — atvyko iš Peterburgo.

Glafira. Kada jie atvažiuos?

Kupavina. Žinoma, vakare. Reikia pasipuošti tokiam brangiam svečiui sutikti.

Glafira. Bet vakare Meropa Davydovna gali atsiųsti arklius manęs parvežti.

Kupavina. Arkliai palauks.

Glafira. Supyks.

Kupavina. Papyks ir atsileis.

Glafira. Negreit, tam ji nelabai skubi.

Įeina liokajus

Liokajus *(paduodamas laišką)*. Meropa Davydovna arklius atsiuntė ir šį laišką įsakė jums atiduoti.

Kupavina atplėšia ir tyliai skaito laišką

Glafira. Taip aš ir žinojau. Tai nelaimė. Vėl juoda suknelė, vėl apsimetimas ir pasninkavimas.

Kupavina *(liokajui)*. Vukolas Naumyčius čia?

Liokajus. Ne, nėra, jis mieste.

Kupavina *(neramiai)*. Ką gi man daryti? Tai taip nelaukta... Aš visiškai pakrinku.

Glafira. Kas yra?

Kupavina. O štai paklausyk, ką Meropa Davydovna rašo! *(Liokajui)* Eik, pasakyk, kad vežėjas palauktų!

Liokajus išeina

Glafira. Skaityk, skaityk!

Kupavina *(skaito)*. „Maloningoji ponia Eulampija Nikolajevna!"

Glafira. Kažkaip griežtai prasideda.

Kupavina. Tu paklausyk, kas toliau. *(Skaito)* „Jūs vakar nemalonėjote priimti mano sūnėno. Jei jūs būtumėte buvusi namuose viena arba būtumėte gyvenusi labai kukliai, aš nieko nebūčiau sakiusi, o pas jus buvo žmonės, kurie nė kiek ne geresni už jį. Jis toks pat bajoras, kaip ir Lyniajevas, ir jau tikrai ne kvailesnis už jį. Arba jūs padarėte tai nepagalvojusi, arba jus pamokė koks nors protingas žmogus. Jei jau jūs užmiršote visas mano paslaugas ir malones, tai turėjote atsiminti, kad už skriaudą aš niekad nelieku skolinga. Jūs taip išsiblaškėte ir įsismaginote, kad užmiršote, jog jūs turite su Apolonu teisminį ginčą. Mes, dėl savo paprastumo ir gerumo, manėme pasigailėti jūsų kaip mažo bejėgio kūdikio ir norėjome visą bylą baigti geruoju, tikrai krikščioniškai, su meile ir taika. Bet kadangi jūs pati nusisukote nuo mūsų ir niekinate geradarius, tai jau nepykite ant mūsų. Su visu griežtumu išieškosiu iš jūsų labai didelę sumą, ko ir visas jūsų dvaras ne-

vertas, nesigailėsiu jūsų ir neverksiu jūsų. Buvusi jūsų geradarė, Meropa Murzaveckaja." Kaip tau tas atrodo?

Glafira. Ar negąsdina ji tavęs?

Kupavina. Tai siurprizas! Aš nežinau, ką ir atsakyti. Reikia palaukti tų ponų, pasitarsiu su jais. Štai tau nenorom tenka pasilikti.

Įeina Anfusa

ANTROJI SCENA

Kupavina, Glafira, Anfusa

Anfusa. Jau atvažiavo... Ką gi jūs?

Kupavina. Nejaugi jie?

Anfusa. Tai kas gi kitas?

Kupavina. Aš eisiu, persirengsiu.

Anfusa. Savaime jau... žinoma, reikia! Beveik svetimas.

Kupavina. Paprašykite juos palaukti.

Anfusa. Bet štai jau... čia... iš sodo.

Kupavina *(Glafirai)*. Einam.

Glafira ir Kupavina išeina

Anfusa. Kad anksčiau... Sakiau jau...

Įeina Lyniajevas ir Berkutovas

TREČIOJI SCENA

Anfusa, Lyniajevas, Berkutovas

Lyniajevas. Štai, Anfusa Tichonovna, supažindinsiu jus su savo draugu. Vasilijus Ivanyčius Berkutovas.

Anfusa. Jau pažįstu... seniai juk...

Berkutovas. Kaip jūsų sveikata, gerbiamoji Anfusa Tichonovna?

Anfusa. Nieko... taip... galva kartais. Palaukti jau... nors čia... prašė... tuoj, girdi...

Lyniajevas. Nesirūpinkite, Anfusa Tichonovna, mes palauksime.

Anfusa. Na taigi! Neilgai, gal... Ką ji ten. Atleiskite jau... *(Išeina)*

Lyniajevas. Štai ji pati tau papasakos, kaip išviliojo iš jos tūkstantį rublių.

Berkutovas. Nesikarščiuok, prašau, nesikarščiuok!

Lyniajevas. Kaip nesikarščiuoti? Negaliu nesikarščiuoti; juk tai suklastojimas, supranti tu, suklastojimas!

Berkutovas. Nusiraminkl Jokio suklastojimo nėra.

Lyniajevas. Goreckis juk prisipažino. Ko bereikia? Gaila, kad aš pramiegojau ir nesuspėjau dar šį rytą jį paklausinėti; paskui tu atvažiavai ir nusitempei jį iš manęs.

Berkutovas. Aš ilgai kalbėjau su Goreckiu ir į miestą su juo buvau nuvažiavęs. Jis tave apgavo. Jam prireikė pinigų, ir pats save apšmeižė. Geras ir tu, patikėjai Goreckiu.

Lyniajevas. Ką tu besakytum, bet šitas reikalas nešvarus.

Berkutovas. Mano nuomone, jūsų draugijoj Meropa Davydovna turi stovėti aukščiau įtarimų. Gera draugija, kur visi žiūri vienas į kitą kaip į plėšikus.

Lyniajevas. Iš Meropos visko galima laukti.

Berkutovas. Provincialai mėgsta kriminalą, jau tas žinoma. Jums nuobodu be skandalų, rausiatės vienas po kitu; daugiau jums nėra kas veikti.

Lyniajevas. Bet juk apiplėšia Eulampiją Nikolavną.

Berkutovas. Na, kaip nori, o kol aš čia, tu į jos reikalus nesimaišyk, aš tave prašau. Pasiieškok sau kito užsiėmimo!

Lyniajevas. Tau atrodo, kad ir Čiugunovas geras žmogus.

Berkutovas. O ką Čiugunovas? Raštininkas kaip raštininkas, — suprantama, piršto į burną nedėk. Juk jūs, karštieji juristai, vis daugiau apie aukštus dalykus, o žiūrėk, paprasto prašymo parašyti nemokate. O Čiugunovas — senos veislės, įstatymų rinkinį atmintinai moka; štai jie ir reikalingi.

Lyniajevas. Gerai tau: tu atvažiuoji neilgam, o kaip gyventi su tokiais žmonėmis? Pabandytumei tu!

Berkutovas. Kas moka gyventi, tas visur sugyvens. O kas vaikiškai elgiasi kaip tu, tam visur sunku. Aš sugyvensiu.

Lyniajevas. Pažiūrėsim. Vadinas, tu pas mus ilgam?

Berkutovas. Ne. Vėliau, gal būt, ir visai čia apsigyvensiu, o dabar aš neturiu laiko: manęs laukia didelis darbas Peterburge. Aš atvažiavau tik susituokti.

Lyniajevas. Su kuo?

Berkutovas. Su Eulampija Nikolavna.

Lyniajevas. Argi pas jus jau baigta?

Berkutovas. Dar neprasidėjo.

Lyniajevas. Dar neprasidėjo, o tu jau taip įsitikinęs kalbi?

Berkutovas. Bet jokių priežasčių nematau abejoti. Ak, brolau, aš jau seniai žvalgaus.

Lyniajevas. Į Eulampiją Nikolavną?

Berkutovas. Ne, į šitą dvarą, na ir į Eulampiją Nikolavną, suprantama. Kiek patogumų, kiek pelno, kokia graži vieta! *(Rodydamas pro duris)* Pažiūrėk, juk tai puiku! O štai, į kairę, prie upės, koks žavingas kampelis. Lyg pati gamta sukūrė jį...

Lyniajevas. Šveicarų trobelei?

Berkutovas. Ne, degtinės varyklai. Prisipažinsiu tau — esu nuodėmingas žmogus, aš jau seniai pagalvodavau: Kupavinas senas, ne šiandien — ryt mirs, liks puikus dvaras, graži našlė... Aš jau padirbėjau gerokai savo amžiuje, galvoju apie poilsį; o kas geriau poilsiui, kaip tokia sodyba, graži žmona, kokia nors garbinga tarnyba...

Lyniajevas. Mes tave bajorų vadovu.

Berkutovas. Mes! O ar daug jūsų? Jūs čia pykstatės, į dešimt partijų susiskirstėte. Na, štai prisidėsiu prie jūsų, tai jūsų partija bus stipresnė. Žinai, ką aš pastebiu? Tavo laisvamanybė pradeda išsikvėpti; jūs, provincialai, mažai skaitote. Išėjo daug naujų knygų ir brošiūrų tavo specialybės; aš jų nemažai atsivežiau. Jei nori, padovanosiu tau. Peržiūrėk porą knygučių, tai tau kalbų kokiems penkeriems metams pakaks.

Lyniajevas. Tai dėkui. Vadinas, čia tu daugiau reikalų neturi, tiktai vesti?

Berkutovas. Taip, vesti, mano drauge, vesti greičiau. Dvarą aš pažįstu kaip savo penkis pirštus; tvarka jame puikiausia, reikia skubėti, kad nesuspėtų apleisti ūkio. Protingas buvo senis Kupavinas!

Lyniajevas. Į senatvę, regis, truputį kuoktelėjo.

Berkutovas. Kodėl tu manai?

Lyniajevas. Miško prisipirko už šimtą tūkstančių.

Berkutovas. Tai gudragalvis! Dėkui jam!

Lyniajevas. Už tai grynų pinigų Eulampijai Nikolavnai paliko mažai; jai dabar trūksta.

Berkutovas. Ir puikiai padarė. Jei būtų pinigų palikęs, tai jau seniai jų nebebūtų, o miškas stovi kaip stovėjęs ir dar auga.

Lyniajevas. O kur jį dėti? Miškas pas mus jokios vertės neturi.

Berkutovas. Kupavinos miškas vertas pusės milijono. Po dešimties dienų jūs išgirsite, kad čia pravedamas geležinkelis. Tai iš tikrų šaltinių, tik tu tylėk kol kas.

Lyniajevas. Ai, ai! O štai kas! Aš juk tau sakiau, pasirašytą vekselio blanką ji išdavė Čiugunovui.

Berkutovas. Galėjo biaurus dalykas išeiti.

Lyniajevas. Kaip „galėjo"?

Berkutovas. Jei blankas būtų patekęs į kitas rankas.

Lyniajevas. O Čiugunovas tai pasigailės?

Berkutovas. Čiugunovo, kaip ir visų senų sukčių, užmojai siauri, reikalavimai riboti. Aš teiravausi; jis čia dyklaukį dera, — trijų tūkstančių vertės. Tur būt, jis tuo ir pasitenkins.

Lyniajevas. Vadinas, kliūčių nėra, ir tu vesi. Bet įdomu, kaip tu tai padarysi?

Berkutovas. Aš dar nežinau kaip, viskas priklausys nuo aplinkybių; tik neabejoju, kad tai įvyks. Moterys mėgsta manyti, kad jos laisvos ir gali tvarkytis, kaip nori. O iš tikrųjų jos niekaip ir niekada savęs netvarko, o tvarko jas sumanūs žmonės.

Įeina Kupavina

KETVIRTOJI SCENA

Lyniajevas, Berkutovas ir Kupavina

Kupavina. Atleiskite, mano ponai!

Lyniajevas. Mums atleiskite, mes ne laiku.

Berkutovas *(bučiuodamas Kupavinai ranką)*. Man dovanotina, kad taip skubėjau, aš taip seniai jus matęs... Mano nekantrumas buvo toks didelis...

Kupavina *(su šypsena)*. Jei būtumėt turėję sparnus...

Berkutovas. Būčiau atskridęs dar anksčiau.

Lyniajevas. Na, Amurui tu jau truputį per sunkus pasidarei.

Kupavina. Jau ir strėles, aš manau, išeikvojote.

Lyniajevas. Ne, jis dar išsaugojo patoglam atvejuĭ.

Kupavina. Na, gal nedaug, ir tai nelabai aštrių.

Berkutovas. Užtat aš pasidariau taupesnis ir nemėtau jų be reikalo.

Kupavina. O šaudote neapsirikdamas?

Berkutovas. Bent neeikvoju veltui, ir tas gerai.

Lyniajevas. Ar neleisite jūs man pasivaikščioti sode? Nes, jei aš po pietų ilgai kambaryje...

Kupavina. Tai miegan traukia?

Lyniajevas. Atspėjote.

Kupavina. Prašau elgtis, kaip jums patinka.

Lyniajevas *(išeidamas)*. Kieno ekipažas jūsų kieme?

Kupavina. Murzaveckaja atsiuntė Glafiros Aleksiejevnos.

Lyniajevas. Tai ji išvažiuoja?

Kupavina. O jums gaila?

Lyniajevas. Nepasakysiu, kad labai. Ar greitai išvažiuoja?

Kupavina. Tuoj.

Lyniajevas. Laimingos kelionės, kad drobėmis klotųs jos kelias. *(Išeina)*

PENKTOJI SCENA

Kupavina, Berkutovas, paskui liokajus

Kupavina. Ar ilgam jūs pas mus?

Berkutovas. Ne, gaila, trumpam laikui; aš atvažiavau su reikalais.

Kupavina. Su reikalais?

Berkutovas. Aš galėčiau jus apgauti, pasakydamas, kad atvažiavau tik jus pamatyti, jumis pasigrožėti, bet, visų pirma, jūs tuo nepatikėsite...

Kupavina. O gal ir patikėsiu.

Berkutovas. Na, tai aš nenoriu jūsų apgaudinėti. Po dviejų atsiskyrimo metų kaip aš drįsčiau laukti, kad mano šitokie žodžiai būtų jums malonūs? Jūs galėjot pasikeisti ir, tur būt, pasikeitėt. Jūs dabar moteris turtinga ir laisva, meilintis jums ne visai sąžininga; bet ir jūs į kiekvieną dūsautoją turit žiūrėti kaip į priešą, kuris nori atimti iš jūsų ir vieną, ir kitą, atseit, ir turtą, ir laisvę.

Anksčiau buvo kitas dalykas: jūs nebuvote laisva, be to, ir abu mes buvome jaunesni. *(Atsidusdamas)* Ak, koks puikus laikas buvo!

Kupavina. Tai jūs visiškai atsisakot meilintis man?

Berkutovas. Visai. O jūs norėtumėt pakankinti mane, pažaisti? Nesiginkit! Jau aš matau iš jūsų akių. Na, dievai jūsų nematę. Palikite koketavimą kitiems garbintojams; jūs jų daug turėsite. Pasikalbėsime kaip žmonės, turį reikalų. Aš atvažiavau sodybos parduoti.

Kupavina. Ką jūs sugalvojote? Paveldėtinis dvaras...

Berkutovas. Tai kas, kad paveldėtinis? Pelno labai maža, jokios naudos jį laikyti, gryni pinigai man daugiau duos.

Kupavina. Ir jūsų niekas neriša prie jūsų gimtinės, jums nieko negaila čia?

Berkutovas. Gal būt, ir gaila, bet išskaičiavimas neleidžia.

Kupavina. Vis išskaičiavimai ir išskaičiavimai, o širdies — nė kiek.

Berkutovas. Atvėsta širdis metams bėgant, Eulampija Nikolavna. Pirkite mano dvarą.

Kupavina. Aš pinigų neturiu, be to, aš ir šeimininkė bloga.

Berkutovas. Jūs kukli. Pas jus viskas taip gerai, viskas puikiai, visur tvarka, švara.

Kupavina. Švara moterų sritis ir labai paprasta, o kaip vedamas ūkis, aš neturiu nė supratimo. Būva reikalų, kurie stovi aukščiau mano supratimo; aš turiu pasitikėti pašaliniais žmonėmis ir, žinoma, galiu būti apgauta.

Berkutovas. Kas gi, pavyzdžiui?

Kupavina. Štai ir dabar aš turiu reikalą, kuris man labai rūpi.

Berkutovas. Jei ne paslaptis, pasakykite.

Kupavina. Visai ne paslaptis; aš net norėjau pasitarti su jumis ir prašyti jūsų pagalbos.

Berkutovas. Su didžiausiu malonumu padėsiu jums, kiek man laikas leis. Koks reikalas?

Kupavina. Pasakoti per daug laiko užimtų, štai geriau perskaitykite laišką. *(Paduoda Murzaveckos laišką)*

Berkutovas *(perskaitęs laišką, atiduoda jį atgal)*. Perskaičiau.

Kupavina. Ką gi jūs pasakysite?

Berkutovas. Reikia sužinoti, ar didelė pretenzija, apžiūrėti dokumentus.

Kupavina. Aš girdėjau, dvidešimt penki tūkstančiai. O ką reikia daryti?

Berkutovas. Greičiau sumokėti pinigus, kad neprivestų iki proceso. Dėl visa ko reikia turėti trisdešimt tūkstančių. Turite tiek?

Kupavina. Ne, aš pinigų labai mažai turiu.

Berkutovas. Tai blogai.

Kupavina. Jūs mane gąsdinate.

Berkutovas. Visai negąsdinu; kam man jus gąsdinti? Aš tik aiškinu jums jūsų padėtį.

Kupavina. Tai kokia mano padėtis?

Berkutovas. Nepavydėtina. Jūs labai turtinga moteris, bet šitie trisdešimt tūkstančių taip gali suardyti jūsų turtą, kad jau niekada nebeatitaisysite.

Kupavina. Kodėl?

Berkutovas. Jūs turite arba užstatyti dvarą į banką...

Kupavina. Štai ir pinigai!

Berkutovas. Bet tada beveik visos pajamos išeis procentams, ir jums pačiai mažai beliks pragyventi.

Kupavina. Tai nereikia užstatyti.

Berkutovas. Tokiu atveju reikia parduoti dalį dvaro, pavyzdžiui, mišką. Jūs turite apie pusantro tūkstančio dešimtinių miško?

Kupavina. Kaip pusantro? Keturi tūkstančiai.

Berkutovas. Jei kitoje vietoje, tai būtų didžiulis turtas, o čia miškui kainos žemos: miško pirkliai duos jums po dešimt rublių už dešimtinę, vadinas, reikia parduoti jį beveik visą. O be miško dvaras skatiko tevertas. Gali sumokėti ir daugiau negu dešimt rublių, bet išsimokėtinai, kertant, o jums reikalingi pinigai tuoj. Štai kokia jūsų padėtis.

Kupavina. Taip, aš dabar matau.

Įeina liokajus

Liokajus. Vasilijau Ivanyčiau, jūsų matininkas klausia. Sakė, kad būtinai reikia jus matyti.

Berkutovas *(Kupavinai)*. Leiskite man jūsų akivaizdoje pasakyti Goreckiui dešimt žodžių, ne daugiau. Aš siunčiu jį į Vologdą matuoti mano dvaro miškų.

Kupavina. Labai prašau. *(Liokajui)* Pašauk!

Liokajus išeina

Mes pasikalbėti dar suspėsim.

Įeina Goreckis

ŠEŠTOJI SCENA

Berkutovas, Kupavina ir Goreckis

Berkutovas *(Goreckiui)*. Ko jums reikia?

Goreckis. Mane dėdė kviečia, liepė tuoj atvažiuoti. Kaip įsakysite?

Berkutovas. Jūs nežinote, kam?

Goreckis. Sako, reikalas yra.

Berkutovas *(pagalvojęs)*. Važiuokite ir darykite viską, ką jums įsakys. O tuo tarpu ruoškitės kelionei; jūs išplauksite ryt vidudienį garlaiviu. Rytą man būsite reikalingas; pasistenkit mane pamatyti anksčiau negu aš būsiu pas Meropą Davydovną; išeikite manęs pasitikti ant kelio.

Goreckis. Nors ir už penkių varstų, jei įsakysite.

Berkutovas. Taip toli nereikia. Tiktai pasistenkite, kad jūsų nepastebėtų; bendrai nebūkite labai atviras ir neplepėkite niekų. Jūs atidavėt penkiolika rublių Michailui Borisyčiui?

Goreckis. Tuoj sode atiduosiu. Pinigų man neduosite?

Berkutovas. Ryt rytą penkiasdešimt rublių, o dabar nė skatiko. Viso geriausio!

Goreckis lenkiasi ir išeina

SEPTINTOJI SCENA

Berkutovas, Kupavina

Berkutovas. Atleiskite. Su Goreckiu aš baigiau, ir tik jūsų paslaugoms.

Kupavina. Ar norit tęsti mūsų pasikalbėjimą? Paguoskite mane!

Berkutovas. Labai mielai, labai mielai. Aš stebiuos, kaip jūs iki šiol nesusitarėte su Murzavecka, juk jūs matotės su ja dažnai. Reikėjo nuodugniai viską išsiaiškinti, žodžiu nepasitikėkite, reikėjo kaip nors susitarti, palenkti ją nusileisti, išdėstyti keliais terminais, kad būtų galima atsilyginti be sunkumų ir be rūpesčių. Jūs, kaip matyti, nespėjote nuodugniai susipažinti nei su savo dvaru, nei su pajamomis, nei su įpareigojimais, kurie uždėti jūsų dvarui. Jūs pasakysite: „Aš vis dainavau." Puiku! Iš jūsų ir reikalauti daug negalima: jūs neprityrusi, jūsų padėtis jums nauja Bet negi pas jus, išskyrus parsidavėlį raštininką, nebuvo nei artimų, nei pažįstamų, kurie galėtų sutvarkyti jūsų dvaro reikalus? Negi neparodė niekas jums užuojautos, nedavė gero patarimo?

Kupavina. Davė.

Berkutovas. Na ir ką?

Kupavina. Aš nepaklausiau.

Berkutovas. Ir net neatsakėte į laišką...

Kupavina. Keistai atrodė laiškas, kuriame...

Berkutovas. Buvo viskas, kas jums reikalinga: draugiška užuojauta ir praktiški patarimai.

Kupavina. Jūs pykstate ant manęs?

Berkutovas *(su šypsena)*. Ne.

Kupavina. Tai įrodykite, kad nepykstate ir, nuoširdžiai patardamas, padėkite man.

Berkutovas. Tai mano pareiga. Bet ar priimsite jūs mano patarimą? Duokite žodį, kad jūs manęs paklausysite.

Kupavina. Surišti save žodžiu, nežinant...

Berkutovas. Nebijokite, aš patarsiu nesavanaudiškai: man rūpi vien jūsų nauda.

Kupavina. Tokiu atveju aš priimsiu. Ką gi jūs man patarsite?

Berkutovas. Greičiau ištekėkite!

Kupavina *(nustebusi)*. Ištekėti? Už ko?

Berkutovas. Už Murzaveckio.

Kupavina. Jūs mane įžeidžiate.

Berkutovas. Apie nieką kitą negalvojau, kaip tik apie jūsų gerovę.

Kupavina. Aš nežinau, kaip jie išdrįso! Meropos Davydovnos užuominos labai suprantamos buvo.

Berkutovas. Bet kodėl jiems nedrįsti? Tiesa, jis negirtinas

vyrukas, bet juk savo ydų jis nepastebi. Jis bajoras, dar jaunas, gali gauti kai ką iš tetos, ir negalima pasakyti, kad jūs su savo kraičiu būtumėte jam nepasiekiamai aukštai.

Kupavina. Jūs arba juokaujate, arba norite mane įžeisti.

Berkutovas. Nei viena, nei kita; kiekvienas protingas žmogus pasakys jums tą patį, ką aš.

Kupavina. Tai, jūsų nuomone, man vienintelė priemonė ištekėti už Murzaveckio?

Berkutovas. Ne vienintelė, bet geresnė, kad išsaugotumėte dvarą ir nenusmuktumėt.

Kupavina *(tvirtai)*. Tai tekėti? Aš jus galutinai klausiu?

Berkutovas. Taip, tekėkite! Gerai padarysite, labai gerai.

Kupavina. Koks abejingas jūsų tonas! Jūs kaip medikas pasmerkiate mirti be užuojautos.

Berkutovas. Tačiau, kada kreipiasi į mediką, tai iš jo ne užuojautos reikalauja, bet kad jis savo dalyką išmanytų ir duotų naudingą patarimą.

Kupavina. Aš galėjau tikėtis, spręsdama iš jūsų ankstyvesnio elgesio...

Berkutovas. Negailestingas laikas nuneša viską.

Kupavina. Ir iš paskutinio laiško...

Berkutovas. Už paskutinį laišką atleiskite! Važiuodamas čia neilgam ir tikriausiai paskutinį kartą, aš norėjau su visais maloniai susitikti ir palikti gerą įspūdį. Gal būt, aš persūdžiau, pasidariau banalus.

Kupavina. Tiktai?

Berkutovas *(šaltai)*. Tiktai. Jūs dar neatsakėte į Murzaveckos laišką?

Kupavina. Ne.

Berkutovas. Reikia atsakyti.

Kupavina. Aš nežinau ką.

Berkutovas. Tai nieko ypatinga. Jei norite, aš jums padėsiu. Aš ryt rytą būsiu pas Murzavecką ir pakalbėsiu apie jūsų reikalą; gal būt, jis ir ne toks baisus, kaip atrodo iš toliau. Jūs manimi pasitikite?

Kupavina. Aš prašau jus.

Įeina Lyniajevas

AŠTUNTOJI SCENA

Kupavina, Berkutovas, Lyniajevas

Lyniajevas. Vaikščiojau, vaikščiojau po sodą, dar blogiau, taip ir lenkia prie žemės.

Kupavina. Nuo šito išsigelbėti labai lengva. Mes su Vasilijum Ivanyčium eisim rašyti laišką Murzaveckai, o jūs galite įsitaisyti čia, kaip jums patinka. Šitą kambarį mano vyras tyčia įtaisė popietiniam poilsiui: langai į šiaurę, aplink žalumynai, tyla, minkštos sofos.

Lyniajevas. Kaip tik visa tai man ir reikalinga, kad būčiau visiškai laimingas.

Kupavina. Tai ir būkite.

Lyniajevas. Pasistengsiu.

Kupavina ir Berkutovas išeina

Kas ką besakytų, o viengungio gyvenimas labai malonus. Štai dabar, pavyzdžiui, jei aš būčiau vedęs, juk žmona neleistų miegoti. „Nemiegok, širdele, tau nesveika, tu nuo to tunki." O šito nė žinoti nenorėtų, kaip jos „širdelei" malonu užmigti, kai miegas ima ir akys merkiasi. *(Sėda ant sofos po langu)*

Glafira iš už portjeros žiūri į jį aistringu, plėšriu žvilgsniu kaip katė į pelę

O kaip gera pabusti viengungiui! Kai tik atmerki akis, pirmoji mintis, kad tu pats sau ponas, kad tu laisvas. Ne, aš nepataisomas viengungis; aš savo brangios laisvės nepakeisiu nė į jokius aksominių rankelių glamonėjimus. *(Lėtai lenkiasi prie priegalvio)*

Glafira, išėjus iš už portjeros, apkabina jį viena ranka už kaklo ir žiūri jam tiesiai į akis. Lyniajevas pasikeldamas žiūri į Glafirą su išgąsčiu

DEVINTOJI SCENA

Lyniajevas, Glafira

Glafira *(pakeldama skepetaitę prie akių)*. Ką jūs su manim padarėte?

Lyniajevas *(atsikėlęs nuo sofos ir trindamas akis)*. Aš? Ne, ką jūs su manim darote?

Glafira. Aš nežinau... aš proto netekau... aš neatsimenu nieko. O visu kuo jūs kaltas, jūs...

Lyniajevas. Nieko negalvojau, nieko nedariau.

Glafira. Ne, jūs... Aš jums sakiau...

Lyniajevas. Kuo aš kaltas, kuo?

Glafira. Aš jums sakiau, aš jus buvau įspėjusi, kad stipri aistra gali įsiliepsnoti manyje kiekvieną minutę... Aš tokia nervinga... Na štai, na štai!.. O jūs, žinodamas mano aistringumą...

Lyniajevas. Bet juk aš pagal jūsų įsakymą...

Glafira. Aš jums sakiau... o jūs išvedėte mane iš proto savo pagyrimais, bučiavote man rankas.

Lyniajevas. Bet juk tai žaidimas, Glafira Aleksiejevna... žaidimas.

Glafira. Aš jums sakiau, kad meilė nieko man nesuteiks, vien tik kančias. Aš juk jums sakiau, o jūs... Na, štai aš nemiegojau visą naktį, aš pamilau jus iki beprotybės.

Lyniajevas. Ak, štai kokia nelaimė! Na, atleiskite man!

Glafira. Aš jums sakiau, jei jau aš pamilsiu...

Lyniajevas. Taip, sakėte, rodosi... bet nusiraminkite.

Glafira *(nusiminusi)*. Jūs mane pražudėte.

Lyniajevas. Na, aš kaltas, aš atgailauju. Dėl dievo, atleiskite! Aš netyčia... *(Nori pabučiuoti Glafirai ranką)*

Glafira. Nesilieskite prie manęs!.. Aš tokia nervinga.

Lyniajevas. Bet leiskite pabučiuoti jūsų rankutę atsisveikinant. Ir važiuokite, važiuokite...

Glafira. Ak, ne, leiskite... nesilieskite!

Lyniajevas. Tik atsisveikinant! Aš vis dėlto žinosiu...

Glafira. Aš tokia nervinga.

Lyniajevas. Kad jūs manęs neniekinate. *(Ima Glafiros ranką)*

Glafira. Aš sakiau jums.

Lyniajevas. Juk jūs išvažiuosite? Išvažiuosite? Na ir važiuokite! *(Bučiuoja ranką Glafirai)*

Glafira. Ak, aš tokia nervinga... Ak, ak!.. *(Puola Lyniajevui ant kaklo, užsimerkia)*

Lyniajevas. Ką čia jūs? Glafira Aleksiejevna! Glafira Aleksiejevna!

Glafira *(atsimerkdama)*. Ak, čia eina, rodosi!

Lyniajevas. Jie vaikšto po terasą.

Glafira. Ak, ak! *(Užsimerkia)*

Lyniajevas. Glafira Aleksiejevna, Glafira Aleksiejevna, nesirūpinkit... jie čia neis.

Glafira. Jūs mane pražudėte... Ką pagalvos? Kur man pasidėti? Kito išėjimo nėra.

Lyniajevas. Tik jūs tyliau, ne taip garsiai, kitaip...

Glafira. Argi jie girdi? Paslėpkit mane, paslėpkit!

Lyniajevas. Bet kurgi man jus? Gal už drapiruočių?

Glafira. Bet štai jie eina... Jūs mane pražudėt...

Lyniajevas. Tyliau, dėl dievo, tyliau!

Glafira. Ak, ką jūs su manim padarėte? *(Puola jam ant kaklo ir užsimerkia)*

Tarpdury pasirodo Berkutovas ir Kupavina

DEŠIMTOJI SCENA

Lyniajevas, Glafira, Berkutovas, Kupavina, paskui liokajus

Berkutovas. Ką aš matau? Mano drauge!

Kupavina. Michailai Borisyčiau, Michailai Borisyčiau! Šit koks jūs! Ak, apsimetėlis!

Lyniajevas *(pro ašaras)*. Na, ką gi? Na, aš vesiu.

Įeina liokajus

Liokajus. Glafira Aleksiejevna, arkliai paduoti.

Glafira. Ak ir žmonės čia! Ką jūs su manim padarėte? Ką dabar Meropa Davydovna?

Kupavina. Ak, vargše! Tu lik pas mane!

Berkutovas. Nesirūpinkite! Aš ryt būsiu pas Meropą Davydovną, aš jai paaiškinsiu viską.

Lyniajevas *(vos neverkdamas)*. Na ką gi, aš vesiu. Tu taip ir pasakyk! Pasakyk, kad aš vesiu.

PENKTASIS VEIKSMAS

Pirmojo veiksmo dekoracijos

PIRMOJI SCENA

Pavlinas, įeina Čiugunovas

Čiugunovas. Sveikas, Pavlinuška!

Pavlinas. Sveiki, pone. Truputį ankstokai atėjote.

Čiugunovas. Taip įsakyta. Duokš tabokėlės!

Pavlinas *(paduodamas tabokinę)*. Prašau, pone!

Čiugunovas. Atsikėlė?

Pavlinas. Arbatą geria. Bet štai ir ji pati.

Įeina Murzaveckaja. Pavlinas išeina

ANTROJI SCENA

Murzaveckaja, Čiugunovas, paskui Pavlinas

Murzaveckaja. A, tu jau čia? Sveikas!

Čiugunovas. Sveika, motinėle Meropa Davydovna! Ar gerai išmiegojote?

Murzaveckaja *(sėsdama)*. Nieko. Sėsk!

Čiugunovas sėda

Išvaryti man tave reikėtų.

Čiugunovas. Už ką gi, motinėle?

Murzaveckaja. Prašom dievą gelbėti mus nuo velnio pagundų, o velnias tai tu.

Čiugunovas. Kur čia man, geradare! Protelio tokioms pareigoms nepakaktų. Kad tik jums mokėčiau įtikti, daugiau nieko nė nenoriu.

Murzaveckaja. Laišką gavau.

Čiugunovas. Klausau.

Murzaveckaja. Atvažiuos šiandieną. Ne juokais išsigando karalaitė.

Čiugunovas. Tur būt, dovanosite?

Murzaveckaja. Ne, atkeršysiu, atkeršysiu. Nuodėmę sielai užsitrauksiu, bet atkeršysiu. *(Stukteri lazda)*

Čiugunovas. Kuo atkeršysite? Jūs tiktai grasinate. O kas dabar grasinimo bijo?

Murzaveckaja. Tavo pareiga velniškus dalykus sugalvoti! Ką tu gali man pasiūlyti, sakyk!

Čiugunovas. Kam sakyti, jei pykstate.

Murzaveckaja. Ne, sakyk! Tu žinai, aš atkakli; jei jau liepiu, tai sakyk!

Čiugunovas. Kaip jūs sau norite, aš manau, kad dovanoti negalima. Šitaip pajuokti savo geradarę!

Murzaveckaja. Taip, taip, taigi!

Čiugunovas. Visi mūsų gubernijoje pažįsta jus! Koks bebūtų Apolonas Viktoryčius, bet jis jūsų sūnėnas. Lengva pasakyti: Meropos Davydovnos sūnėnas! Bet ar daug tokių yra?

Murzaveckaja. Na štai, žiūrėk, kokia hercogienė atsirado!

Čiugunovas. Pati kvietė; jūs čia laukiate atsakymo, nerimaujate, o ten jam liokajai beveik per sprandą.

Murzaveckaja. Taip, taip. *(Balsiai)* Apolonai, ateik čia!

Čiugunovas. Į ką tai panašu, susimildami!

Įeina Murzaveckis, apsirengęs medžiokliškai, rankose šautuvas

TREČIOJI SCENA

Murzaveckaja, Čiugunovas ir Murzaveckis

Murzaveckaja. Kur tu taip pasirengęs?

Murzaveckis. Slankos pasirodė soduose, nušauti reikia.

Murzaveckaja. Kupavina pati tave kvietė?

Murzaveckis. Pati, ma tant; aš jums tada sakiau.

Murzaveckaja. Bet, gal būt, šiaip, tarp ko kita?

Murzaveckis. Tarp ko kita! Tiesiog ant kaklo puolė, aš ją stabdžiau, sakiau: lese, negerai!

Čiugunovas. Štai, štai kokia ji!

Murzaveckaja. Gal būt, Apolonas ir meluoja, o vis dėlto nors kiek yra ir tiesos.

Murzaveckis. Viskas tiesa, ma tant.

Murzaveckaja. Na, o paskui kas?

Murzaveckis. O toliau — malior. Maža to, kad neleido, bet dar liokajų sargybą pastatė. Ir jei ne mano Tamerlanas — na, adjo, mon plezir! Tiek jūs mane ir bebūtumėte mačiusi, ma tant. Liūtas, o ne šuo: vieną už gerklės, kitą už gerklės, na, ir išsibėgiojo, ir aš gyvas. Šuo — draugas. *(Švilpia)* Tamerlanai, sa! Draugas vienintelis!

Murzaveckaja. Nereikia, nereikia, apkurtinai. Eik!

Murzaveckis išeina į prieškambarį

KETVIRTOJI SCENA

Murzaveckaja ir Čiugunovas

Murzaveckaja. Kaip visa tai pavadinti, Vukolai, a?

Čiugunovas *(uostydamas taboką)*. Pajuoka.

Murzaveckaja. Kieno pajuoka?

Čiugunovas. Jūsų, aiškus dalykas.

Murzaveckaja. Atkeršyti jai tai atkeršysiu, jau rasiu tam progą, nemirsiu, kol neatkeršysiu, bet daug maloniau būtų, jei dabar galėčiau išlieti savo pyktį.

Čiugunovas. Būtinai dabar, kam atidėlioti? Dar galite užmiršti.

Murzaveckaja. Neužmiršiu aš, mielasis, neužmiršiu niekada.

Čiugunovas. Jie dabar, tur būt, juokiasi su Lyniajevu.

Murzaveckaja. Bet ko tu mane erzini, kliautininke? Ar tam aš tave pasikviečiau.

Čiugunovas. Kuo aš jus erzinu? Jūs pati žinote, kad juokiasi.

Murzaveckaja. Jauna menkaprotė bobšė juokiasi iš mūsų kaip iš kvailių, o mes, seni galvočiai, sėdime ir nieko padaryti jai negalime.

Čiugunovas. Viską galime padaryti, viską.

Murzaveckaja. Ką? Tegu atvažiuoja ir atsiprašo, štai ko man reikia!

Čiugunovas. Ir tą galima.

Murzaveckaja *(suduodama lazda į žemę)*. Giries, tiktai giries, tu, kanceliarijos žiurke.

Čiugunovas. Klaupte atsiklaups.

Murzaveckaja. Sakau, neerzink... Matai lazdą!

Čiugunovas. Padėkosite, o ne lazdą siūlysite.

Murzaveckaja. Na, velnie įkūnytas, kokias tu kibeles esi numatęs, sakyk!

Čiugunovas *(išsiimdamas popierių)*. O štai šitą parodykite jai, tegu pažiūri!

Murzaveckaja *(paėmus popierių)*. Kas čia? Laiškas Apolonui?

Čiugunovas. Malonėkite perskaityti.

Murzaveckaja *(skaito)*. „Gerbiamasis pone Apolonai Viktoryčiau! Turėdamas reikalų su jūsų mirusiu tėvu, aš likau jam skolingas įvairiais laikotarpiais iki trisdešimt tūkstančių, ką jūs galite matyti iš kontoros knygų ir sąskaitų, jei tokios yra užsilikusios. Bet labai gali būti, kad dėl žinomo jūsų tėvo netvarkingumo, jo raštuose nėra likę jokių mano skolų pėdsakų. Aš šito neslepiu ir noriu, kad jums būtų atlyginta, tam ir pridedu prie šio laiško teisinės formos dokumentą..." Tai štai ką tu sugalvojai! O apie Sibirą pamiršai?

Čiugunovas. Koks čia nelabasis! Tik ir girdžiu iš visų pusių: Sibiras, Sibiras!

Murzaveckaja. Darbai tavo, mielasis, tokie; todėl ir girdėti dažnai tenka.

Čiugunovas *(išėmęs iš kišenės vekselius)*. Štai ir vekseliai!

Murzaveckaja. Jau sutvarkyti? Ne. Vukolai, tavyje šėtonas sėdi. Kaip jus, tokius iskarijotus, žemė pakenčia. O kokią čia knygą turi?

Čiugunovas. Sena, kontoros; čia ir sąskaitos yra. Sandėly mes ją suradome, sudrėko ji, dėmelėmis nuėjo. Vekseliai joje visą naktį išgulėjo, bet ir dabar tegu guli ir blanksta, nes rašalas švie-

žlas. Čia jiems ir vieta. *(Ima vekselius)* Pažiūrėkite, koks švarumas!

Murzaveckaja Ko čia žiūrėti? Šėtonas tau padeda.

Čiugunovas. Tik tiek ir girdžiu iš jūsų. *(Deda vekselius į knygą ir atiduoda Murzaveckai)*

Murzaveckaja. Kaipgi ne šėtonas? Argi pats žmogus tokiai šlykštybei ryšis? Nors ir pasiryžtų, bet vienas, be šėtono, neįstengtų.

Čiugunovas. Maniau, kad įtiksiu, o jūs barate. Štai koks mano gyvenimas!

Murzaveckaja. Nezirsk!

Čiugunovas. Tikrai! Geriau atiduokite atgal, aš juos sunaikinsiu.

Murzaveckaja. Na, kaipgi neatidavęs! Sakyk, žiurke, ką man su jais daryti?

Čiugunovas. Kai Eulampija Nikolavna atvažiuos, jūs parodykit jai vekselius ir griežtai pareikalaukite. Štai apmokėkite, vadinas, nedelsdama, nes kitaip pradėsime procesą. Na, jau čia ji visa jūsų rankose, ką norite, tą su ja ir darykite.

Murzaveckaja. Na taip, na taip! Pagąsdinti tiktai, negi teismui juos patieksi? Juk jie netikri. *(Deda knygą ant stalo)*

Čiugunovas. Kaip padaryti — net malonu žiūrėti! Ak! Ryt patiekus juos taikos teisėjui — tą patį vakarą bus vykdomasis raštas. O dabar jūs tiktai laiškus rašote, grasinate, įspėjate... Gal ir įgaliojimą mano sunaikins.

Murzaveckaja. Prieš savo ponią! Geras ūkvedys!

Čiugunovas. Aš jau apsirūpinau, dyklaukiui pinigų įsigijau. Ko man jos gailėtis? Visus trisdešimt tūkstančių išieškokite, o man dvidešimt procentėlių.

Murzaveckaja. Bet kaip tu drįsai ir išsižioti! Kam tu tai sakai? Kilniai damai tokias niekšybes siūlai! Tau per plikę tik tvoti. Verta. *(Įsiklausydama)* Ar nebus kažkas atvažiavęs? Eik, užkąsk ko nors! Aš tave paskui pašauksiu.

Čiugunovas išeina. Įeina Pavlinas

Pavlinas. Vasilijus Ivanyčius Berkutovas.

Murzaveckaja. Kas toks Berkutovas? Taip, taip, taip, atsimenu. Prašyk!

Pavlinas išeina. Įeina Berkutovas

PENKTOJI SCENA

Murzaveckaja ir Berkutovas

Berkutovas. Turiu garbės prisistatyti! Teikiatės atsiminti?

Murzaveckaja. Na, kaip, mielasis Vasilijau Ivanyčiau, neatsiminsi! Maloniai prašau sėsti.

Berkutovas sėda

Seniai atvažiavote?

Berkutovas. Prieš tris dienas vakare. Atleiskite! Vakar norėjau užsukti pas jus, bet buvau labai pavargęs iš kelionės. Dar Peterburge įsipareigojau, kad, atvažiavęs čia, nė kiek neatidėliodamas, prisistatysiu jums pareikšti savo pagarbą ir pranešti, kad kalbos apie jūsų šventąjį gyvenimą, apie jūsų geradarybes, pasiekė jau ir sostines.

Murzaveckaja. Dėkoju, mielasis!

Berkutovas. Be to, man, kaip atvažiavusiam, įdomu susipažinti su gyvenimu mūsų gubernijoje, o iš ko gi aš galiu gauti labiau patikimų žinių ir labiau teisingų atsiliepimų, jei ne iš jūsų?

Murzaveckaja. O kas labiau gali žinoti mūsų reikalus, jei ne aš?

Berkutovas. Kaip čia zemstva, Meropa Davydovna?

Murzaveckaja. Na, ką gi! Šiaip taip dirba.

Berkutovas. O ką, negali paprašyti jūsų patarimo?

Murzaveckaja. Jie patys galvočiai, važiuos jie pas senę, kaipgi!

Berkutovas. Sakysim, kad tarp jų yra žmonių ir nekvailų, bet jūs daugiau patyrusi, geriau pažįstate liaudies gyvenimą ir čionykščio krašto reikalus; iš jūsų jie gali pasimokyti. Ne, jei aš pradėčiau tarnauti čia...

Murzaveckaja. O kas trukdo?

Berkutovas. Reikalai nebaigti. Aš, suprantama, statyčiau savo kandidatūrą į žymesnes tarnybas.

Murzavèckaja. Na ir labai prašome! Štai mes greitai rinksime bajorų vadovą, zemstvos valdybos pirmininką.

Berkutovas. Aš juk tik tam sakau, Meropa Davydovna, kad, jei aš tarnaučiau, be jūsų patarimo nieko nedaryčiau.

Murzaveckaja. Klausyk, Vasilijau Ivanyčiau, jau atleisk man, senei, statyk savo kandidatūrą!

Berkutovas. Manęs paties dievas nenuskriaudė protu, o dar su jūsų patarimais... tada visa gubernija būtų mudviejų rankose.

Murzaveckaja. Sakau tau, statyk kandidatūrą! Ko tau bijoti?

Berkutovas. Man bijoti nėra ko: aš čia su visais geruoju. Nors Lyniajevo ir visos jų kompanijos vaikiškumui aš ir nepritariu, o vis dėlto nesipykstu ir su jais.

Murzaveckaja. Tikrai vaikiškumas, labiausiai tinkamą žodį tu pasakei.

Berkutovas. Suprantama, aš savo siela visada būsiu su jumis, jūsų partijoje.

Murzaveckaja. Na, tai mes tave ir užrašysim; vadinas, mūsų pulkas padidėjo.

Berkutovas. Aš pagalvosiu, Meropa Davydovna, pagalvosiu. Leiskite jums patarnauti. Aš atsivežiau keletą dvasinio turinio knygų...

Murzaveckaja. Būk malonus, paskolink!

Berkutovas. Aš jas jums padovanosiu. *(Atsikėlęs)* Turiu garbės atsisveikinti. Man dar reikia padaryti mieste keletą vizitų. Aš dar užvažiuosiu pas jus ne vieną kartą, jei leisite. Tiek daug pamokančio jūs pasakote. *(Lenkiasi)*

Murzaveckaja. Labai prašom, bet kuriuo metu.

Berkutovas. Ak, atleiskite! Aš turiu į jus nedidelį prašymą.

Murzaveckaja. Kokį, mielasis? Mielai patarnausiu kuo galiu.

Berkutovas. Mano kaimynė Eulampija Nikolavna pavedė man kai ką sutvarkyti. Dalykas nesvarbus.

Murzaveckaja. Kaip nesvarbus? Be reikalo ji taip galvoja.

Berkutovas. Pirmiausia, ji atsiprašo, be to, ir pati šiandieną atvyks pas jus.

Murzaveckaja. Šitaip tai kas kita, seniai būtų susipratusi.

Berkutovas. O kas dėl jos vyro skolos jūsų mirusiam broliui arba dabar jūsų sūnėnui, tai nežinia, ar yra pripažinęs ponas Kupavinas tą skolą.

Murzaveckaja. Yra pats pripažinęs, yra, kaipgi.

Berkutovas. Iš kur jūs žinote?

Murzaveckaja. Laiškas yra.

Berkutovas. Klausykite, Meropa Davydovna, ir jūs tuo tikite?

Murzaveckaja. Bet kaip netikėsi, jei ir dokumentai ir viskas pas mane čia?

Berkutovas. Kokie jie niekšai! Ką jie su jumis daro?

Murzaveckaja. Kas taip, kas?

Berkutovas. Sūnėnas jūsų, Apolonas, ir kompanija.

Murzaveckaja. Bet jūs neužsimirškit, gerbiamasis ponel Jūs mano namuose.

Berkutovas. Ne, vykite jį, vykite visus juos greičiau!

Murzaveckaja. Jis bajoras... Jei jis girdėtų! Bet ir aš.. juk aš jo teta. Arba malonėkite nutilti...

Berkutovas. Klausykite! Aš jus suprantu, jūsų tokia mylinti širdis, jūs ir neįtariate visos niekšybės...

Murzaveckaja. Ne, atleiskit mane nuo tokių kalbų! Būkite malonus, atleiskite! Prašau jus, atleiskite.

Berkutovas. Kas jie! Jiems nėra ko nustoti. O tokią damą, garbingą, matyti teisiamųjų suole! Visa gubernija žiūrės...

Murzaveckaja *(su išgąsčiu)*. Kaip, teisiamųjų suole?

Berkutovas. Aš jums tuoj paaiškinsiu: slėpti nėra ko; jau visa tai dabar daugeliui žinoma; ryt pasieks prokurorą, prasidės tardymas. Svarbiausias kaltininkas, Goreckis, nieko neslepia, jį, tur būt, greitai suims.

Murzaveckaja. Bet kas čia yra, kas?

Berkutovas. Padaryti netikri vekseliai mirusio Kupavino vardu, tai padaryta vakar; aš įtariu jūsų sūnėną, negi jus įtarsi, iš tikrųjų.

Murzaveckaja. Ne, ne, ne mane, ne mane.

Berkutovas. Parašė Kupavino vardu laišką jūsų sūnėnui ir du vekselius, surado sandėlyje seną kontoros knygą ir įdėjo juos tenai. *(Pamatęs ant stalo knygą)* Štai į tokią knygą. *(Ima knygą ir atskleidžia)* Bet štai jie čia. Ir knygoj sąskaita išvesta... išskutimai, pataisymai. Puiku! Daiktiniai įrodymai...

Murzaveckaja. Mielasis, nepražudyk!

Berkutovas. Dabar mano svarbiausias rūpestis: gelbėti jus.

Murzaveckaja. Gelbėk, mielasis, gelbėk! Iki žemės nusilenksiu!

Berkutovas. Nesirūpinkite! Aš visas pastangas padėsiu panaikinti tą bylą. Labai jūsų gaila. Kuo jūs kalta?

Murzaveckaja. Niekuo, brangusis, niekuo.

Berkutovas. Dar yra laiškas, pagal kurį jūs gavote tūkstantį rublių.

Murzaveckaja. Jau nebeatsimenu, brangusis, nebeatsimenu; atmintis labai susilpnėjo.

Berkutovas. Aš jums priminsiu. *(Išėmęs iš kišenės laišką)* Štai jis! Jis to paties meistro. Jūs turėsit pinigus grąžinti.

Murzaveckaja. Kurgi aš paimsiu, jau aš juos visus išdalinau vargšams, jie dabar dievui meldžiasi... juk nebeatimsi iš jų

Berkutovas. Suprantama, jūs buvot suklaidinta; bet ką gi daryti, grąžinti teks, jei byla pasieks teismą. Bet jūs kol kas nesirūpinkit, išmeskit visa tai iš galvos.

Murzaveckaja. Labai džiaugčiausi išmetusi, bet neina. Pritrenkė ir sako: išmeskite iš galvos!

Berkutovas. Pralinksmėkite! Pakalbėkime apie ką nors kita.

Murzaveckaja. Bijau aš, balandėli, Apygardos teismo; baisu, kaip bijau.

Berkutovas. Na, gal byla kaip nors ir susitvarkys. Štai jums naujiena: Lyniajevas pasiūlė ranką Glafirai Aleksiejevnai.

Murzaveckaja. Tuščia jų! Kažkodėl širdis taip ir dreba... Sugavo visgi jinai jį!

Berkutovas. Ir, rodosi, labai vikriai.

Murzaveckaja. Taip jam ir reikia! Nieko, man jo negaila! Širdis taip ir nenurimsta... O jūs nevedęs?

Berkutovas. Nevedęs.

Murzaveckaja. Tai kodėl nevedate?

Berkutovas. Pradžioje reikalai trukdė, o dabar nuotakos nerandu. Išpirškite!

Murzaveckaja. Ką gi tau išpiršti? Štai jau smilkiniai pražilę. Tavo kaimynė Eulampija Nikolavna, geresnės nerasi...

Berkutovas. Ji, rodos, nelabai palanki man, o aš nieko prieš.

Murzaveckaja. Tai piršti, ar ką?

Berkutovas. Na, kad ir nepiršti, bet paprašyčiau jus pakalbėti su ja meiliau, sužinoti jos nuomonę, patarti jai.

Murzaveckaja. Na, jau nemokyk, aš šitam darbui ne kvailesnė už tave. Tiktai tu man padėk šitoj bėdoj. Tas tūkstantis rublių...

Berkutovas. Jūs man, o aš jums. Eulampija Nikolavna turi tuoj atvažiuoti, o su ja kartu ir Glafira Aleksiejevna, ir Lyniajevas.

Murzaveckaja. Tai jau tu man atleisk, aš eisiu duoti nurodymų. Reikia pusryčius paruošti ir kavą, sužadėtinį priimti; juk giminaitis bus.

Berkutovas. Manim nesirūpinkite! Man reikia tuoj pamatyti Čiugunovą.

Murzaveckaja. Tas niekšas čia. Aš jį tuoj atsiųsiu. Vukolai, Vukolai! Štai jis. *(Išeina)*

Įeina Čiugunovas

ŠEŠTOJI SCENA

Berkutovas ir Čiugunovas

Berkutovas. Sveiki, Vukolai Naumyčiau! *(Paduoda ranką)*

Čiugunovas. Mano pagarba, Vasilijau Ivanyčiau! Ar seniai teikėtės atvažiuoti?

Berkutovas. Neseniai. Labai malonu jus matyti. Kaip gyvuojate, Vukolai Naumyčiau?

Čiugunovas. Dievas laiko, Vasilijau Ivanyčiau, nesiskundžiu.

Berkutovas. Labai džiaugiuos. Ar aš jūsų neatitrauksiu nuo darbo? Norėčiau pasikalbėti su jumis keletą minučių.

Čiugunovas. Kiek tik jums patinka. Pasiruošęs patarnauti.

Berkutovas. Aš noriu, gerbiamasis Vukolai Naumyčiau, surinkti kai kurias žinias apie čionykštę vietovę.

Čiugunovas. Taip? *(Išsiėmęs tabokinę)* Galima pasiūlyti?

Berkutovas. Neuostau, bet dėl visa ko malonėkite! *(Uosto)* Kuo ji kvepia?

Čiugunovas. Jazminu. Tyčia auginu: ir gėlę malonu turėti kambary ant lango, ir kvapas. Gera taboka pradėjo išeiti iš mados. Anksčiau buvo taboka, pavadinta: „Meilės rinkinys", — tai bent taboka buvo, Vasilijau Ivanyčiau... Tai ko jūs norite dėl vietovės?

Berkutovas. Matote, kalba apie Sibiro geležinkelį, mes, vietiniai dvarininkai, suinteresuoti šituo reikalu, — ir jei nėra jokių fizinių kliūčių, kalnų, pavyzdžiui...

Čiugunovas. Kliūčių ir kalnų nėra, visa gubernija lyguma. O ką gi mes gabensime į Sibirą, kokius produktus?

Berkutovas. Produktai yra, Vukolai Naumyčiau!

Čiugunovas. Įdomu kokie?

Berkutovas. Aš manau, jums teko skaityti laikraščiuose, kad pastaruoju laiku pradėjo atsirasti daug išeikvojimų, netikrų vekselių, visokių suklastojimų ir bendrai įvairių rūšių grobstymų. Na, surandami ir kaltininkai visų šitų operacijų; tai štai tuos produktus mes ir siųsime į Sibirą, Vukolai Naumyčiau.

Čiugunovas. Teikiatės juokauti.

Berkutovas. Kokie čia juokai! Nereikia nė toli ieškoti, ką tik vienas jaunuolis pats prisipažino, kad pridarė netikrų vekselių.

Čiugunovas *(linguodamas galvą)*. Sakykite tiktai, kokie dalykai vyksta pasauly!

Berkutovas. Kaip čia jo pavardė? Goreckis, rodos.

Čiugunovas. Goreckis... atsiprašau! Yra toks, yra... girdėjau.

Berkutovas. Jis sako, kad jį privertė, ir juodraščius pateikė, iš kurių jam nurašyti liepė.

Čiugunovas. Be reikalo žmones painioja! Nesuprantu. Juk jam ne lengviau nuo to bus. Jaunas dar.

Berkutovas. Jis dar prisipažino, kad ponios Kupavinos vardu rašė vekselį, o Eulampija Nikolavna šiandien pareiškė, kad pagrobtas jos pasirašytas vekselio blankas.

Čiugunovas. Tokie reikalai!

Berkutovas. Štai kas, Vukolai Naumyčiau, ar ne pas jus vekselis? O jei ne pas jus, tai atneškite jį greičiau!

Čiugunovas. Ne, kam gi. Aš jums labai dėkingas, Vasilijau Ivanyčiau.

Berkutovas. Už ką gi?

Čiugunovas. Įspėjote. Aš dabar vekselį sunaikinsiu. Tegu Goreckis kalba, ką nori, aš nė žinoti nieko nežinau, nieko neturėjau.

Berkutovas. Gaila, jums nors ir ne visą sumą, bet vis dėlto ką nors reiktų gauti pagal tą vekselį.

Čiugunovas. Taip, žinoma, Vasilijau Ivanyčiau, reiktų. Juk koks kilnus mano pasielgimas! Išduoda pasirašytus vekselio blankus be jokio reikalo. Kitas kažką padarytų... Kas gi nori savo laimės atsisakyti?

Berkutovas. Teisingai, Vukolai Naumyčiau, teisingai. Bet ir Eulampiją Nikolavną reikia nubausti, kad ji ateity būtų atsargesnė.

Čiugunovas. Reikia nubausti, Vasilijau Ivanyčiau, reikia. Kaip tai galima pasirašytą blanką išduotil Iš karto gali dvarą atimti. Stai aš tik tris tūkstančius užrašiau, o juk ar kiekvienas toks sąžiningas kaip aš?

Berkutovas. Truputį numažinkite vekselio vertę, Vukolai Naumyčiau; parašykite, kad dalis įmokėta, o likusius Eulampija Nikolavna sumokės. Paimkite vekselį! Stai rašalas ir plunksna!

Čiugunovas. Klausau. *(Išsiima vekselį, užsideda akinius, ima plunksną)* Kaip rašyti įsakysite, Vasilijau Ivanyčiau?

Berkutovas. Pagal šitą vekselį gauta du tūkstančiai...

Čiugunovas. Tik tūkstantį rublių paliekate. Mažoka, Vasilijau Ivanyčiau.

Berkutovas. Ne, ir tūkstančio rublių per daug, Vukolai Naumyčiau.

Čiugunovas. O, koks kilnumas iš mano pusės!

Berkutovas. Stai mes jį ir įvertinsim, kaip reikiant. *(Diktuoja)* Gauta du tūkstančiai penki šimtai...

Čiugunovas. Tiktai penki šimtai! Tai jau truputį skaudu.

Berkutovas. Ir ne penki šimtai, o mažiau. Rašykite, rašykite! Du tūkstančiai penki šimtai penkiasdešimt rublių. Kodėl aš pridėjau tuos penkiasdešimt rublių, aš jums pasakysiu paskui. Likusius gausite.

Čiugunovas *(įsidėjęs vekselį į kišenę)*. Nuolankiausiai dėkoju jums, iš visos širdies reiškiu jums padėką.

Berkutovas. Kai jūsų sūnėnas papasakojo man visus reikalus ir jūsų juodraščius pristatė, aš iš pradžių norėjau važiuoti pas prokurorą.

Čiugunovas. Kam pas prokurorą? Koks išskaičiavimas jums, Vasilijau Ivanyčiau, į tokius nešvarius reikalus veltis. Tiktai gėda.

Berkutovas. O paskui nusprendžiau pirma pasikalbėti su Meropa Davydovna ir su jumis.

Čiugunovas. Labai gerai ir rimtai pasielgėt. Ar mažai darbų prokuroras turi ir be mūsų!

Berkutovas. O kad jūsų sūnėnas neplepėtų čia, ko nereikia... Jis toks nenuorama.

Čiugunovas. Padūkęs vaikezas!

Berkutovas. Aš jį išsiunčiau į Vologdą apeiti mano miškus; jis jau dabar puškuoja garlaiviu. Kelionei aš jam daviau penkiasdešimt rublių, o juk tai buvo jūsų pareiga, Vukolai Naumyčiau; štai tuos penkiasdešimt rublių aš iš jūsų ir išskaičiavau.

Čiugunovas. Labai gerai. Ar ilgai paviešėsit pas mus, Vasilijau Ivanyčiau?

Berkutovas. Dar nežinau. Kaip reikalai leis.

Čiugunovas. Jei bus koks reikaliukas, tai neaplenkite kaip seno pažįstamo.

Berkutovas. Būtinai, Vukolai Naumyčiau, būtinai.

Čiugunovas. Štai svečiai, tur būt. Iki malonaus pasimatymo. *(Išeina)*

Įeina Kupavina ir Anfusa; iš svetainės ateina Murzaveckaja

SEPTINTOJI SCENA

Berkutovas, Murzaveckaja, Kupavina ir Anfusa

Murzaveckaja *(Kupavinai)*. Na, štai ir gerai padarei, kad atvažiavai, mano miela. Vyresniuosius gerbk!

Kupavina. Aš labai gailiuos, Meropa Davydovna, kad daviau progos jums būti nepatenkintai.

Murzaveckaja. Kas sena atsimins, tam akį lauk.

Berkutovas. Eulampija Nikolavna, aš jūsų pavestą reikalą sutvarkiau.

Kupavina. Dėkoju jums.

Berkutovas. Meropa Davydovna ir jos sūnėnas laiko save visiškai patenkintais ir jokių pretenzijų jums daugiau neturi. Ar taip, Meropa Davydovna?

Murzaveckaja. Jis tiesą sako. Siųsk tokius advokatus, tai visada sausa iš vandens išeisi.

Kupavina. Vadinas, aš už viską esu jums skolinga. Kiekgi aš jums privalau?

Berkutovas. Susiskaitysim vėliau, Eulampija Nikolavna.

Murzaveckaja *(Berkutovui)*. Eitumei ko nors užkąstil Jau kuris gi laikas; tur būt, iš ryto kaip iš namų?.. Eik, motin Anfusa, pašeimininkauk už manel Mes tuoj ateisim.

Anfusa. Tai jau... iš kelionės... ir aš jau...

Berkutovas ir Anfusa išeina

AŠTUNTOJI SCENA

Murzaveckaja ir Kupavina

Murzaveckaja. Atleisk, mano drauge, kad aš taip griežtai pasielgiau su tavim. Aš juk iš meilės.

Kupavina. Nesuprantu, kuo aš kalta... Jūs taip grasinate...

Murzaveckaja. Ir visada grasinsiu, visada. Ne, tu kalta, kalta: man širdį skauda žiūrint į tave. Dar ne taip reikia tave pagąsdinti.

Kupavina. Bet kuo gi aš nusikaltau?

Murzaveckaja. Kam gyveni viena? Kodėl neišteki? Ar tai gera? Tiktai reikalus painioji ir dvarą ardai. Čiugunovas bloga parama.

Kupavina. Bet juk jūs pati jį rekomendavot.

Murzaveckaja. Argi į juos įlįsi? O jis, pasirodo, gerokas sukčius.

Kupavina *(pagalvojus)*. Ne, kaip norite, aš už jo netekėsiu, aš nejaučiu jam jokio palankumo.

Murzaveckaja. Kam?

Kupavina. Apolonui Viktoryčiui.

Murzaveckaja. Bet kas tave verčia? Aš maniau, kad tu jį myli; o jei ne, tai ir nereikia. Tavo valia, rinkis, kokį nori.

Kupavina. Iš ko gi rinktis?

Murzaveckaja. Pagalvok! O tu sutiktum, jei atsirastų geras žmogus?

Kupavina. Kodėl ne? Aš ir pati matau, kad mano šeimininkavimas blogas.

Murzaveckaja *(tyliai)*. Berkutovas ilgai čia gyvens?

Kupavina. Ne, jis tik kelioms dienoms. Bet jis man visai abejingas.

Murzaveckaja. Gaila. O aš jau...

Kupavina. Kaip galima siūlytis!

Murzaveckaja. Na, o jei jis pats...

Kupavina. Ne, jam reikia turtingesnės.

Murzaveckaja. Ak, dieve mano! Maža kas gali atsitiktil Staiga kokia nors fantazija!

Kupavina. Nežinau.

Murzaveckaja. Suprantama, jei jis tik kelioms dienoms atvykęs ir visai nesimeilina...

Kupavina. Nė kiek. Nė nemano.

Murzaveckaja. Tai nėra kas veikti. Žinai ką? Ar neturi jis Pitery kokios?

Kupavina. Tur būt.

Murzaveckaja. Kokią nors vokietę. Na, mudvi nors taip pasikalbėkime... o jei jis?

Kupavina. Iš tikrųjų, aš nežinau, ką jums atsakyti.

Murzaveckaja. Bet kam čia gėdytis? Man gali atvirai sakyti!

Kupavina. Bet kam jums?

Murzaveckaja. Argi tu manęs nepažįsti? Mano aistra žinoti viską pasauly ir kištis į visus reikalus, kur manęs neklausia.

Kupavina. Kodėl turėčiau nesutikti? Aš su malonumu.

Murzaveckaja. Štai ir gerai. *(Garsiai)* Vasilijau Ivanyčiau, eik čia!

Kupavina. Ak, atleiskite! Ką jūs!

Murzaveckaja. Tylėk jau! Man tiktai tavo norą reikėjo sužinoti; tu man brangi, o į juos nėra ko žiūrėti! Aš moku su jais elgtis, štai pamatysi! Tiktai jau atsimink rusų priežodį: davęs žodį, ištesėk, o nedavęs, nedrebėk. Vasilijau Ivanyčiau!

Įeina Berkutovas

DEVINTOJI SCENA

Murzaveckaja, Kupavina, Berkutovas

Berkutovas. Pasiruošęs visada, su didžiausiu malonumu.

Murzaveckaja. Telaimina jus dievas!

Berkutovas. Ką reiškia šitie jūsų žodžiai, Meropa Davydovna?

Murzaveckaja. O tai, kad aš tave apvesdinti noriu. Iš tokio gyvenimo tik dūmai be ugnies.

Berkutovas. Per daug valdžios man norite parodyti, Meropa Davydovna.

Murzaveckaja. Atleisk, balandėli! Matau aš tavo našlystę, giminių neturi, privalo gi kas nors ir tavimi pasirūpinti.

Berkutovas. Gerai, kad aš myliu Eulampiją Nikolavną, ir myliu seniai, o jei ne taip būtų buvę, jūs būtumėt pastačiusi mus į keblią padėtį.

Murzaveckaja. Į keblią padėtį? Klysti. *(Stuksi lazda)* Klysti, sakau tau. Aš geriau už jus žinau, ko jums reikia: ko tau reikia, ko jai. Jos širdį aš pažįstu; į ją aš kaip į veidrodį žiūriu: štai aš dabar matau, kad ji tave myli. Ir tau laikas surimtėti. Gal pinigų didelių ieškai? Tai gėda! Širdies ieškok!

Berkutovas. Klausau, Meropa Davydovna, klausau!

Murzaveckaja. Jūs, piteriečiai, manote, kad jūsų nė ranka nepasieksi, kad jums čia pas mus nė poros nėra, o štai yra.

Berkutovas *(nulenkęs galvą)*. Eulampija Nikolavna!

Murzaveckaja *(Kupavinai)*. Ko tyli? Na, tai aš už tave atsakysiu. Ji su didžiausiu džiaugsmu.

Kupavina. Aš moteris paprasta, gudrauti negaliu; aš nemokėjau slėpti savo jausmų nuo Meropos Davydovnos, neslėpsiu ir nuo jūsų.

Berkutovas. Dėkoju jums už laimę, kurią jūs man suteikiate. *(Bučiuoja Kupavinai ranką)* Prašau jus skirti mane savo ūkvedžiu: tai neatidėliotinas reikalas.

Kupavina. Labai prašau.

Įeina Čiugunovas

DEŠIMTOJI SCENA

Murzaveckaja, Kupavina, Berkutovas, Čiugunovas, paskui Pavlinas

Berkutovas *(Kupavinai)*. Štai jūsų kreditorius: jūs jam skolinga pagal vekselį.

Kupavina. Aš nieko neskolinga Vukolui Naumyčiui.

Čiugunovas *(bučiuodamas ranką Kupavinai)*. Už mano tarnybą, už uolumą vekseliuką išdavėte.

Kupavina. Aš jums visada pinigais mokėjau.

Čiugunovas. Užmiršote, ponia, užmiršote.

Berkutovas. Iš tikrųjų, Eulampija Nikolavna, ar sunku užmiršti? Vukolas Naumyčius tikrai vertas apdovanoti: jis žmogus uolus. Ateikite ryt, jūs gausite viską, kas priklauso! Dėkokite Eulampijai Nikolavnai.

Čiugunovas. Rytoj su visais vaikais ateisiu, priversiu nusilenkti iki žemės.

Įeina Pavlinas

Pavlinas. Michailas Borisyčius ir Glafira Aleksiejevna! *(Išeina)*

Įeina Lyniajevas ir Glafira

VIENUOLIKTOJI SCENA

Murzaveckaja, Kupavina, Berkutovas, Čiugunovas, Glafira, Lyniajevas, paskui Anfusa ir Pavlinas

Murzaveckaja. Štai kaip! Jau ir kartu?

Glafira. Ko gi man varžytis, Meropa Davydovna? Mišelis man labai brangus, aš nenoriu su juo skirtis nė minutei.

Murzaveckaja. Na, būsimoji madam Lyniajeva, prašau mylėti ir lankytis! Sėskite!

Lyniajevas. Meropa Davydovna, atleiskite man, kad aš pasiskubinau pasiūlyti ranką Glafirai Aleksiejevnai, nepasiklausęs jūsų leidimo.

Murzaveckaja. Nekalta aš, mielasis, niekuo nekalta.

Lyniajevas. Aš jūsų ir nekaltinu, aš prašau man atleisti.

Glafira. Jis nori padėkoti jums. *(Lyniajevui)* Ko gi tu tyli, Mišeli?

Lyniajevas *(atsiduseęs)*. Taip, padėkoti...

Glafira. Jam ypatingai patiko mano romumas. *(Mesdama Lyniajevui šalį)* Na, Mišeli, palaikyk šalį! *(Murzaveckai)* Mano nuolankumas. *(Lyniajevui)* Laikyk gerai, neglamžyk! *(Murzavec-*

kai) Mano kuklumas. O už visa tai aš dėkinga jums. *(Lyniajevui)* Tu vis tyli, Mišeli, tai jau aš už tave kalbu.

Lyniajevas. Dėkoju, Meropa Davydovna, labai dėkoju.

Murzaveckaja. Tik vieno tave prašau: neprikaišiok man, mielasis, pats pagal savo valią pasielgei. Štai šitą porą jau tikrai aš supiršau, už juos turėsiu dievui atsakyti; o jūs patys žinokitės.

Lyniajevas *(Berkutovui)*. Ir tu vedi? Kaip tu greitai! Sveikinu!

Glafira *(Kupavinai)*. Tu ryžties pagaliau. Na, sveikinu!

Kupavina. Taip, aš vis svajojau apie laisvę... Bet pagaliau įsitikinau, kad mūsų moteriška laimė neatskiriama nuo nelaisvės...

Murzaveckaja. Nešmeižk, brangioji, moterų! Yra visokių; yra ir tokių, kurios ne tik savo ūkį, bet ir visą guberniją mokėtų valdyti, tokias nors ir į Chivą kariauti siųsk. O vyrų taip pat yra visokių: štai yra ir šitokių vyrukų *(parodo į Berkutovą)*, o esame matę ir tokių, kurie savo noru boboms į liokajus eina.

Berkutovas. Taip, pasauly vilkai ir avys, vilkai ir avys.

Pavlinas įneša kavą

Glafira *(priimdama puodelį)*. Mišeli, būk malonus, palaikyk mano skėtį. *(Juokiasi)* Ak, tau viskas iš rankų krinta.

Murzaveckaja *(Berkutovui)*. Žiemą čia gyvensite?

Berkutovas. Aš manau, kad Eulampijai Nikolavnai maloniau bus gyventi šią žiemą Peterburge.

Kupavina. Taip, žinoma.

Murzaveckaja *(Lyniajevui)*. O jūs?

Glafira. Mes šią žiemą gyvensime Paryžiuje.

Lyniajevas. Mes Paryžiuje.

Berkutovas. O jau vasarai pas jus, po jūsų sparneliu.

Lyniajevas. Ir aš taip pat.

Glafira. Ak ne, Mišeli, juk mes dar nenutarėme. Aš manau praleisti vasarą Šveicarijoje.

Lyniajevas. Taip, mes dar nenutarėme.

Berkutovas. Meropa Davydovna, dėkoju jums už nuoširdų priėmimą ir už rūpinimąsi. Leiskite pasiūlyti jums šitą mažą dovaną. *(Paduoda Murzaveckai dėžutę)* Tai akvamarino rožančius. Ponai, aš buvau čia neilgai, bet jau turėjau progos visiškai įvertinti šitą visais atžvilgiais retą moterį. Tenka tik pageidauti, kad

visi mūsų pažangieji žmonės žiūrėtų į Meropą Davydovną su gilia pagarba. Mes turime parodyti pavyzdį kitiems, kaip reikia gerbti tokią garbingą senatvę.

Čiugunovas *(šluostydamasis ašaras)*. Viskas teisybė, viskas teisybė.

Murzaveckaja. Dėkoju, Vasilijau Ivanyčiau, dėkoju. *(Bučiuoja Berkutovą į galvą)* Na, brangusis, mačiau aš savo amžiuje visokių žmonių, o tokių kaip jūs neteko. *(Tyliai)* Na, aš tavo reikalą sutvarkiau, o tu mano kaip?

Berkutovas. Susitvarkys laimingai. Jums Čiugunovas pasakys.

Kupavina. Važiuojam, ponai! Iki pasimatymo, Meropa Davydovna! Mums dar su Glafira Aleksiejevna reikia visas parduotuves apvažiuoti. Jūs jau leiskit man ją pas save pasiimti.

Murzaveckaja. Ak, brangioji, prašau, sutinku.

Glafira. Mišeli, tu su mumis?

Lyniajevas. Eulampijos Nikolavnos puskarietė juk tik dvivietė.

Glafira. Tai ką gi, Mišeli? Sėsk ant vežėjo sėdynės. Savo ekipažą atiduok Anfusai Tichonovnai! Anfusa Tichonovna!

Įeina Anfusa

Važiuokite Mišelio arkliais.

Anfusa. Gerai jau... likite sveikos!

Lyniajevas. Bet kaipgi man, tokio sudėjimo žmogui, vežėjo sėdynėje? Ir dar dvylika varstų kratytis iki namų!

Glafira. Paklausyk manęs, Mišeli! Tau tas labai naudinga: tu tunki taip, kad baisu. Mes į Paryžių važiuosim; juk pačiam bus gėda, kai tu nuvažiuosi į mešką panašus.

Išeina Berkutovas, Kupavina, Lyniajevas, Glafira ir Anfusa

DVYLIKTOJI SCENA

Murzaveckaja, Čiugunovas, paskui Murzaveckis

Čiugunovas *(prie lango)*. Į Paryžių, į Peterburgą! Kiek pinigų išveš iš gubernijos.

Murzaveckaja. Ką? Šitokią makleristę padarei? Dėkoju! Gėdą padarei kilniai, gerbiamai damai.

Čiugunovas. Nors pakarkite mane, bet jau nebeatitaisysiu.

Murzaveckaja. Ką tau, žiurke, Berkutovas sakė?

Čiugunovas. Šitos skylės niekas neregės, ir Klašką, kad čia neišplepėtų, Vasilijus Ivanyčius į Vologdą išsiuntė.

Murzaveckaja. Tai aukso žmogus! Aš jį minėsiu savo maldose, minėk ir tu savo maldose.

Čiugunovas. Aukso, tikrai aukso, o aš jums štai ką pasakysiu! Už ką mus Lyniajevas vilkais pavadino? Kokie čia mes vilkai? Mes vištos, balandžiai... Po grūdelį lesam ir niekad sotūs nebūvam. Jie štai vilkai! Jie iš karto po daug ryja.

Už scenos girdėti riksmas: „Tamerlanai, Tamerlanai!" Įbėga susijaudinęs Murzaveckis

Murzaveckis. Ne, ma tant, ne, aš nepergyvensiu.

Murzaveckaja. Nusiramink, Apolonai, nusiramink!

Murzaveckis *(krisdamas į kėdę)*. Ne, ma tant, geriausią mano draugą...

Murzaveckaja. Na, ką gi padarysi...

Murzaveckis. Geriausią draugą, ma tant... Kur pistoletai?

Murzaveckaja. Ką tu, nuodėmė juk.

Murzaveckis. Ne, nusišausiu, nusišausiu... Jau užtaisytas, ma tant, užtaisytas...

Murzaveckaja. Ak, vargšas! Kaip tave tas...

Murzaveckis. Taip, ma tant, geriausią draugą! Prie pat miesto, dienos šviesoje, geriausią draugą... Tamerlaną vilkai suėdė.

Murzaveckaja. Tfu, kad tave kur! O aš maniau...

Čiugunovas. Prie pat miesto, dienos šviesoje! Yra ko stebėtis!.. Ne... Tamerlanas tai nesvarbu, bet štai dabar, mūsų akivaizdoje, ir jūsų nuotaką su visu kraičiu, ir Michailą Borisovičių su jo dvaru vilkai suėdė, ir mes su jūsų tetule vos gyvi likome! Čia labiau yra kuo stebėtis.

1875 m.